



Rapport forensische review Deventer moordzaak

mei 2022

**Terug
naar de
basis**

Colofon

Datum uitgave: 3 mei 2022

Opdrachtgever: D. Aben

Auteurs: T-166 – T-213 – T-969

Inhoud

Hoofdstuk 1 Inleiding	5
1.1 Aanvang	5
1.2 Aanpak review	5
1.2.1 Blanco fase.....	7
1.2.2 Dossier fase	7
Hoofdstuk 2 Blanco fase.....	9
2.1 Scenario's	9
2.1.1 Algemene indruk plaats delict en woning	9
2.1.2 Binnenkomen van de dader.....	10
2.1.3 Bekendheid dader	10
2.1.4 Vallend en/of botsend geweld	11
2.1.5 Manipuleren slachtoffer.	11
2.1.6 Verwurgden	12
2.1.7 Steken	13
2.1.8 Functioneel gedrag versus emoties dader.....	13
2.1.9 Verlaten woning door dader	14
2.1.10 Route door woning dader	14
2.1.11 Later aangetroffen foto's - braadpan	14
2.2 Plan van aanpak	15
2.2.1 Algemeen	15
2.2.2 Onderzoekshandelingen aan de hand van scenario's	16
Hoofdstuk 3 Dossier fase: algemene beschouwingen	22
3.1 Pd-onderzoek Zwolseweg.....	22
3.1.1 Algemeen	22
3.1.2 Onderzoek stoffelijk overschot en schouw	22
3.1.3 Het proces-verbaal van pd-onderzoek Zwolseweg.....	23
3.1.4 Dactyloscopische sporen.....	24
3.2 Pd-onderzoek T.G. Gibsonstraat	24
3.3 Pd-onderzoek Arnold Moonenstraat	25
3.4 Onderzoek na aanhouding Louwes	26
3.4.1 Volkswagen Passat	26
3.4.2 Kleding Louwes	26
3.4.3 Verhoren.....	27
Hoofdstuk 4 Dossier fase: specifieke interpretatie.....	28
4.1 Ontbrekende journaalmutaties en de tijdlijn	28
4.2 Conceptversie proces-verbaal technisch onderzoek (concept-pv)	29
4.2.1 Gerechtelijk Laboratorium (GL)	32
4.2.2 Conclusie conceptversie PV.....	32

4.3 Het mes en de paraplu.....	33
4.3.1 Technische onderzoeken aan het mes.....	33
4.3.2. Andere messen	35
4.3.3 Technische onderzoeken aan de paraplu.....	36
4.4. De geurproeven	37
4.4.1 Contaminatie en selectie geursorteermateriaal	38
4.4.2 De uitvoering van de geurproef	41
4.4.3 Conclusie geurproeven.....	44
4.5 De blouse.....	45
4.5.1 Constatering steekletsel op de pd	45
4.5.2 Veiligstellen van sporen vanaf de blouse op de pd	46
4.5.3 Onderzoek Gerechtelijk Laboratorium	53
4.5.4. Conclusie blouse	56
4.6 Onderzoek naar telecom.....	57
4.6.1 Inleiding.....	57
4.6.2 Ontwikkeling gedachtegang RBT	58
4.6.3. Onderzoek naar <i>calling channels</i>	68
4.6.4 Conclusie onderzoek naar telecom	86
Hoofdstuk 5 Verdenking	87
5.1 Ontstaan verdenking Louwes.....	87
5.2 Rechterlijke uitspraak.....	89
Hoofdstuk 6 Conclusies en beantwoording onderzoeksvragen	91
6.1 Inleiding.....	91
6.2 Conclusies	91
6.2.1 Ontbrekende journaalmutaties	91
6.2.2 Conceptversie proces-verbaal technisch onderzoek plaats delict	92
6.2.3 Het mes, de paraplu en de geurproef.....	92
6.2.4 De blouse	93
6.2.5 Telecom.....	94
6.3 Beantwoording onderzoeksvragen.....	95
6.3.1 Hadden we meer kunnen weten? Hebben we genoeg gedaan?	95
6.3.2 Zijn de processen-verbaal betrouwbaar?	95
6.3.3 Hoe moeten we de sporen wegen?	96
6.3.4. Zijn er nu nog forensische onderzoeksmogelijkheden?.....	107
6.4 Slotopmerkingen	116
6.5 Nawoord	117
7. Literatuurlijst	118
Bijlage 1: Tijdlijnen.....	119
Tijdslijn 1: Conceptversie PV	119
Tijdslijn 2: De paraplu	120
Tijdslijn 3: Geursorteermateriaal	121

Tijdljn 4: De blouse.....	122
Tijdljn 5: Telecom	123
Bijlage 2: Supplement 2 van het Keuringsreglement Politiespeurhond menselijke geur inclusief FT-normen.....	124
Bijlage 3: Puntsgewijze opsomming van aanbevelingen	137

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanvang

Op 20 mei 2019 kregen wij van advocaat-generaal bij de Hoge Raad, mr. D.J.C. Aben, en de rechter-commissaris van de rechtbank te Haarlem, mw. mr. C. Boom, de opdracht om een forensische review uit te voeren van de Deventer moordzaak.

Wij hadden in een enkele weken daaraan voorafgaande brainstormsessie aan dhr. Aben een voorstel gedaan hoe wij deze review zouden kunnen aanpakken. Hierbij waren de volgende centrale vragen gesteld door dhr.

Aben:

- Hadden we meer kunnen weten?
- Hebben wij genoeg gedaan?
- Zijn de processen-verbaal betrouwbaar?
- Hoe moeten we de sporen wegen?
- Zijn er nu nog forensische onderzoeksmogelijkheden?

Deze forensische review is uitgevoerd door drie personen, verbonden aan een cold case team van de politie-eenheid Amsterdam. De daadwerkelijke aanvang van de review had plaats half juli 2019. Eén van ons, in de rol van forensisch coördinator, had één dag(deel) in de week beschikbaar voor dit onderzoek. Twee van ons waren, in de rol van forensisch onderzoekers, variërend van twee tot drie dagen in de week beschikbaar voor dit onderzoek. Alle drie de reviewers hebben een WO-opleiding genoten die mede is toegesneden op exact empirisch onderzoek, zijn opgeleid binnen het forensisch veld, opgeleid als tegensprekers en hebben diverse jaren praktijkervaring met het forensisch proces, met name (ook) in cold cases. De forensisch coördinator heeft tevens een recherchekundige (tactische) achtergrond.

Voorafgaand aan de start van de review hebben wij de beschikking gekregen over het volledige onderzoeksdossier, dus niet alleen over het procesdossier. Het onderzoeksdossier is zowel in fysieke vorm als in digitale vorm (Summ-IT) beschikbaar gesteld en door ons ingezien. Het fysieke dossier bestaat uit 31 archiefdozen, waarin naast documenten ook o.a. videobanden, cd-roms, overige gegevensdragers en handgeschreven notities aanwezig zijn. Het digitale dossier bestaat uit grofweg 1300 documenten, dit zijn met name (gecombineerd) ingescande stukken in pdf-formaat.

Gaandeweg zijn aan de forensisch coördinator ook documenten ter beschikking gesteld die afkomstig zijn van de advocaat van de veroordeelde, maar die zijn gezien het tijdsvlak dat deze review beslaat niet door ons doorgenomen.

Daarnaast zijn de twee forensisch onderzoekers meermalen naar het NFI afgereisd om de daar aanwezige stukken (26 dossiermappen) in te zien. De stukken die relevant waren voor het tijdsvlak dat deze review beslaat zijn door ons gekopieerd. Interne documenten, zoals interne mailwisselingen, werden niet aan ons ter beschikking gesteld.

1.2 Aanpak review

Voor aanvang van de review is een wijze van aanpak vastgesteld. Allereerst is van belang te vermelden dat deze review de periode beslaat van het onderzoek op de plaats delict (pd) tot aan de eerste behandeling door de Hoge Raad. Dit betreft met name het onderzoek dat door het Recherchebijstandsteam (RBT) is uitgevoerd. Voor de opsporing van ernstige delicten (zoals moord, doodslag of zedendelicten), formeerden de korpsen in die tijd een

Recherchebijstandsteam dat bestond uit rechercheurs die vanuit reguliere recherche-afdelingen werden “uitgeleend”. Na opheldering van de zaak, of sowieso na een bepaalde periode (dit varieerde in de praktijk) werd het RBT weer opgeheven. Deed zich opnieuw een RBT-waardig delict voor, dan werd wederom een RBT geformeerd. Jaren later werd deze constructie vervangen door vaste teams, de zogenaamde Teams Grootchalige Opsporing (TGO), die nu nog steeds in die vorm bestaan.

Wij hebben gedurende deze review alléén kennisgenomen van dossierstukken die in dit traject zijn opgemaakt, voorafgaand aan de inhoudelijke behandeling bij de rechtbank (uitspraak 9 maart 2000 - vrijspraak) en het gerechtshof (uitspraak 22 december 2000 - veroordeling). De review eindigt bij de uitspraak van de Hoge Raad (uitspraak 20 november 2001 - cassatieberoep verworpen). Wij hebben géén kennis genomen van dossierstukken ná deze periode. Het kan dus zijn dat in deze review bevindingen worden gedaan die in de tussenliggende tijd, in latere fases van het onderzoek, al aan het licht zijn gekomen. Ook kan het zo zijn dat bevindingen uit deze review door latere informatie in een ander daglicht komen te staan.

In deze review zijn we teruggeslagen naar de basis van het onderzoek. Het doel hiervan is het vormen van een zo gedetailleerd mogelijk beeld van gebeurtenissen in deze cruciale fase in het onderzoek. Daarmee komt naar verwachting informatie naar boven die belangrijk kan zijn voor het latere onderzoek: eventueel later uit te voeren vervolgonderzoeken, de criminalistische waarde en interpretaties van forensisch bewijs.

Wij hebben deze zaak destijds niet actief in de media gevolgd maar waren wel oppervlakkig bekend met een aantal aspecten van de zaak. Gedurende de review hebben wij ons afzijdig gehouden van berichtgeving in de media omtrent deze zaak. Het uitgangspunt van onze aanpak was het zoveel mogelijk zonder invloed van buitenaf bestuderen van forensische bevindingen en dossierstukken, in de chronologie van totstandkoming en respectievelijke opmaak daarvan.

De coördinator en de twee onderzoekers zijn ‘blanco’ aan de review begonnen. Dit betekent dat de onderzoekers in eerste instantie uitsluitend het beeldmateriaal van de plaats delict hebben bestudeerd en geëvalueerd, vóórdat zij hebben kennisgenomen van de daarop betrekking hebbende processen-verbaal.

De onderzoeksbevindingen zijn tussentijds telkens vastgelegd. Vervolgens werd deze informatie geëvalueerd met de huidige inzichten van forensische wetenschap en praktijk, kortom met de zogeheten ‘kennis van nu’.

Daarna zijn we gestart met de rest van het dossier. Het tot ons nemen van de dossierstukken hebben we, zoals gezegd, op chronologische volgorde gedaan, hierbij continu de nieuwe informatie tegen de oude informatie aanhoudend. Tussentijds werd steeds separaat overwogen of de volgende stap in de thematische en chronologische kennisneming van het dossier kon worden genomen. Met deze strategie van *sequential unmasking*, tegenwoordig meer gangbaar bij cold case-onderzoek, werd getracht in vergelijkbare fases van het onderzoek over (zoveel mogelijk) dezelfde informatiepositie te beschikken als het researchteam dat destijds de Deventer moordzaak onderzocht.

De coördinator bufferde en doseerde de informatie en dossierstukken die ter beschikking werden gesteld aan de twee forensisch onderzoekers, en was zodoende verantwoordelijk voor de *context management* van het onderzoek. De coördinator beschikte dus tijdens het onderzoeksproces welbewust over meer informatie dan de twee forensisch onderzoekers. Deze vorm van *forensic disclosure*¹ strekt ertoe om cognitieve vertekeningen bij het verrichten van forensisch onderzoek zoveel mogelijk te vermijden, zoals *confirmation bias* (tunnelvisie).

¹ ‘We introduce a conceptual model of ‘forensic disclosure’ which addresses what information should be disclosed to forensic examiners, as well as what information should be disclosed by forensic examiners.’

De forensisch rechercheurs hebben het gehele forensisch dossier minutieus bestudeerd en geanalyseerd waarbij op zes thema's noemenswaardige constatering zijn gedaan.

1.2.1 Blanco fase

De analyse van het dossier is opgesplitst in de blanco fase en de dossierfase.

De blanco fase hield in dat we uit het dossier alléén de foto's rondom het pd-onderzoek en navolgend de sectiefoto's hebben bestudeerd, gevolgd door het sectieverslag. Het resultaat van de blanco fase was het opstellen van scenario's door middel van reconstructie en het opstellen van een bijbehorend plan van aanpak. Dit is terug te vinden in hoofdstuk 2.

Foto's

Eerst zijn alle beschikbare pd-foto's bestudeerd. De twee forensisch onderzoekers hebben beiden onafhankelijk de foto's bekeken en hun bevindingen vastgelegd. Nadat de forensisch onderzoekers de foto's bekeken hadden en vragen hadden geformuleerd, heeft de coördinator de foto's ook bekeken, in het bijzijn van de forensisch onderzoekers.

Scenario's ontwikkelen

Na het bestuderen van het hiervoor beschreven materiaal hebben de twee onderzoekers onafhankelijk van elkaar scenario's opgesteld, en hiermee hebben we gezamenlijk het meest aannemelijke scenario omtrent de toedracht van het delict geformuleerd. Hiertoe zijn bepaalde handelingen / activiteiten gereconstrueerd. In hoofdstuk 2.1 worden deze scenario's per element beschreven.

Plan van aanpak

Naar huidige maatstaven wordt in de forensische opsporingspraktijk DNA-onderzoek steeds meer uitgevoerd om scenario's te toetsen. Omdat we uiteindelijk de kennis en ervaring van 'nu' willen toepassen op het onderzoek van 'toen', is een plan van aanpak opgesteld voor forensisch onderzoek van de pd zoals dat naar actuele standaarden en protocollen zou worden uitgevoerd. De pd zelf bestaat als zodanig uiteraard niet meer, daartoe werd zoveel mogelijk uit uitsluitend beeldmateriaal afgeleid, dus niet uit de destijds van pd-onderzoek opgemaakte processen-verbaal. Dit plan van aanpak zal in hoofdstuk 2.2 besproken worden.

1.2.2 Dossier fase

De dossierfase bestond uit de analyse van het volledige forensisch dossier vanaf het aantreffen van het slachtoffer tot en met de uitspraak van de Hoge Raad in november 2001. Hierbij zijn we op chronologische wijze aan de slag gegaan en hebben we getracht alle forensische documentatie door te nemen en qua tactische informatie alleen informatie te gebruiken die als relevante context benodigd was. De relevantie van dergelijke informatie werd beoordeeld door de coördinator.

Zo zijn het destijds bijgehouden journaal, maar ook de meeste verhoren van zowel verdachte als getuigen, veelvuldig nageslagen. Deze analyse heeft de meeste tijd gekost en heeft tegenslagen gekend door operationele drukte van lopende zaken en de COVID-19 pandemie.

Tijdlijnen

Na het plan van aanpak voor de pd kwam het juiste moment om ons in de inhoud te verdiepen. De twee forensisch onderzoekers hebben alle forensische processen-verbaal en documenten bestudeerd en hebben het NFI andermaal bezocht om er zeker van te zijn dat alle relevante stukken beschikbaar waren.

Er zijn verschillende tijdlijnen (zie bijlage 1) opgesteld om inzicht te krijgen in wanneer welke informatie bekend was en om te reconstrueren hoe en waarom onderzoeksbeslissingen toentertijd genomen zijn.

De forensisch coördinator heeft zich hierbij meer gericht op de informatie die geleid heeft tot de verdenking van de verdachte Louwes en de forensisch onderzoekers met name op de informatie omtrent het sporenonderzoek. Deze informatie is allemaal gecombineerd en vastgelegd in tijdlijnen.

Deze tijdlijnen bleken gedurende het onderzoek een handig uitgangspunt waaruit een aantal vraagstukken naar voren kwamen, maar die ook verduidelijkende inzichten gaven vanwege de context die zij boden.

Rapportage

Hoofdstuk 2 is gewijd aan het tijdens de blanco fase opgestelde, meest aannemelijke, scenario. In hoofdstuk 3 worden algemene opmerkingen gemaakt ten aanzien van het destijds uitgevoerde onderzoek.

Hoofdstuk 4 is volledig gewijd aan de interpretatie van bevindingen, waarbij zes grotere thema's worden geïdentificeerd en besproken. Een vijfde hoofdstuk is gewijd aan de opbouw van de verdenking jegens Louwes. Ten slotte volgt een concluderend hoofdstuk, waarin de bij aanvang van de review gestelde vragen worden beantwoord, gevolgd door aanbevelingen aan de hand van de (blanco) scenario's en het plan van aanpak.

Deze rapportage is alléén gericht op de eerste fase van het onderzoek, tot de uitspraak van de Hoge Raad op 20 november 2001, en bevat dus géén informatie over de daaropvolgende fase. Evenzo hebben wij verslag gelegd zonder dat wij informatie uit de daaropvolgende fases tot ons hebben genomen. Dit om zo zuiver mogelijk te kunnen reflecteren op de aanvang van het forensisch onderzoek, zeggend: terug naar de basis.

Hoofdstuk 2 Blanco fase

2.1 Scenario's

Na de bestudering van het beeldmateriaal van de pd, werden scenario's ontwikkeld over wat zich afgespeeld zou kunnen hebben op de pd. Hiervoor zijn naast de foto's van de pd, ook de foto's van de sectie gebruikt, evenals het bijbehorende sectieverslag. Deze bestudering heeft onafhankelijk van elkaar plaatsgevonden. Niet eerder dan nadat de scenario's door een ieder waren omschreven werden deze met elkaar vergeleken. In die scenario's zijn de volgende scenes en elementen te onderscheiden:

Algemene indruk plaats delict en woning

Binnenkomen van de dader

Bekendheid dader

Vallend en/of botsend geweld

Manipuleren slachtoffer

Verwurgden

Steken

Functioneel gedrag versus emoties dader

Verlaten woning door dader

Route door woning dader

Later aangetroffen foto's braadpan

2.1.1 Algemene indruk plaats delict en woning

De algemene indruk die we hebben van de woning van het slachtoffer is dat het een nette, ordelijke woning is. Het geeft geen doorzochte indruk en lijkt bijna op een 'steriele' pd.

Het oogt alsof alles een vaste plek heeft in deze woning. Het is vol doch ordelijk, zonder dat alles heel symmetrisch is. Zo liggen er meerdere vloerkleden netjes neergelegd ten opzichte van de meubels. Op veel plekken in de woning worden foto's en schilderijen gezien van dezelfde man. We nemen aan dat dit de overleden echtgenoot is van het slachtoffer. Een werkkamer op de eerste verdieping lijkt intact te zijn met allerlei administratie en dergelijke. De hoezen om de elektronische apparatuur doen vermoeden dat het niet actief wordt gebruikt. Alles staat er piekfijn en correct bij op de benedenverdieping en in de slaapkamer. De zolder is minder geordend.

Beneden hangt een schort over een stoel alsof hij daar plotsklaps is achtergelaten en er eigenlijk niet hoort. Dit geldt ook voor de sleutelbos met bruine leren sleutelhanger die naast het slachtoffer ligt.

Omstandigheden in het huis geven ook een indruk over het slachtoffer zelf. In de badkamer hangen witte blouses aan een kledinghanger (te drogen?). Het ogenschijnlijk gebruiken van een schort is al genoemd. De kleding en sieraden die het slachtoffer draagt geven een verzorgde indruk. Opvallend is dat alle gordijnen in de woning zijn gesloten. Dit in combinatie met de kleding die het slachtoffer droeg, zou mogelijk een indicatie kunnen geven over het tijdvak waarin het slachtoffer om het leven is gebracht.

Er is een golf tas in de gang te zien. Afspraken in een agenda en een boodschappenlijstje in de maak doen vermoeden dat het slachtoffer nog regelmatig buiten de deur komt.

Rond het huis vallen ook een aantal factoren op. Zo staat er een ladder tegen de zijkant van het huis en zijn er witte objecten te zien in een steeg. Het is ons niet duidelijk waar deze steeg zich bevindt ten opzichte van de woning van het slachtoffer.

2.1.2 Binnenkomen van de dader

“De dader is binnengelaten door het slachtoffer op normale dagelijkse tijden.”

Wij zien geen sporen van braak op de beschikbare foto's. Hierdoor ontstaat het vermoeden dat het slachtoffer zelf de deur heeft opengedaan voor de dader. Ook ligt er een sleutel nabij het slachtoffer waardoor we de indruk krijgen dat het slachtoffer recent de sleutels heeft gebruikt. Beide factoren kunnen ondersteuning bieden voor hetzelfde vermoeden. We kunnen echter geen foto's vinden van de keuken. Mogelijk dat daar nog een deur en/of raam aanwezig is. Wij kunnen dus niet zien of daar sprake is van braaksporen.

Daarnaast is het belangrijk na te gaan wat de gebruiken van het slachtoffer waren met betrekking tot het ontvangen van gasten. Het zou kunnen dat bekenden van het slachtoffer juist de eventuele achterdeur als ingang gebruikten. Ook het nagaan welke mensen er beschikking hadden over de huissleutels is van belang en of dit de sleutels van de voor- of eventuele achterdeur betrof.

In de serre zijn meerdere aanwijzingen te vinden dat het slachtoffer gestoord werd toen zij zich in de serre bevond (afbeelding 1). Het ziet ernaar uit dat het slachtoffer net iets te drinken heeft ingeschonken gelet op het volle glas met gele substantie. Ook is op tafel een boodschappenlijstje en een bril te vinden. Aan een stoel hangt een schort. Een mogelijk scenario is dat het slachtoffer aan tafel zat en een boodschappenlijstje zat te maken toen er een persoon aanbelde. Het oogt alsof zij nietsvermoedend bezig was en de deur voor iemand heeft geopend of dat er iemand binnenkwam die altijd zelf binnenkwam (met een sleutel).



Afbeelding 1: Foto van de serre in de woning

Het slachtoffer draagt dagelijkse kleding en schoenen (geen pyjama of iets dergelijks) wat een aanwijzing geeft voor de omstandigheid dat het slachtoffer de deur heeft kunnen openen op een voor haar 'normale tijd'. Het is om die reden belangrijk na te gaan wat haar gebruikelijke tijden waren waarop zij naar bed ging. Zij was in dat geval mogelijk niet terughoudend in het openen van de deur, hetgeen je bij een vrouw op leeftijd alleen in een groot huis wel zou kunnen verwachten.

2.1.3 Bekendheid dader

“De dader is een bekende van het slachtoffer”

Deze hypothese achten wij waarschijnlijker ten opzichte van de mogelijkheid dat de dader een onbekende is geweest. De deur lijkt vrijwillig te zijn geopend voor deze persoon en er zijn in de gehele woning in eerste instantie geen sporen te vinden die duiden op een worsteling en/of diefstal. Er lijken geen zaken doorzocht te zijn. Zo staat de handtas van het slachtoffer boven naast het bed.

Ook de afwezigheid van afweerletsels aan de handen van het slachtoffer maakt het waarschijnlijker dat het slachtoffer plotseling is aangevallen en overmeesterd door iemand van wie ze dat niet had verwacht. Om die reden is het belangrijk om na te gaan of en wat er precies uit haar woning wordt gemist. Een alternatief scenario zou kunnen zijn dat de dader naar binnen kwam met als doel haar om het leven te brengen.

2.1.4 Vallend en/of botsend geweld

“Het slachtoffer is door een klap (botsend geweld) op de grond terecht gekomen (vallend geweld)”

De verwondingen aan het hoofd van het slachtoffer passen bij stomp botsend geweld, aldus het sectierapport van het Gerechtelijk Laboratorium (GL). ‘Stomp botsend geweld’ kan hebben bestaan uit een val op de vloer, maar ook uit een slag op het hoofd. Wij achten het mogelijk dat het slachtoffer eerst geslagen is op de achterzijde van haar hoofd, en zo bewusteloos ten val is gekomen waarmee ze de beschadigingen aan haar neus heeft opgelopen of vice versa.

Het vermoeden is dus dat deze twee elementen, (1) klap op het hoofd, en (2) val op de vloer, het beschreven letsel hebben veroorzaakt. Alléén een val kan het letsel aan de achterzijde van het hoofd en tegelijkertijd aan de neus niet goed verklaren.

Tevens zit de kleding van het slachtoffer nog netjes om haar lichaam en in haar broek waardoor we het waarschijnlijk achten dat zij zich liggend op de vloer in een staat van verminderd bewustzijn bevond. Wij zouden bij een verdedigingsreactie van het slachtoffer afweerletsels verwachten, maar ook bijvoorbeeld kleding die veel rommeliger zit. Daarbij zou je verwachten dat letsels zich meer verspreid over het lichaam van het slachtoffer bevinden, juist omdat het slachtoffer zich in dat geval zou hebben verzet. Ook het haar van het slachtoffer zit nog betrekkelijk keurig op z’n plek.

Door een klap op het achterhoofd die haar voorover ten val heeft gebracht en waarbij zij in ieder geval haar neus heeft beschadigd, waarna zij vrijwel bewegingsloos is blijven liggen. Het is daarna – ter verklaring van het patroon aan verwondingen - alleen nog noodzakelijk geweest dat de dader het slachtoffer heeft omgedraaid en de overige (steek)letsels heeft toegebracht.

Het is niet duidelijk of het slachtoffer met een voorwerp geslagen is en, zo ja, met welk voorwerp. In dat verband valt op dat de haardinstrumenten op de verhoogde vloer voor de haard zich mogelijk niet exact op de plek bevinden waarop het slachtoffer die goederen heeft gepositioneerd. Mogelijk zijn die haardinstrumenten dus (enigszins) verplaatst ten opzichte van hun normale uitgangspositie. Het haardscherp is aan de rechterzijde wat verschoven. Dit zou veroorzaakt kunnen zijn doordat de lange haardinstrumenten die daar liggen het pootje van het haardscherp hebben verschoven. Maar die verschuiving kan ook goed hebben plaatsgevonden doordat de dader bij het manipuleren van het slachtoffer dicht langs de schouw en het verhoogde vloertje heeft bewogen. Het slachtoffer had echter aan de achterzijde van haar hoofd geen uiterlijk zichtbare verwonding. Als zij met een voorwerp is geslagen, is dit zeer waarschijnlijk stomp geweest (conform de conclusie in het sectierapport). Sommige attributen bij de haard zouden hiervoor in aanmerking kunnen komen. Uiteraard kan de dader ook een voorwerp hebben meegenomen, al ligt dat misschien minder voor de hand omdat dat wellicht wat argwaan had gewekt. Ten slotte kan de dader het voorwerp dat hij heeft gebruikt bij zijn vertrek uit de woning van het slachtoffer hebben meegenomen.

2.1.5 Manipuleren slachtoffer.

“Het slachtoffer is na haar val, versleept dan wel gedraaid”.

Op de foto's is te zien dat het donkere vest dat het slachtoffer draagt, omhoog geschoven is. Daarnaast is er een knik te zien ter hoogte van haar middel, haar linkervoet ligt tegen een object aan en de rechterarm is gestrekt. Dit zijn allemaal aanwijzingen die kunnen duiden op het manipuleren van het slachtoffer, bijvoorbeeld door haar aan de benen/enkels/voeten te trekken. Mogelijk heeft zij eerst op haar buik gelegen.

Het vest dat het slachtoffer draagt, ligt omhoog geschoven onder haar. Dit zou kunnen betekenen dat zij, voordat zij in de aangetroffen en gefotografeerde positie is komen te liggen, gezien vanuit haar liggende positie meer naar boven heeft gelegen. De houding en de kleding van het slachtoffer kan worden verklaard doordat zij aan haar benen/voeten getrokken is. De positie waarin het slachtoffer ligt is sowieso geen natuurlijke houding na een val. Er zit een 'knik' in de houding van haar lichaam ter hoogte van haar middel. Die knik kan zijn ontstaan doordat de dader het slachtoffer versleepte aan haar benen, en bij het neerleggen van de benen deze meer langs de schouw heeft gelegd.

De gestrekte positie van de rechterarm past bij de handelingen dat het slachtoffer aan die arm is getrokken en/of is omgedraaid. Hij ligt opvallend gestrekt en ook vrij hoog. Het is denkbaar dat de dader aan die arm heeft getrokken om haar van haar buik of zij naar haar rug te kunnen draaien. Het eerdergenoemde scenario-element, waar het slachtoffer vanwege de klap bewusteloos raakt en valt, maakt het waarschijnlijk dat de dader haar vrij en zonder veel trekken en duwen heeft kunnen manipuleren vóórdat hij haar gewurgd heeft. Gezien de locatie van de insnoering op de hals, heeft het verwurgen van het slachtoffer plaatsgevonden in de tijd ná het op de rug draaien van het lichaam.

2.1.6 Verwurgen

"Het slachtoffer is gewurgd en lag op rugzijde ten tijde van verwurging"



Afbeelding 2: Uitsnede van foto met sporen in de hals van het slachtoffer

De sporen in de hals (afbeelding 2) geven ons de indruk dat het slachtoffer is gewurgd. Het verwurgen zal gezien de sporen in haar hals met een smal voorwerp hebben plaatsgevonden terwijl zij op haar rug lag. Het smalle letsel dat zichtbaar is op de voorzijde van de hals is vrij kort en loopt niet helemaal rond naar achteren. Dit geeft ons de indruk dat de verwurging niet vanaf de achterzijde heeft plaatsgevonden, maar dat de dader zich aan haar voorzijde bevond en over haar heen heeft geleund terwijl het slachtoffer op de grond lag. Evenmin lijkt het erop alsof er met een hand of een arm is gewurgd gezien het smalle spoor in de hals. Door de vitale huidreacties die goed passen bij het verwurgen (petechiën op verschillende plekken, beschadiging hals buitenzijde, maar ook de bloeditstoringen) achten wij het waarschijnlijker dat het slachtoffer nog bij leven was toen zij gewurgd werd. Het steken heeft diensgevolge pas na de verwurging plaatsgevonden.

Bij het verwurgen is het aannemelijk dat de dader aan de linkerkant naast het slachtoffer heeft gezeten gezien hij daar de meeste beweegruimte heeft gehad en de arm ook niet in de weg ligt (of uit de weg is gelegd). De breuken in de ribben aan voornamelijk de rechterzijde kunnen verklaard worden door een persoon die met zijn gewicht op het slachtoffer leunt. Bij het verwurgen moet de dader behoorlijk dicht op het slachtoffer hebben geleund om aan beide zijde van de hals iets op de hals te drukken.

Het is niet duidelijk waarmee het slachtoffer gewurgd is. Opvallend is dat er in de woonkamer een tas aan een stoel hangt die gezien de stijl van de tas niet meteen lijkt te passen bij de (kleding)stijl van het slachtoffer (afbeelding 3 tot en met 6). Het bandvormige ietsel in de hals van het slachtoffer zou kunnen passen bij het hengsel van de tas.



Afbeelding 3, 4, 5 en 6: Uitsneden van foto van de opvallende tas aangetroffen in de woonkamer

2.1.7 Steken

“Het slachtoffer is na het verwurgen, meerdere malen gestoken waarna zij weinig dan wel niet meer heeft bewogen”

Er zijn foto's aanwezig van een mes, het is onduidelijk waar dit mes is aangetroffen. Er bevindt zich bloed op de blouse van het slachtoffer. Zowel de blouse als de borst van het slachtoffer zelf hebben perforaties die eruit zien alsof ze met een mes zijn toegebracht. Ondanks de ernstige ietsels bevindt zich een relatief beperkte hoeveelheid bloed op de blouse van het slachtoffer en op de pd. Daardoor is het waarschijnlijker dat het steken pas na de verwurging heeft plaatsgevonden. Wanneer het steken plaatsgevonden zou hebben als het slachtoffer nog bij kennis was, had zij meer bewogen en was er door het bewegen, maar ook door de actieve bloedsomloop meer bloed uit het lichaam gekomen. Het beeld op de foto's geeft die indruk in het geheel niet.

Ook het draaien van het lichaam kan tot bewegen gerekend worden. Wij vinden het waarschijnlijker dat zowel zelfstandig bewegen door het slachtoffer als het draaien van het lichaam door de dader heeft plaatsgehad voordat het steken heeft plaatsgevonden.

2.1.8 Functioneel gedrag versus emoties dader

“De dader heeft het delict niet louter functioneel gepleegd, maar ook onder invloed van emoties”

Uit het sectieverslag blijkt dat er overdadig geweld is uitgeoefend op het slachtoffer waarbij zeer veel ietsel is ontstaan. Gezien de leeftijd van het slachtoffer, haar postuur maar ook het ontbreken van afweer ietsel lijkt het dat de dader niet veel kracht nodig zou moeten hebben gehad om haar te overmeesteren.

Daarbij getuigt het meermalen steken nadat het slachtoffer al (bijna) dood is, van een emotie die de dader heeft geuit op het slachtoffer. Ondanks die emoties lijkt het alsof de dader wel vrij alert is geweest en zo min mogelijk sporen heeft achtergelaten en zelfs mogelijk sporen heeft gewist (mogelijk afwassen van wapen, meenemen van wapen, deur achter zich dicht doen). Ook het steken lijkt op een gecontroleerde wijze uitgevoerd.

2.1.9 Verlaten woning door dader

“De dader heeft de woning via de voordeur verlaten”

Op de foto's is alleen een voordeur te zien, en geen achterdeur. De voordeur zit op de dagschoot. De deurketting is los en het schuifslot zit niet op slot. Het lijkt erop dat de deur de mogelijkheid biedt om te openen en na het verlaten van de woning achter je dicht te trekken. De dader zou daarom via de voordeur de woning kunnen hebben verlaten. Doordat op de rest van de foto's gesloten gordijnen zichtbaar zijn kunnen we niet beoordelen hoe andere deuren of ramen gesloten waren. Het is belangrijk om na te gaan op wat voor wijze eventuele andere deuren gesloten zijn. Een andere deur zou namelijk ook een mogelijke exit-route kunnen zijn voor het verlaten van de woning door de dader.

2.1.10 Route door woning dader

“De dader heeft zich heel bewust en gericht door de woning bewogen”

De dader heeft in de gehele woning nagenoeg geen sporen nagelaten. Er is niet zichtbaar een wapen achtergelaten waarmee ietsels zijn toegebracht. Evenmin zijn duidelijke bloedsporen achtergelaten. Bij het steken met een mes is het plausibel dat je zelf bloed op bijvoorbeeld je handen en/of kleding krijgt, zeker bij het toebrengen van meerdere steekletsels.

Het sporenbeeld op de blouse geeft de indruk dat het mes op de blouse heeft gelegen of hier bewust aan is afgeveegd. Als gevolg daarvan hoeft het mes niet te druipen bij het verplaatsen door de woning.

Desalniettemin is het na deze daad niet onwaarschijnlijk dat de dader zijn handen (en/of het steekwapen) heeft gewassen, vermoedelijk bij de meest voor de hand liggende kraan in de gootsteen. Bij het wassen kan bloed in het afvoerputje terecht zijn gekomen. Het is niet aan te nemen dat de dader nog boven is geweest en de woning heeft doorzocht. De handtas staat nog boven naast het bed en er zijn op het oog geen sporen van doorzoeken van de woning.

2.1.11 Later aangetroffen foto's - braadpan

Bij aanvang van de dossierfase zijn we gestart met het lezen van het eerste pv (sporenonderzoek Zwolseweg). In dat proces-verbaal zagen we op een foto, die wij niet in de blanco fase tegen waren gekomen, dat er op de eerste verdieping een braadpan stond. Omdat bleek dat er meer foto's zouden moeten zijn, hebben we het lezen van dossierstukken gepauzeerd en zijn we gaan zoeken naar meer foto's. Er bleken op een andere plek inderdaad nog een aantal foto's te staan, waaronder die van de braadpan.

Nadat we de foto's van de braadpan hadden gevonden en bekeken (afbeelding 7 en 8), hebben we een brainstorm gehouden over de rol van deze braadpan, en dit scenario-element toegevoegd.



Afbeelding 7: Uitsnede van foto van de braadpan in de werkkamer



Afbeelding 8: Uitsnede van foto van de inhoud van de braadpan

Op de foto's is de werkkamer te zien met in het midden op de grond een braadpan zonder deksel. In deze braadpan bevinden zich (op het oog) waardevolle spullen. Het lijkt alsof de pan daar niet hoorde. Het leek er ook niet op dat er veel spullen uit meegenomen waren. Kostbaar ogende sieraden en horloges zaten er nog in, evenals cash geld en een taxatie akte van antieke spullen.

“Dader is bekend met inhoud braadpan”

De deksel van de betreffende braadpan wordt door de technische recherche (TR) op zolder gezien. Er is geverbaliseerd dat het door een uitsparing in het stof lijkt alsof de pan daar enige tijd gestaan heeft. De deksel ligt dus op zolder en de pan zelf staat op de werkkamer, midden op de grond met waardevolle goederen erin.

Het kan zo zijn dat de dader wist van de waardevolle inhoud van de braadpan en waar die te vinden was. In dat geval zou de dader de braadpan kunnen hebben verplaatst. Het is ook denkbaar dat het slachtoffer samen met de dader de braadpan heeft verplaatst.

Wanneer de dader voor roof gekomen was, zou je verwachten dat deze waardevolle spullen meegenomen zouden zijn. Daarbij geeft de rest van de woning niet de indruk doorzocht te zijn.

Er is niet uit te sluiten dat er waardevolle goederen zijn weggenomen uit de braadpan.

Wanneer we naar het vermoedelijke gedrag van het slachtoffer kijken is het niet aannemelijk dat zij moedwillig de pan op deze manier heeft achtergelaten. Ze lijkt alles netjes op te ruimen en voor veel zaken een vaste plek te hebben. De pan staat erbij alsof degene die ermee bezig was gestoord is. Het slachtoffer zou bezig geweest kunnen zijn met de braadpan en toen gestoord kunnen zijn.

2.2 Plan van aanpak

2.2.1 Algemeen

De onderstaande aanbevelingen die in dit plan van aanpak zijn opgenomen zijn gedaan op basis van het bekijken en bestuderen van *alleen* de foto's van de pd, van het slachtoffer, van de sectie, van het mes, en van de paraplu, en dat in het licht van de door ons geformuleerde scenario's zoals in het vorige hoofdstuk besproken. In deze fase hebben we nog steeds geen kennis genomen van de inhoud van het dossier. Wij hebben hiermee getracht zo neutraal en objectief mogelijk de eerste bevindingen van het pd-onderzoek na te lopen en dus zonder voorkennis het onderzoek opnieuw te doorlopen en te bepalen wat we in deze tijd aan onderzoeken zouden verrichten als wij op die pd hadden gestaan, en dat met behulp van het beeld dat geschetst wordt door de bovenstaande scenario elementen. De aanbevelingen voor de braadpan en het plastic tasje zijn, net als bij de scenario elementen, later toegevoegd.

Bepaalde delen van het plan van aanpak zijn onderstreept en andere delen niet. Deze geven een verschil in prioriteit aan.

Onderstreept = eerste prioriteit i.v.m. criminalistische waarde en onderscheidend vermogen binnen scenario's.

Niet onderstreept = De eventueel verkregen DNA-profielen bij de niet onderstreepte bemonsteringen zijn minder onderscheidend en kunnen daardoor in meerdere scenario's passen. Doordat deze DNA-profielen minder goed te differentiëren zijn op basis van scenario's, heeft het inzetten van deze bemonsteringen minder prioriteit.

Algemeen:

- DNA/dactyloscopisch signalement afnemen van personen die op de pd zijn geweest en/of in contact met het slachtoffer (zoals handen schudden) of bepaalde stukken van overtuiging (svo's). Dit om eventuele openstaande sporen te elimineren vanwege de mogelijkheid van contaminatie. Denk hierbij in ieder geval aan:
 - de technische recherche (TR)
 - Schouwarts
 - Medewerkers rouwvervoer
 - Medewerkers mortuarium
 - Medewerkers GL i.v.m. mes/blouse
 - Medewerkers tactiek
 - etc.
- Overall waar er staat dat er een DNA-profiel gegenereerd moet worden of er biologische contactsporen veiliggesteld moet worden, wordt tevens bedoeld dat er vastgesteld moet worden of er voldoende Y-chromosomaal DNA materiaal aanwezig is om er eventueel ook Y-chromosomale DNA profielen mee te kunnen genereren.

2.2.2 Onderzoekshandelingen aan de hand van scenario's

Slachtoffer:

❖ Scenario: verslepen slachtoffer

Bemonsteren:

- Onderzijde broekspijpen bemonsteren op biologische contactsporen
- Achterzijde/hiel/hak van schoenen bemonsteren op biologische contactsporen
- Pantykousen ter hoogte van de enkel en wreven bemonsteren op biologische contactsporen
- Oksels van vest en blouse bemonsteren op biologische contactsporen
 - Manchetten van vest en blouse bemonsteren op biologische contactsporen
- Polsen slachtoffer bemonsteren op biologische contactsporen (double swab)

❖ Scenario: omdraaien slachtoffer

Bemonsteren:

- Rechterpols en gedeelte van hand slachtoffer bemonsteren op biologische contactsporen (double swab)
- Rechter bovenarm/schouder van het vest/de blouse bemonsteren op biologische contactsporen
- Armband om de rechter pols van het slachtoffer bemonsteren op biologische contactsporen
- Manchetten van vest en blouse bemonsteren op biologische contactsporen
- Ter hoogte van de heup de kledingstukken bemonsteren op biologische contactsporen

❖ Scenario: verwurging

Veiligstellen:

- Op zoek naar losse (dier)haren op de kleding van het slachtoffer op de pd vóór het ontkleden (gezien manipulatie van het lichaam) en ook ter plaatse kleding afplakken voor dit doel. Het wel of niet inzetten van deze sporen hangt ook af van tactische informatie: hoeveel dagen droeg ze gewoonlijk haar kleding? En had ze de dag(en) voor haar dood nog afspraken gehad (zowel buiten de deur als thuis)? Etc.). De eventueel aangetroffen haren onderzoeken op uitgetrokken haren.

Bemonsteren:

- Nagelvuil beide handen slachtoffer bemonsteren (en afknippen) op DNA. Hierbij dient het eventueel aanwezige bloed te worden te vermeden. Bloed separaat bemonsteren
- Weerszijden (en eventueel achterzijde) bandvormig letsel hals slachtoffer bemonsteren op biologische contactsporen (double swab)
- De blouse en het vest ter hoogte van de hals bemonsteren op biologische contactsporen
- Letsel in de hals onderzoeken op aanwezigheid vezels en deze veiligstellen voor vezelvergelijkend onderzoek met hengel tas of evt. later aan te treffen object
- Het hengel van de tas onderzoeken op aanwezigheid bloed en biologische contactsporen
- Verkleuring blouse ter hoogte van de hals bemonsteren op biologische contactsporen (waarbij bloed vermeden dient te worden) in verband met vastpakken op die plek, in combinatie met de ontbrekende knoop (onduidelijk of die door kracht is losgegaan of door snijden)
- Bovenzijde rechterhand slachtoffer bemonsteren (double swab) in verband met kneuzing

❖ Scenario: steken

Veiligstellen:

- Blouse op plaats delict uitgebreid fotograferen ten behoeve van bloedspoorpatroonanalyse
- Op correcte wijze veiligstellen om stempeling te voorkomen (gamma-steriele lakens).
- Forensische lichtbron op blouse, vest en gezicht voor detectie aanwezigheid van speeksel. Indien positief, vastleggen, veiligstellen en onderwerpen aan DNA-onderzoek
- Alfa-amylase afdrukmethode (evt. op NFI) op blouse, vest en gezicht voor detectie aanwezigheid van speeksel. Indien positief, veiligstellen en onderwerpen aan DNA-onderzoek
- Micro-analyse Invasieve Trauma's (MIT onderzoek) – bij eventuele letsels op bot, MIT-onderzoek verrichten op mes en botdelen ter vergelijking

Bemonsteren:

- N.a.v. bloedpatroonanalyse (BPA-onderzoek) de (alle) relevante bloedsporen op de blouse bemonsteren en onderwerpen aan DNA-onderzoek (NFI). Dit in verband met mogelijk "doorschieten" (bij afwezigheid stootrand) door de dader waarbij deze gebloed kan hebben.
- N.a.v. BPA-onderzoek naar voren gekomen mogelijke handelingen bemonsteren in dat scenario (bijv. volgend punt) en RNA-onderzoek uitvoeren (als de kwantificeringsinformatie vertrouwen geeft, als de hoeveelheid DNA te gering is uiteraard niet). De bemonsteringen die negatief zijn op alle indicatieve testen (dus vermoedelijk epitheel) hebben in deze gedachte prioriteit voor DNA-onderzoek
- I.v.m. mogelijk afvegen van bebloed mes op blouse, omgeving hiervan (in veegrichting) bemonsteren op biologische contactsporen (denk ook aan achtergrondbemonsteringen)

- Op de foto's is te zien dat er direct op/naast de beschadigingen van de blouse er bloed aanwezig is. Net naast deze bebloede gedeeltes bemonsteren voor biologische contactsporenonderzoek (bloed vermijden bij bemonsteren). Dit i.v.m. mogelijk contact tussen hand van de dader ter hoogte van de hypothenar en de blouse ter hoogte van de beschadigingen tijdens het steken.

Mes:

- Bloed - Heft en lemmet onderzoeken op de aanwezigheid van bloed: visueel/microscopisch, TB en Hexagon OBTI. Indien negatief: mes demonteren en bemonsteren. Indien positief: bemonsteren en onderwerpen aan DNA-onderzoek. Vergelijken met DNA-databank (slachtoffer/verdachte)
- Biologische contactsporen – heft bemonsteren (waarbij het bloed vermeden wordt) op biologische contactsporen/gebruikerssporen.
- Vezels - eventueel aanwezige vezels veiligstellen ter vergelijking met blouse slachtoffer en garen/knopen van de blouse van het slachtoffer.
- Dactyloscopisch onderzoek – Heft en lemmet onderzoeken op de aanwezigheid van dactyloscopische sporen: visueel/lichtbron, microscopisch, chemische bewerkingen. Na vastlegging dactyloscopische sporen bemonsteren op biologische contactsporen (mits geen contaminatie door wijze van opwerken van het dactyloscopisch spoor). Alle beschikbare sporen opnieuw beoordelen op bruikbaarheid voor zowel in- als uitsluiting. Mogelijk dat er een dactyloscopisch spoor op het lemmet aanwezig is.
- Perforaties – onderzoeken of het mes de aanwezige perforaties in stoffelijk overschot en blouse kan hebben veroorzaakt.
- Nagaan of de bebloede mogelijke afdruk op de blouse veroorzaakt kan zijn door dit mes.
- MIT – bij eventuele letsels op bot, MIT-onderzoek verrichten op mes en botdelen ter vergelijking.

- ❖ Scenario: stomp op neus (bij scenario achterover vallen)

Bemonsteren:

- Neus slachtoffer (double swab)

Woonkamer:

- ❖ Scenario: dader heeft gordijnen gesloten

Aandachtspunten op de pd:

- Alle gesloten gordijnen onderzoeken op de aanwezigheid van bloed.

Hal:

- ❖ Scenario: slachtoffer heeft dader zelf binnengelaten

Aandachtspunten op de pd:

- Buitenzijde deur onderzoeken op dactyloscopische sporen.

- Deurbel onderzoeken op dactyloscopische sporen en bemonsteren op biologische contactsporen (gezien de geringe kansrijkheid door weinig materiaal en DNA van anderen, geen hoge prioriteit om in te zetten).

❖ Scenario: dader is via de voordeur weggegaan

Bemonsteren:

- Trekopening van het slot binnenzijde voordeur visueel onderzoeken op de aanwezigheid van bloed. Indien aanwezig bemonsteren en ook proberen zonder bloed. Indien geen bloed aanwezig, bemonsteren op biologische contactsporen.
- Alle post onderzoeken op aanwezigheid van schoensporen. Indien aanwezig, veiligstellen en tactisch gezien nagaan van welke datum de post was? Dit om een mogelijke indicatie te krijgen van wanneer de dader de pd heeft verlaten. Het veiligstellen van eventueel aangetroffen schoensporen zou gebruikt kunnen worden voor een vergelijkend schoensporenonderzoek bij het vinden van (schoenen van) een verdachte.
- Heeft de dader de voordeur van de ketting/schuifslot moeten halen om de woning te verlaten? Dan ook die bemonsteren.

Keuken/wc/badkamer:

❖ Scenario: schoonmaken / afspoelen / handen wassen door dader

Aandachtspunten pd:

- Deurklinken keukendeur, wc-deur en badkamerdeur visueel op bloed onderzoeken en tetrabase (TB) testen.
- Is er een handdoek in de keuken, wc of badkamer die recent gebruikt lijkt te zijn qua positie of wijze van aantreffen?
- Is er na de aanvullende info van de patholoog over steekkanalen e.d. teruggegaan de keuken in om te kijken of er messen zijn die in aanmerking komen? Zijn er messen TB (en Hexagon OBTI in verband met de mogelijkheid van dierlijk bloed) getest? Is onderzocht of er messen ontbraken uit de keuken?

Bemonsteren:

- Gootsteen keuken, wasbak wc, wasbak douche TB testen (Hexagon OBTI), inclusief sifons. Indien positief, bemonsteren en/of inhoud veiligstellen.
- Kraandoppen keuken, wc en badkamer visueel op bloed onderzoeken en TB (en Hexagon OBTI), testen. Indien positief, bemonsteren en/of inhoud veiligstellen.

❖ Scenario: slachtoffer kende de dader

Aandachtspunten pd:

- Zijn er gebruikte glazen in de keuken aangetroffen?
Zijn er dactyloscopische sporen aangetroffen van andere mensen dan slachtoffer? Zijn er fragmenten van dactyloscopische sporen aangetroffen die niet geschikt zijn voor identificatie, maar wel geschikt zijn voor uitsluiting? Denk hierbij aan de mogelijkheid van vingersporenindividualisatie door het NFI (WOVI²)

² WOVI staat voor Wetenschappelijke Onderbouwing Vingersporenindividualisatie, een NFI-project waarbij lage kwaliteit- en partiële dactyloscopische sporen die niet voldoen aan de 12-punten norm, en daardoor (van oudsher) als onbruikbaar werden aangemerkt, toch worden onderzocht met het oog op eventuele uitsluiting van de verdachte als de bron van het spoor of met

Werkkamer en zolder:

❖ *Scenario: de dader heeft de braadpan verplaatst*

Veiligstellen:

- Inhoud braadpan

Bemonsteren:

- (Handvatten) braadpan en deksel visueel onderzoeken op de aanwezigheid van bloed en dactyloscopische sporen. Bij afwezigheid daarvan: handvatten en/of plekken waar mogelijk vettige vegen aanwezig zijn bemonsteren op biologische contactsporen.
- Inhoud braadpan onderzoeken op aanwezigheid van dactyloscopische sporen.

❖ *Scenario: de dader heeft het plastic tasje verplaatst*

Veiligstellen:

- Eventuele inhoud plastic tasje

Bemonsteren:

- Plastic tasje visueel onderzoeken op de aanwezigheid van bloed.
- Handvatten plastic tasje bemonsteren op biologische contactsporen
- Tasje en inhoud onderzoeken op aanwezigheid van dactyloscopische sporen

Los van scenario's:

Sectie

- ❖ Röntgenfoto's maken voorafgaand aan de sectie.
- ❖ Uitnemen van letsel voor letseldatering (reconstructief).
- ❖ Proberen vast te stellen wat absoluut gezien de doodsoorzaak is (reconstructief).
- ❖ Micro-analyse Invasieve Trauma's – bij eventuele letsels op bot, MIT-onderzoek verrichten op mes en botdelen ter vergelijking.

Kleed

- ❖ Gehele kleed veiligstellen voor eventuele latere onderzoeken.
- ❖ Onderzoeken op de aanwezigheid van bloed, indien aanwezig (in combinatie met BPA) bemonsteren (dader kan zich verwond hebben tijdens het steken).
- ❖ Losse (dier)haren veiligstellen en afplakken met microsporenfolie ten behoeve van (dier)haren.
- ❖ Veiligstellen referentievezels in verband met eventueel later uit te voeren vezelvergelijkend onderzoek.
- ❖ Veiligstellen "vreemde" vezels in verband met eventueel later uit te voeren vezelvergelijkend onderzoek.
- ❖ Onderzoeken op aanwezigheid speeksel met alfa-amylase afdrukmethode (eventueel op NFI - reconstructief)
- ❖ Vloeistof naast het rode kleed onderzoeken op type vloeistof.

het oog op eventueel bewijsgebruik ten laste van de verdachte, waarbij de bewijswaarde van (partiële) overeenkomsten tussen het dactyloscopische spoor en de vingerafdruk van de verdachte wordt uitgedrukt in likelihood ratio's.

Paraplu:

- ❖ Op basis van de foto's en onbekendheid plaats aantreffen en relatie tot delict: vooralsnog geen prioriteit.

Overig:

- ❖ Op de foto 's is te zien dat er sporenbordjes 1 tot en met 7 op de vloer in de gang liggen. Er is op de foto niet te zien waar dit bij hoort. Aannemelijk is dat de sporen/svo's die bij deze sporenbordjes staan, interessant werden gevonden door de TR en dat deze hoogstwaarschijnlijk zijn veiliggesteld. Het is ons niet duidelijk wat er is veiliggesteld maar wanneer we dit te weten komen, zouden we het hoogstwaarschijnlijk inzetten voor nader onderzoek.
- ❖ Alle prullenbakken onderzoeken op eventueel delictgerelateerde sporen.
- ❖ De geopende fles wijn op het tafeltje in de serre onderzoeken op dactyloscopische sporen.
- ❖ Glas met geelkleurige substantie onderzoeken op dactyloscopische sporen en de geelkleurige substantie onderwerpen aan toxicologisch onderzoek.

Hoofdstuk 3 Dossier fase: algemene beschouwingen

3.1 Pd-onderzoek Zwolseweg

3.1.1 Algemeen

De pd betreft de woning van het slachtoffer. Het slachtoffer is daar aangetroffen door collega's in uniform die zijn gaan kijken bij de woning naar aanleiding van een melding 'geen gehoor bewoner'.

Op zaterdag 25 september 1999 in de ochtend trof de politie in de woonkamer voor de schouw het stoffelijk overschot aan van mevrouw Wittenberg.

Het technisch onderzoek op de pd heeft meerdere dagen geduurd. We kunnen niet anders zeggen dan dat er zeer uitgebreid technisch onderzoek is verricht op en in de omgeving van de pd. Er zijn ontzettend veel svo's veiliggesteld. Hierdoor is het, mits deze svo's bewaard zijn gebleven en niet zijn blootgesteld aan factoren die invloed kunnen hebben op het sporenbeeld, nu nog mogelijk om diverse scenario's te toetsen.

Opmerkelijk is dat er, zeker voor die tijd, een document is opgemaakt waarin hypothesen worden besproken. Op het document staat de datum van 28 september 1999. Het document laat zien waarvan het team op dat moment uitging en de elementen waarover zij nog in het duister tastten. Het is zeker positief te noemen dat dit document bestaat; zo valt beter af te leiden wat op dat moment de gedachtegang was van het RBT. Uit het proces-verbaal sporenonderzoek Zwolseweg blijkt dit minder duidelijk.

Vervolgens lijken ook bepaalde handelingen tijdens het technisch onderzoek te zijn uitgevoerd met bepaalde scenario's in het achterhoofd. Een voorbeeld hiervan zijn de op 30 september 1999 genomen bemonsteringen in de keuken. Dit is mogelijk gedaan in het licht van het scenario waarbij de dader bijvoorbeeld zijn handen heeft gewassen of iets heeft afgespoeld. Het is goed dat te herleiden is dat hiermee rekening gehouden werd; echter is het document over de hypothesen niet volledig, aangezien handelingen in de keuken daarin niet genoemd worden en we deze informatie halen uit een sporenlijst. Het document geeft alleen de status quo weer van het moment dat het opgemaakt is. Het laat geen groei zien in de loop der tijd van latere inzichten.

Aan de keuken is in het technisch onderzoek duidelijk minder aandacht besteed. Er zijn geen foto's van de keuken te vinden, ook al zou de dader zich via de keuken de toegang tot de woning kunnen hebben verschaft. De hierboven genoemde onderzoekshandelingen in de keuken zijn niet geverbaliseerd.

3.1.2 Onderzoek stoffelijk overschot en schouw

Het onderzoek aan het stoffelijk overschot kan in drie fases worden onderverdeeld. Het onderzoek op de pd, (inclusief) de schouw, en de sectie.

Volgens de chronologie van het proces-verbaal sporenonderzoek Zwolseweg zijn er waarnemingen gedaan aan het stoffelijk overschot waarvan je zou kunnen veronderstellen dat die deel uitmaken van de schouw. Dat wekt de indruk dat de schouw heeft plaatsgevonden voordat er is begonnen met het pd-onderzoek. Dat is, ook voor die tijd, niet gebruikelijk. Het proces-verbaal geeft de indruk dat er handelingen aan het lichaam zijn verricht die kunnen wijzen op schouwen: er worden steekverwondingen aan de borst vastgesteld. Het slachtoffer is daarentegen niet ontkleed. Wij vermoeden dat er aan de kleding gezeten is om dit te kunnen constateren. Het is duidelijk dat er een schouwarts op de pd geweest is, deze om 12:26 uur (10 minuten eerder dan de TR) op de pd aanwezig was, en dat deze ter plaatse de dood heeft geconstateerd en het stoffelijk overschot heeft geschouwd. Wat zijn verdere bevindingen zijn geweest is niet vastgelegd.

Een schouwverslag ontbreekt, en daarmee ook essentiële onderdelen die hierin normaliter worden vastgelegd. Zo is er bijvoorbeeld geen registratie van kern- en omgevingstemperatuur en is niets bekend over lijkvlekken en lijkstijfheid van het lichaam. Er is overigens wel een verslag opgemaakt conform artikel 10 van de Wet op de lijkbezorging (een artikel 10-verklaring). Hierop staat het adres van de Zwolseweg vermeld en de datum van 25 september 1999.

Het stoffelijk overschot is na het pd-onderzoek naar het mortuarium vervoerd. Daar zijn enkele foto's gemaakt van het slachtoffer. In het proces-verbaal staat beschreven dat in het mortuarium de nagels zijn geknipt en sieraden veiliggesteld. De aannahme is dat het stoffelijk overschot daarbij niet is uitgekleed, aangezien zij bij aanvang van de sectie ook weer gekleed is gefotografeerd.

In hoofdstuk 4 zal dit onderwerp verder aan bod komen.

3.1.3 Het proces-verbaal van pd-onderzoek Zwolseweg

De kwaliteit van een proces-verbaal is bij uitstek subjectief, want wie bepaalt nou die kwaliteit. Wij hebben ons gepoogd te houden aan een aantal duidelijke objectieve standaarden, te weten: volledigheid, nauwkeurigheid en accuratesse.

Er is gedurende meerdere dagen uitgebreid pd-onderzoek verricht. Hierbij zijn enorm veel svo's en sporen veilig gesteld, dit is erg volledig gedaan. De vastlegging van deze uitvoering is minder volledig en nauwkeurig. De verbalisanten geven geen chronologische beschrijving van de onderzoekshandelingen en gedetailleerde beschrijvingen van onderzoekshandelingen ontbreken soms. Er is wel een sporenlijst als bijlage bij dit pv gevoegd, maar niet alle svo's, sporen en inbeslagnames worden in het pv beschreven.

Een gevolg van deze manier van (onbedoeld) selecteren van sporen en het weglaten van het vermelden van onderzoekshandelingen in een proces-verbaal, is dat de indruk kan ontstaan dat er door de verbalisanten bepaald wordt wat relevant is en wat niet. Dit kan een effect zijn wat door het verstrijken van de tijd optreedt, want alles wat destijds is veiliggesteld werd op dat moment relevant geacht.

Op het moment dat dit proces-verbaal is ondertekend (12 november 1999 - ruim 6 weken na het onderzoek op de pd) is er veel aanvullende kennis beschikbaar geweest. Deze kennis kan invloed hebben gehad op het oordeel over wat er wel en niet relevant was en wat daarvan opgeschreven werd en wat niet.

Voorgaande geldt voor meerdere pv's in dit onderzoek.

Nauw verbonden aan de vorige paragraaf, waarbij het moment van verbaliseren van betekenis lijkt te zijn voor het ontbreken van beschrijvingen, zorgt de tijd er mogelijk ook voor dat de accuratesse van deze beschrijvingen wordt beïnvloed. Dit om de eenvoudige reden dat de herinnering van de verbalisant op het moment van verbaliseren is vervaagd of omdat hij geen aandacht meer heeft voor het belang van deze beschrijvingen.

Foto's en beeldmateriaal

Wat betreft het proces-verbaal is het lezersvriendelijk dat foto's van de pd in het proces-verbaal zelf zijn opgenomen en niet als losse bijlage zijn gevoegd. Daarnaast is, middels plattegronden, duidelijk aangegeven vanuit welke hoek een foto is genomen. Dit geeft een goed beeld van de gefotografeerde ruimtes.

Sommige ruimtes in de woning, zoals de keuken, zijn alleen niet gefotografeerd.

Daarnaast zijn niet van alle svo's/sporen detail- en overzichtsfoto's gemaakt. Van de gemaakte foto's die wij hebben kunnen inzien is niet alles opgenomen in het proces-verbaal. Daarentegen worden wel foto's van andere pd onderzoeken opgenomen, zoals van het mes. Een foto van het mes met dactyloscopisch spoor, dus een relevante detailfoto, ontbreekt in het pv.

Chronologie in proces-verbaal

Doordat de Exif-metadata (o.a. datum en tijdstip maken foto) van de foto's beschikbaar zijn, hebben we kunnen achterhalen dat het gehele pd-onderzoek vier dagen in beslag heeft genomen (uit het journaal kan dit echter ook wel afgeleid worden). Dit gegeven in combinatie met de data op de sporenlijst, heeft ervoor gezorgd dat we de volgorde van handelingen hebben kunnen herleiden.

3.1.4 Dactyloscopische sporen

Ten aanzien van het dactyloscopisch onderzoek op de pd vallen een aantal punten op.

De beschrijving van sporen is summier. Er werd bijvoorbeeld geformuleerd dat er "meerdere dactyloscopische sporen zijn veiliggesteld". Van de meeste is onduidelijk wat voor sporen dit zijn (vingerafdruk, een greep, een stuk handpalm?), wat de exacte locatie van aantreffen is en door wie het spoor is veiliggesteld.

Zo wordt er gesproken over "niet bruikbare", "niet voor identificatie geschikte", "niet voor vergelijking geschikte" sporen en "dacty negatief", maar het is onduidelijk wat daarmee precies bedoeld wordt.

Het is niet helder hoe deze labels verschillen. Is "niet bruikbaar" hetzelfde als "negatief"? Wordt met "niet bruikbaar" alleen bedoeld dat ze niet geschikt waren voor identificatiedoeleinden, of ook dat ze niet geschikt waren ter uitsluiting?

3.2 Pd-onderzoek T.G. Gibsonstraat

Een getuige meldt op 26 september 1999, naar aanleiding van een bericht op teletekst, dat hij een mes en een paraplu heeft aangetroffen onderaan een trap, voor een deur naar een fietsen/box-gang, maar wel in de openbare ruimte.

Dit mes (dat P1 genoemd zal worden) en de paraplu (P2) worden in de avond van 26 september veiliggesteld door de TR. De getuige geeft aan dat hij dit mes alleen met zijn trui heeft aangeraakt. Hij heeft zowel het mes als de paraplu aan de andere kant van de deur neergelegd voor de veiligheid.

Er zijn hier ter plaatse geen foto's gemaakt van het mes en de paraplu op de plaats delict. Op een later moment zien wij wel foto's van de box-ingang en wordt ons duidelijk dat dit de pd is waar mes P1 en paraplu P2 aangetroffen zijn. We kunnen op de Exif-metadata van die foto's zien dat ze gemaakt zijn op 27 oktober 1999. Dit betekent dat de TR is teruggegaan naar de pd om daar alsnog foto's te maken van waar de paraplu en het mes gelegen zouden moeten hebben.

Van het onderzoek op de T.G. Gibsonstraat is een pv opgemaakt. Het onderzoek vond plaats op 26 september 1999, maar wordt op 23 december 1999 ondertekend. In dit pv is geen foto van het mes opgenomen. Een foto van het mes is overigens wel opgenomen in het pv sporenonderzoek Zwolseweg.

3.3 Pd-onderzoek Arnold Moonenstraat

Op 10 januari 2000 omstreeks 09.54 uur is er een melding binnen gekomen over een aangetroffen mes (M1) in een garage aan de Arnold Moonenstraat 2 te Deventer.

Naar aanleiding hiervan zijn verbalisanten (vermoedelijk uniformcollega's) H.v.W. (volledige naam bij ons bekend) en J.R. (volledige naam bij ons bekend) naar de meldster gegaan. Het mes was enkele dagen hiervoor, rond donderdag 6 januari 2000, door de meldster gevonden. Zij gaf aan dit mes met blote handen te hebben opgepakt en in een doos te hebben geplaatst. Ook haar man heeft dit mes met blote handen vastgepakt. De meldster pakte het mes uit de doos en gaf dit aan verbalisant H.v.W. Hij heeft het mes in ontvangst genomen met gehandschoende handen.

Omdat er geen materiaal in de auto aanwezig was om het svo veilig te stellen, is het mes in het dashboardkastje van het dienstvoertuig geplaatst en zo naar het politiebureau gegaan. De doos is hierbij achtergelaten. Bij het politiebureau werd het dienstvoertuig bewaakt door collega H.L. (volledige naam bij ons bekend), die het mes niet heeft aangeraakt. De TR heeft het mes veiliggesteld vanuit de auto.

Zoals hierboven geschetst valt er goed terug te herleiden wat er met het mes is gebeurd en wie het allemaal heeft vastgepakt. Er is uitgebreid en gedetailleerd geformuleerd, dit is belangrijk voor de reconstructie. Ook zouden eventuele niet geïdentificeerde sporen/profielen vanaf mes M1 vergeleken kunnen worden met het profiel of dactyloscopisch signalement van de meldster of haar man.

Uit het pv van pd onderzoek Arnold Moonenstraat blijkt dat later die dag twee medewerkers van de TR met het veiliggestelde mes naar de Arnold Moonenstraat 2 zijn teruggegaan. De meldster herkende het mes als zijnde het mes dat zij in haar garage aantrof. In het proces-verbaal van de TR staan foto's van datzelfde mes op de plaats van aantreffen. Het betekent dat het mes nadat het is veiliggesteld en naar het politiebureau is gebracht, vervolgens uit de verpakking van veiligstellen is gehaald, en weer op de pd is terug geplaatst om er foto's van te maken. Het mes werd ten slotte eerder op die dag door de meldster in een doos aangeboden aan de politie. Op afbeelding 9 is te zien dat dit mes weer uitgepakt in de garage ligt:



Afbeelding 9: Foto van mes M1 in de garage aan de Arnold Moonenstraat 2 te Deventer

Dit is een vrij bijzondere gang van zaken. Dit is ongebruikelijk en onwenselijk. Deze handelingen kunnen sporen aantasten of nieuwe sporen creëren die niets met het delict te maken hebben.

Omdat er bij het eerst aangetroffen mes (P1) geen foto's zijn van de goederen op de pd, kan dat de reden zijn waardoor zij met dit mes zijn teruggegaan naar de pd om alsnog foto's te maken met het mes op locatie. Ongeacht de beslissing om dat te doen is het dermate belangrijk dit dan transparant te verbaliseren. Dit lezen wij niet terug.

3.4 Onderzoek na aanhouding Louwes

3.4.1 Volkswagen Passat

Op 19 november 1999 is Louwes als verdachte aangehouden voor de moord op mevrouw Wittenberg. Zijn auto is in beslag genomen en onderzocht. Wij hebben geen foto's van dit onderzoek aangetroffen.

In het proces-verbaal van het onderzoek aan de VW Passat, dat heeft plaatsgevonden op 29 november 1999, staat beschreven: "Tijdens dit onderzoek hebben wij de gehele auto onderzocht op de aanwezigheid van bloed, haren en vezels. In en aan de auto hebben wij geen bloed aangetroffen". Wat er precies is veiliggesteld en waarom staat niet beschreven. Wel wordt er verwezen naar een sporenlijst in de bijlage. Wat opvalt aan de betreffende sporenlijst is dat er in de nummering Z1 t/m Z41 nummers ontbreken. Er wordt begonnen met Z1, Z1.1 en vervolgens Z6.

In het digitale dossier in Summ-IT is een document te vinden waarin zich handgeschreven aantekeningen van de TR bevinden. Hierin bevindt zich o.a. een handgeschreven sporenlijst van de VW Passat. Hierop staan wel alle nummers beschreven en blijkt de lijst door te lopen tot nummer Z47, maar zijn sporen die in de uiteindelijke bijlage ontbreken doorgestreept. Maar dit geldt ook weer niet voor allemaal. Wat interessant is, is dat nummer Z47 van de handgeschreven lijst niet doorgestreept is, maar ook niet op de bijlage-lijst staat. Dit zou een microsporenfolie betreffen waarmee de linker portierstijl en een rode vezel vanaf het stuur zouden zijn veiliggesteld.

Naast de twee voornoemde versies van de sporenlijst is er ook nog een (kortere) lijst van inbeslaggenomen goederen uit deze auto.

3.4.2 Kleding Louwes

Bij de aanhouding van Louwes is een huiszoeking gedaan, die alleen tactisch is vastgelegd. Er is geen technisch pv opgemaakt. Er valt wel uit de sporenlijst te achterhalen dat de TR aanwezig was en dat zij bepaalde goederen hebben veiliggesteld. Het zou herenkleding, jassen en schoenen betreffen.

Er is nergens te achterhalen of deze kleding onderzocht is. Door de aanwezigheid van een bewijs van ontvangst valt er te concluderen dat de meeste goederen teruggegeven zijn. De schoenen vormen hierop een uitzondering en zijn mogelijk gehouden door de politie. Beredeneerd wordt dat deze dan blijkbaar wel onderzocht moesten worden. Toch is nergens een onderzoeksresultaat te vinden in het dossier.

De kleding die Louwes droeg bij zijn aanhouding, is veiliggesteld en vervolgens ook onderzocht. De aanhouding vond plaats zo'n 2 maanden na de moord. Waarom is de focus alleen op die kleding geweest en niet op andere kleding die mogelijk gedragen zou kunnen zijn tijdens het delict? Was van tevoren getracht uit te zoeken wat Louwes droeg op 23 september?

De pantalon die Louwes droeg ten tijde van de aanhouding is onderzocht op bloed en in de broekzak werd bloed aangetroffen.

Het betrof geen bloed van het slachtoffer, en daarmee lijkt het alsof het resultaat daarbij is gebleven. Het resultaat is niet in het journaal opgenomen, en er is dus ook niet onderzocht of het bloed dan van Louwes zelf zou kunnen zijn.

3.4.3 Verhoren

Louwes is op 12 dagen (soms meerdere keren op een dag) gehoord als verdachte. Deze verhoren zijn audiovisueel opgenomen en de videobanden (en later gedigitaliseerde versies op cd-roms) van deze verhoren zijn door ons aangetroffen in het dossier.

Van één verhoor ontbreekt de bijbehorende videoband. Dit betreft het verhoor dat plaatsvond op 25 november 1999, van 09:34 uur tot 12:00 uur. Van dit verhoor is wel een proces-verbaal aangetroffen.

Er zijn twee verhoren waarvan geen proces-verbaal is aangetroffen in het dossier. Dit betreft één van de twee verhoren van 23 november 1999 (van 10:15 uur - 12:45 uur) en één van de twee verhoren van 29 november 1999 (van 19:00 uur tot 21:30 uur). Aangezien het in beide gevallen dagen betreft waarop Louwes twee keer gehoord is, is het mogelijk dat slechts één tijdstip van de verhoren is geverbaliseerd, maar dat de inhoud wel beide verhoren beslaat.

De van de verhoren opgemaakte processen-verbaal betreffen (summiere) samenvattingen en geen letterlijke uitwerking. De audiokwaliteit van de videobanden (en cd-roms) is logischerwijs matig, waardoor niet alles goed/gedetailleerd te verstaan is.

Hoofdstuk 4 Dossier fase: specifieke interpretatie

4.1 Ontbrekende journaalmutaties en de tijdlijn

Het RBT-journaal werd door de leden van het RBT opgemaakt en is gevuld vanaf het moment dat het onderzoek aanving, te weten op 25 september 1999. Het vormt qua chronologie een duidelijke lijn om het onderzoek te kunnen volgen. Daarbij kan een journaal een goede bron zijn voor de beslismomenten en de gedachtegangen van het team.

Het ziet er naar uit dat in het journaal gewerkt werd met vaste kopregels met verplichte invulvelden. Deze invulvelden hadden de volgende onderwerpen: mutatienummer, naam, datum, tijd en onderwerp. Daaronder was er ruimte voor vrije tekst.

Er zijn meerdere ingescande versies van het journaal in Summ-IT te vinden. Dit betreffen geprinte en weer ingescande versies. Binnen de dossierfase RBT zijn er twee journaals die beide de naam "002 Journaal" hebben gekregen. In de map *DMZ gedigitaliseerd dossier RBT – DMZ RBT journaal Printversie Origineel* (zoals in Summ-IT genaamd) betreft het "002 journaal" het journaal met mutaties tot en met 24 januari 2000. Het andere "002 journaal" loopt tot en met 8 januari 2002 en valt onder de map *DMZ gedigitaliseerd dossier RBT – DMZ RBT Journaal printversie 2003* in Summ-IT. Beide versies werden door ons gebruikt in deze review. Behalve dat de één verder doorloopt dan de ander hebben wij geen verschillen tussen beide ontdekt.

Op digitale gegevensdragers werden diverse digitale versies van het journaal aangetroffen, waarvan de jongste op 2 december 1999 voor het laatst is gewijzigd. Uit deze digitale versie is door ons niet op te maken met welk softwareprogramma het oorspronkelijke bestand is opgemaakt.

Deze versie verschilt niet van de in Summ-IT opgenomen versies.

Een poging om de oorspronkelijke digitale versie van het journaal te achterhalen via de Eenheid Oost-Nederland bleef zonder resultaat. Er bleken geen andere digitale versies van het journaal te zijn dan die al in ons bezit waren en een poortwachter (iemand met toegang tot veel oudere zaken) aldaar heeft geconstateerd dat er geen digitaal journaal was terug te vinden in de systemen.

Naar huidige maatstaven bevat het journaal veel gedetailleerde mutaties. Elke mutatie in het journaal is genummerd. Deze nummering start met 001 op 25 september en loopt door tot en met 1117 op 24 januari 2000. Er zijn door ons vijf onderbrekingen in de nummering geconstateerd:

Op 21 oktober 1999 ontbreekt de journaalmutatie met nummer 455.

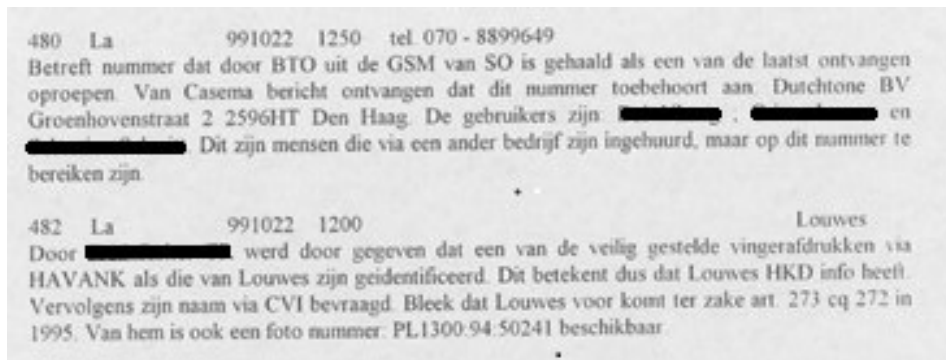
Op 22 oktober 1999 ontbreekt de journaalmutatie met nummer 481.

Op 1 november 1999 ontbreekt de journaalmutatie met nummer 677.

Op 8 november 1999 ontbreekt de journaalmutatie met nummer 788.

Op 15 november 1999 ontbreekt de journaalmutatie met nummer 890.

Hieronder (afbeelding 10) is ter illustratie een screenshot toegevoegd van het journaal waarbij te constateren valt dat journaalmutatie 481 ontbreekt.



Afbeelding 10: Uitsnede van het journaal

Het is denkbaar dat het ontbreken van de journaalmutatienummers het gevolg is van foutief doornummeren. Wij merken op dat deze mutaties vallen in de periode tussen 15 oktober 1999, op welke dag een dactyloscopische overeenkomst is vastgesteld tussen een spoor en een vingerafdruk van Louwes, en 19 november 1999, de dag van de aanhouding van Louwes.

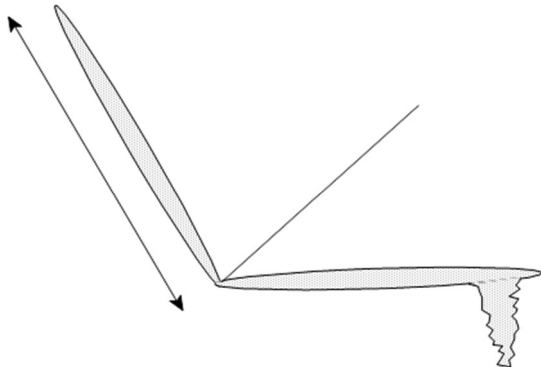
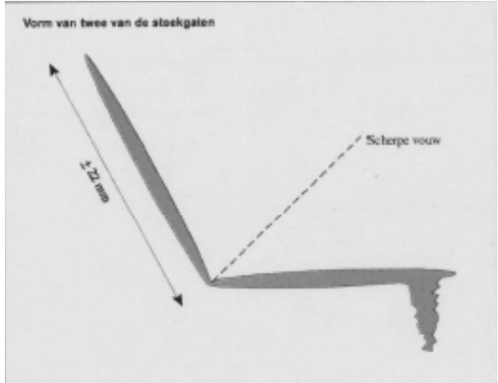
Het voorgaande gaf ons mede aanleiding de fase van het onderzoek waarin Louwes als verdachte werd aangemerkt meer diepgaand te bestuderen. Om dat te verhelderen zijn meerdere tijdlijnen behulpzaam geweest, deze zijn als bijlagen gevoegd om hiervan een beeld te geven (bijlage 1).

Het valt op dat bepaalde ogenschijnlijk belangrijke informatie niet in het journaal is terug te vinden. Over het mes (P1) is bijvoorbeeld weinig gemuteerd terwijl dit op bepaalde momenten wel verwacht werd, zoals met de geurproef. Zo is het resultaat van de geursorteerproef (de gerapporteerde vaststelling van een geurovereenkomst tussen het mes en de verdachte Louwes) niet gemuteerd. Dit is opmerkelijk omdat er door het RBT veel waarde aan dit bewijsmiddel werd gehecht.

4.2 Conceptversie proces-verbaal technisch onderzoek (concept-pv)

Op diverse bij het dossier aangeleverde cd-roms (onder andere cd-roms nr. 56, nr. 57 en nr. 91) zijn (dezelfde) conceptversies van verschillende processen-verbaal aangetroffen. Dit betreft onder andere een concept-pv van het technisch onderzoek op de plaats delict. Dit concept-pv is op de cd-roms terug te vinden in de map genaamd "PV", met als filenaam "PV1.docx" en is voor het laatst gewijzigd op 24 oktober 1999 om 18:10 uur.

Het concept-pv verschilt op één onderdeel wezenlijk van de definitieve versie, die op 12 november 1999 is ondertekend. Het is op zich niet afwijkend van de normale gang van zaken dat er pv's in concept geschreven worden die bij nader inzien aangepast worden. In dit geval betreft het echter een vrij rigoureuze, en tegenstrijdige wijziging. Het betreft de passage over het mes dat de dader(s) op basis van de waarnemingen van de TR gebruikt zou(den) hebben. Hieronder staan in tabel 1 beide passages naast elkaar weergegeven en zijn in de conceptversie de delen van de tekst *schuin gemarkeerd* die niet in het definitieve pv staan:

Conceptversie d.d. 24-10-1999 pagina 8 en 9	Definitieve versie d.d. 12-11-1999 pagina 8
Wij zagen dat de blouse meerdere steekgaten vertoonde. Tevens zagen wij dat twee steekgaten de vorm hadden zoals hieronder afgebeeld. <i>Kennelijk is tijdens het steken in de blouse niet direct door de stof van de blouse gestoken, doch is de stof, om het mes geklemd, voor een deel mee het lichaam ingedrongen alvorens het mes door de stof van de blouse is gedrongen.</i> Verder zagen wij een puntige beschadiging onder het tweede knoopsgat. Op deze plaats is de stof dubbel aan elkaar genaaid. De stof van de blouse was hier, in de vorm van een lemmet van een mes, besmeurd met bloed. <i>Op deze plek had de stof van de blouse tijdens het steken kennelijk dubbel op elkaar gezeten. Wij stellen vast dat op deze plek wel in de blouse en op het lichaam is ingestoken, doch dat het mes niet geheel door de blouse en niet in het lichaam is gedrongen.</i> <i>Gelet op de beschadigingen aan de blouse, veroorzaakt door het mes, achten wij het mogelijk dat het mes waarmee het slachtoffer is gestoken geen scherpe punt had i.c. dat het mes een afgebroken of omgebogen punt had.</i>  Verder zagen wij op de blouse, net onder het derde knoopsgat en net boven de boord van de broek, een aantal bloedvlekken. Twee van deze, in spiegelbeeld boven elkaar gelegen bloedvlekken, hadden de vorm van het lemmet van een mes. <i>Gezien de vorm van deze bloedvlekken stellen wij vast dat op deze plek het bebloede mes aan de blouse van het slachtoffer is afgeveegd.</i>	Wij zagen dat twee steekgaten de vorm hadden zoals hieronder afgebeeld. Verder zagen wij een puntige beschadiging onder het tweede knoopsgat, waar de stof dubbel aan elkaar genaaid is. Op die plaats was een bloedvlek zichtbaar in de vorm van een lemmet van een mes.  Verder zagen wij op de blouse, net onder het derde knoopsgat en net boven de boord van de broek, enkele opmerkelijke bloedvlekken. Twee van deze vlekken bevonden zich in spiegelbeeld boven elkaar en hadden de vorm van het lemmet van een mes.

<i>Bij meting stelden wij vast dat de breedte van het bloedspoor, veroorzaakt door het aan de blouse afgeveegde lemmet, ongeveer 2 cm bedroeg.</i>	De blouse is voor nader onderzoek naar het Gerechtelijk Laboratorium te Rijswijk gestuurd met de vraag of aan de hand van de vorm van de steekgaten uitsluitel kan worden gegeven met welk soort voorwerp deze steekgaten veroorzaakt zijn. Een kopie van deze aanvraag wordt als bijlage bijgevoegd.
---	--

Tabel 1: Verschil conceptversie – definitieve versie pv

De meest opmerkelijke beschrijving in het concept-pv betreft: “Gelet op de beschadigingen aan de blouse, veroorzaakt door het mes, *achten wij het mogelijk dat het mes waarmee het slachtoffer is gestoken geen scherpe punt had i.c. dat het mes een afgebroken of omgebogen punt had.*” Het op de T.G. Gibsonstraat aangetroffen mes P1 had geen afgebroken of omgebogen punt.

Daarnaast wordt in het concept-pv gesteld: “*Bij meting stelden wij vast dat de breedte van het bloedspoor, veroorzaakt door het aan de blouse afgeveegde lemmet, ongeveer 2 cm bedroeg.*” Deze zin staat niet meer in de definitieve versie, wat opvallend is, want het betreft een meting, dus een vastgesteld feit. Mes P1 is ook opgemeten en is volgens de TR ongeveer 2,5 centimeter breed. De breedte van het mes P1 staat wel nog in de definitieve versie van het pv.

De vraag rijst waarom de afmeting van het bloedspoor is weggehaald. In tegenstelling tot de passage over de afgebroken punt, hetgeen een (al dan niet juiste) interpretatie kan betreffen die bij nader inzien verwijderd kan worden, betreft deze afmeting juist een vastgesteld feit. In het geval dat de afmeting bij nader inzien misschien onjuist is, of dat er iets verkeerd is gegaan bij de meting, kan dit gewoon opnieuw gedaan worden. Dit soort informatie is niet logisch om te verwijderen, zeker als je de afmeting van het mes P1 wel laat staan. Het zou op basis van deze gegevens aanzienlijk minder waarschijnlijk worden dat P1 het door de dader gebruikte mes betrof.

Is er op dat moment, op 24 oktober 1999, waarop we weten dat het concept-pv nog actueel was, sprake bij het RBT van een vermoeden dat dit mes P1 niet het gebruikte mes is? Op zich zou dat ook niet vreemd zijn, aangezien op dat moment al bekend is dat er geen bloed op het mes is aangetroffen en geen voor identificatie geschikte dactyloscopische sporen. Dit vermoeden kan ook afgeleid worden uit de beperkte vraagstelling die is geformuleerd ten aanzien van het onderzoek aan de blouse. Er is niet verzocht om onderzoek naar een eventueel verband tussen het mes en de blouse. De vraagstelling ten aanzien van de blouse was de volgende: “*met welk voorwerp is in en door de blouse gestoken?*” Wanneer de TR de overtuiging had gehad dat mes P1 interessant was, hadden ze waarschijnlijk meer mogelijkheden benut om de relatie te leggen tussen het mes en de beschadigingen van de blouse, zoals bijvoorbeeld een vergelijkend vezelonderzoek tussen het mes P1 en de blouse of de mogelijkheid een deskundige een visuele vergelijking te laten uitvoeren tussen het mes P1 en het bloedbeeld op de blouse van het slachtoffer. Deze onderzoeken zouden op dat moment de beste manier zijn geweest om een relatie met het delict te onderzoeken.

De vraag die vervolgens gesteld zou moeten worden is waarom deze passage zo rigoreus gewijzigd is: waarom staan de waarnemingen van de TR betreffende de omgebogen/afgebroken punt niet meer vermeld in de definitieve versie van het pv?

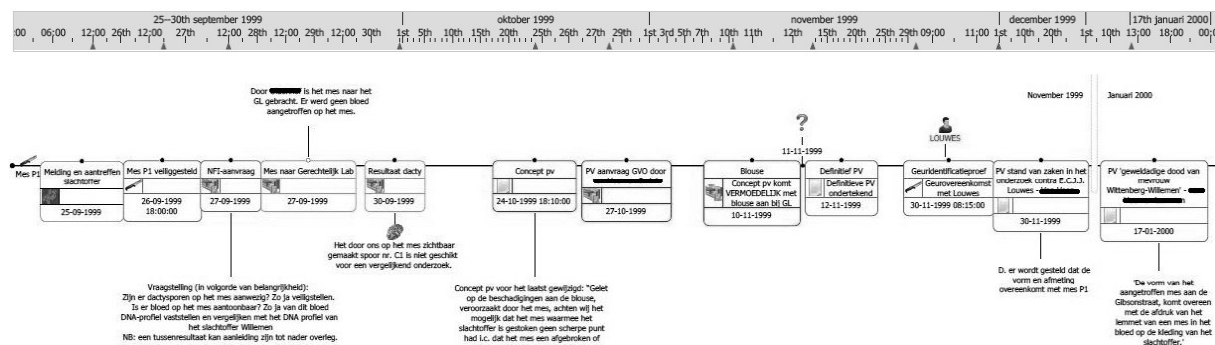
Het antwoord op deze vraag is niet duidelijk geworden. Er blijven twee hypothesen open:

- (1) Een geval van voortschrijdend inzicht: de beschrijving dat het door de dader gebruikte mes een omgebogen/afgebroken punt had vond onvoldoende grond in de forensische bevindingen (en mocht dus niet zonder meer getrokken worden).
- (2) Dat het mes P1 op basis van deze beschrijving kon worden uitgesloten als het moordwapen paste niet goed in de gepresenteerde aanwijzingen voor de schuld van Louwes.

4.2.1 Gerechtelijk Laboratorium (GL)

Deze zelfde conceptversie van het pv van het technisch onderzoek werd door ons ook aangetroffen in het dossier van een externe partij, het GL. De vraag die hier gesteld dient te worden is waarom het GL over een concept-pv beschikt? Op welk moment hebben ze dit concept-pv in hun bezit gekregen?

Als je alle informatie die hiervoor is beschreven in een tijdlijn (zie tijdlijn 1) plaatst, ontstaat het vermoeden dat het concept-pv op 10 november met de aanvraag van de blouse is meegegaan naar het GL. In de tussentijd is er geen andere aanvraag naar het GL gegaan en we kunnen vaststellen dat het aangetroffen concept-pv niet gefaxt is naar het GL. Het was destijds gebruikelijk dat de geprinte aanvraag fysiek met het svo werd meegestuurd naar het GL. Kennelijk stond het RBT op dat moment nog achter de inhoud van het concept-pv. Ons is niet duidelijk waarom het concept-pv toen naar het GL is meegestuurd.



Tijdlijn 1: Conceptversie PV (zie bijlage 1)

4.2.2 Conclusie conceptversie PV

Waar het in dit hoofdstuk om gaat, is dat op het moment dat het concept-pv meegaat naar het GL (op 10 november 1999), de heersende overtuiging lijkt te zijn dat dit mes niet het moordwapen is. De tijdlijn vertelt ons namelijk dat er door 'de politie' of 'de TR' tot aan in ieder geval 24 oktober 1999 aangenomen werd dat dit mes niet het betreffende moordwapen kon zijn. Ook in het pv van 27 oktober 1999, ter ondersteuning van de vordering van een gerechtelijk vooronderzoek (hierna: aanvraag GVO) naar de verdachte Louwes, wordt het mes niet genoemd.

Deze opvatting staat in contrast met wat er later geverbaliseerd is. In het definitieve pv van 12 november 1999 is geen informatie opgenomen dat de betrokkenheid van het mes minder waarschijnlijk maakt. Sterker nog, vanaf 30 november 1999, de dag van de geursorteerproef, verbaliseert het RBT dat het mes wel degelijk betrokken lijkt te zijn. Het mes zou wat betreft vorm en afmeting overeenkomen met het steekwapen aldus het pv 'stand van zaken in het onderzoek contra Louwes' van 30 november 1999. Op 17 januari 2000 wordt in een pv gesteld dat de vorm van het aangetroffen mes overeenkomt met de afdruk van het lem met van een mes in het bloed op de kleding van het slachtoffer (zie tijdlijn 1).

4.3 Het mes en de paraplu

Op zaterdag 25 september 1999 (tussen 15:00 en 16:00 uur) heeft de getuige R.M. (volledige naam bij ons bekend) een mes en een paraplu aangetroffen nabij de trap naar de kelder van het appartementencomplex waar hij woont, aan de T.G. Gibsonstraat te Deventer. Een dag later belde hij de politie nadat hij op de kabelkrant (vergelijkbaar met teletekst) een bericht had gezien dat er in de buurt een vrouw om het leven was gebracht met messteken. Hierover is het volgende gemuteerd in het journaal:

"038 La 990926 1705 [R.M.]

Belde [R.M.] , Gibsonstraat 15 f8 Deventer, tel 671907 nav een bericht dat hij over een vermoorde vrouw op de kabelkrant had gelezen. Gister had hij in het trappengat bij de flat een mes, soort vleesmes gevonden ter grootte van 20 cm en een oude parapluie. Hij had dit weggelegd omdat hij dit gevaarlijk vond voor kinderen."

De TR komt op 26 september 1999 omstreeks 18:00 uur ter plaatse en stelt het mes (P1) en de paraplu (P2) veilig. De svo's worden ongeveer 69 uur na het delict, gerekend vanaf het geschatte tijdstip van overlijden door het RBT, veiliggesteld. We nemen vooralsnog aan dat de hypothese op dat moment is dat dit mes mogelijk het moordwapen is.

Er wordt door de TR, op de T.G. Gibsonstraat, middels een geurdoek geursorteermateriaal veiliggesteld van het mes. Op deze manier kon het mes zelf snel aan technische vervolgonderzoeken worden onderworpen en was er geursorteermateriaal beschikbaar voor een eventuele geurproef. Hierop komen we in paragraaf 4.4 terug. Vrijwel direct worden het mes en de paraplu van elkaar gescheiden: er wordt meteen de volgende dag vervolgonderzoek verricht aan het mes. Met de paraplu wordt vooralsnog niets gedaan.

4.3.1 Technische onderzoeken aan het mes

Het mes P1 wordt op 27 september 1999, tussen 09:07 uur en 09:24 uur, gefotografeerd. Opvallend op deze foto's is de aanwezigheid van een blote hand, zonder handschoenen, vlak naast het mes (afbeelding 11). Op één van de foto's zien we mogelijk vezels en iets dat lijkt op dactyloscopische sporen op het lemmet van het mes (afbeelding 12).

Het spoor is dan wel goed verlicht maar staat er niet in zijn geheel op. Het merk van het mes staat in het midden van de foto. Deze foto is als een detailopname gemaakt, wat impliceert dat degene die het fotografeert de sporen ook daadwerkelijk gezien heeft of het merk van het mes goed wilde vastleggen.



Afbeelding 11: Foto van mes P1 met een blote hand



Afbeelding 12: Foto van lemmet mes P1 met mogelijke vezel- en dactyloscopische sporen

De foto waarop deze mogelijke vezels en dactyloscopische fragmenten en het merk zichtbaar zijn, is niet opgenomen in het proces-verbaal sporenonderzoek Zwolseweg (van 12 november 1999), waarin het onderzoek op de T.G. Gibsonstraat in eerste instantie is opgenomen. Pas geruime tijd later wordt het onderzoek op de T.G. Gibsonstraat apart en aanvullend geverbaliseerd (23 december 1999), maar ook dan ontbreekt deze foto.

In zowel het proces-verbaal sporenonderzoek Zwolseweg als die van de T.G. Gibsonstraat wordt geschreven:

“Verder werden op dit mes geen bruikbare sporen aangetroffen”.

Het is niet duidelijk wat wordt bedoeld met “geen bruikbare sporen”. Betekent dit dat geen waarde werd gehecht aan de aanwezigheid van mogelijke vezels? Betekent dit dat de op de foto zichtbare dactyloscopische sporen niet geschikt waren voor identificatiedoeleinden of betekent dit tevens dat het niet geschikt was voor uitsluiting? Juist omdat er met het blote oog reeds dactyloscopische sporen zichtbaar waren, is het handig om dit te benoemen, bij voorkeur ook de detailfoto daarvan op te nemen in het proces-verbaal en hierover vervolgens uitgebreid te verbaliseren.

Na het maken van de foto's van het mes wordt het mes op dezelfde dag naar het GL gestuurd met een gecombineerde vraagstelling. In de vraagstelling wordt als eerste dactyloscopisch onderzoek aangevraagd, daaropvolgend DNA onderzoek gericht op de aanwezigheid van bloed. Hieronder is op afbeelding 13 een screenshot te zien van deze aanvraag:

GERECHTELIJK LABORATORIUM

AANVRAGE ONDERZOEK
Datum : 27-sep-1999
Ref. nr. : PL0400/99-108257
AANVRAGER: Politie IJsselland, District Zuid

NR | Omschrijving stukken van overtuiging

P1 mes (AVA758)

GERECHTELIJK LABORATORIUM

AANVRAGE ONDERZOEK
Datum : 27-sep-1999
Ref. nr. : PL0400/99-108257
AANVRAGER: Politie IJsselland, District Zuid

Vraagstelling (in volgorde van belangrijkheid):

Zijn er dactylosporen op het mes aanwezig?
Zo ja deze veiligstellen.

Is er bloed op het mes aantoonbaar?
Zo ja van dit bloed DNA profiel vaststellen en vergelijken
met het DNA profiel van slachtoffer Willemien, sectie
nummer 99-450.

NB: Een tussenresultaat kan aanleiding zijn tot nader overleg.

Afbeelding 13: Uitsnede van aanvraag onderzoek voor mes P1

We zien in het dossier dat de daadwerkelijke volgorde andersom is gegaan. Het GL heeft eerst onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van bloed. Daarna is het mes onderworpen aan dactyloscopisch onderzoek.

Op het GL wordt er met scheerlicht en een binoculaire microscoop gekeken naar aanwezigheid van bloedgelijkend materiaal. Dit werd niet aangetroffen. Er werden alsnog een aantal tetrabase (TB)-testen uitgevoerd die negatief waren. Er is dus geen bloed aangetroffen op het mes, hetgeen de veronderstelling dat het mes betrokken is bij een steekincident niet ondersteunt. Niet uitgesloten is dat het mes door de dader zeer grondig is schoongemaakt. Het lijkt erop dat er geen bemonstering van celmateriaal is genomen en dat er dus geen poging is gedaan om een DNA-profiel te genereren.

Vervolgens is het mes naar de afdeling dactyloscopie van de divisie Centrale Recherche Informatie (hierna: CRI) gebracht. Het CRI rapporteert op 30 september 1999 dat er door hen een spoor zichtbaar is gemaakt (C1). Op basis van bij het CRI opgevraagde foto's lijkt dit spoor hetzelfde spoor te zijn als die op de eerder besproken afbeelding 10. Er werd door ons bij het CRI nagevraagd op met welke middelen het mes destijds is behandeld: hieruit blijkt dat het mes is behandeld met cyanoacrylaat, basic yellow (kleurreagens) en fluorescentie en dat deze is gefotografeerd. Dit is belangrijk om te weten, omdat het gevolgen kan hebben voor eventueel toekomstig onderzoek aan het mes.

Er wordt gerapporteerd dat spoor C1 niet geschikt is voor vergelijkend onderzoek. Hiervoor geldt ook weer de vraag: is het spoor mogelijk wel geschikt voor uitsluiting (naar de huidige maatstaven, denk aan WOVI)? Of is het spoor echt helemaal nergens geschikt voor? Vervolgens gebeurt er enige tijd niets meer met het mes.

Een andere goede onderzoeksmogelijkheid zou een vezelvergelijkend onderzoek zijn geweest. Op deze manier had de eventuele relatie met het delict onderzocht kunnen worden. Er zijn op de foto's (bij inzoomen van afbeelding 10) zichtbaar vezels aanwezig. Deze hadden vergeleken kunnen worden met vezels van de blouse van het slachtoffer. Ter uitsluiting hadden hierbij referentievezels van de trui van getuige R.M. van het materiaal van (voor het heft van het mes) gebruikte geurdoekje en eventueel van kleding van de TR kunnen worden ingestuurd.

4.3.2. Andere messen

Wat verder opvalt, zijn de keuzes die zijn gemaakt over het onderzoeken van andere messen die binnen het onderzoek zijn aangetroffen. Het betreft inclusief mes P1 de volgende messen (op volgorde van aantreffen):

Mes P1

Locatie aantreffen	: T.G. Gibsonstraat
Datum aantreffen	: 26 september 1999 (1 dag na aantreffen slachtoffer)
Afstand tot Pd Zwolseweg	: Ongeveer 1000 tot 1200 meter (afhankelijk van vervoersmiddel)
Onderzoeken	: Op aanwezigheid bloed en dactyloscopisch onderzoek

Mes kruising Verlengde Kazernestraat - H.F. de Boerlaan (mes #2)

Locatie aantreffen	: kruising Verlengde Kazernestraat - H.F. de Boerlaan
Datum aantreffen	: 28 september 1999 (3 dagen na aantreffen slachtoffer)
Afstand tot pd Zwolseweg	: Ongeveer 2300 tot 2900 meter (afhankelijk van vervoersmiddel)
Onderzoeken	: In journaalmutatie 122 staat: "Plaats aantreffen lijkt te ver weg nav pd. Tr echter nog even naar mes laten kijken." Verder niets over te vinden.

Mes M1

Locatie aantreffen	: Arnold Moonenstraat
Datum aantreffen	: 10 januari 2000 (ong. 3,5 maand na aantreffen slachtoffer)
Afstand tot pd Zwolseweg	: ongeveer 87 meter
Onderzoeken	: Op aanwezigheid bloed en dactyloscopisch onderzoek
Overig	: Dit mes is door zowel de vinder als haar man aangeraakt en in een doos gestopt. Verbalisanten hebben het mes uit deze doos gehaald en bij gebrek aan verpakkingsmateriaal in het dashboardkastje vervoerd naar het politiebureau Boxbergerweg. Vervolgens heeft de TR het mes daar

veiliggesteld, en is er vervolgens mee teruggegaan naar de Arnold Moonenstraat, heeft het mes teruggelegd op de oorspronkelijk plaats en heeft daar foto's gemaakt.

Van het eerstgenoemde mes, P1, is in de avond van 26 september 1999 direct geursorteermateriaal veiliggesteld. De volgende ochtend is het mes naar het GL gebracht en aansluitend is het onderzocht op dactyloscopische sporen bij het CRI.

Wij hebben vooralsnog geen aanwijzingen in het dossier gevonden dat het als tweede genoemde mes is onderzocht op wat voor wijze dan ook. Het mes werd drie dagen na het aantreffen van het slachtoffer aangetroffen. Het ligt dan wel verder weg van de pd dan het mes op de T.G. Gibsonstraat, maar ook die ligt niet direct om de hoek. In het journaal (mutatie122) wordt gesteld "dat de TR naar dit mes gaat kijken". Er is in het dossier niets terug te vinden over dit mes en het eventuele onderzoek wat de TR zou verrichten.

Niet blijkt dat het mes door de TR bekeken is, dat er geursorteermateriaal is afgenomen, of dat het naar het GL gestuurd is. Op het mes P1 was ook visueel geen bloed waarneembaar en toch ging dat mes wel naar het GL. En aangezien mes P1 geen bloed bevatte, is het juist een voor de hand liggend alternatief dat mes #02 onderzocht wordt door het GL.

Contrasterend met het weinige onderzoek aan mes #2 is het onderzoek dat is verricht aan het laatstgenoemde mes, mes M1. Dit mes wordt pas aangetroffen op 10 januari 2000, ongeveer 3,5 maand na het aantreffen van het slachtoffer, én slechts zes weken voor de inhoudelijke behandeling van de zaak bij de rechtbank. Mes M1 wordt daarentegen wel, net zoals mes P1, naar het GL gebracht voor onderzoek naar de aanwezigheid van bloed en dactyloscopische sporen. Beide werden niet aangetroffen.

4.3.3 Technische onderzoeken aan de paraplu

De paraplu wordt ook op 26 september 1999 veiliggesteld. Over de paraplu wordt nagenoeg niet geverbaliseerd behalve dat het is veiliggesteld en dat er sorteermateriaal is afgenomen. Het sorteermateriaal komt in de volgende paragraaf aan bod. In het pv sporenonderzoek Zwolseweg van 12 november 1999 staat omschreven dat er op de paraplu geen bruikbare sporen zijn aangetroffen.

De paraplu wordt een dag na aantreffen bij haar verhoor op 27 september 1999 aan de schoonmaakster getoond en zij herkent de paraplu niet als de paraplu van het slachtoffer. De paraplu lijkt niet onder de aandacht te zijn van het team. Echter is wel vast te stellen dat de paraplu ergens tussen 27 september en 24 oktober 1999 is onderzocht op dactyloscopische sporen. Er bestaat namelijk een foto van de paraplu die op 24 oktober 1999 is genomen waarbij er witachtig residu, wat zou passen bij opdampen met cyanoacrylaat, op de paraplu is te zien (afbeelding 14).



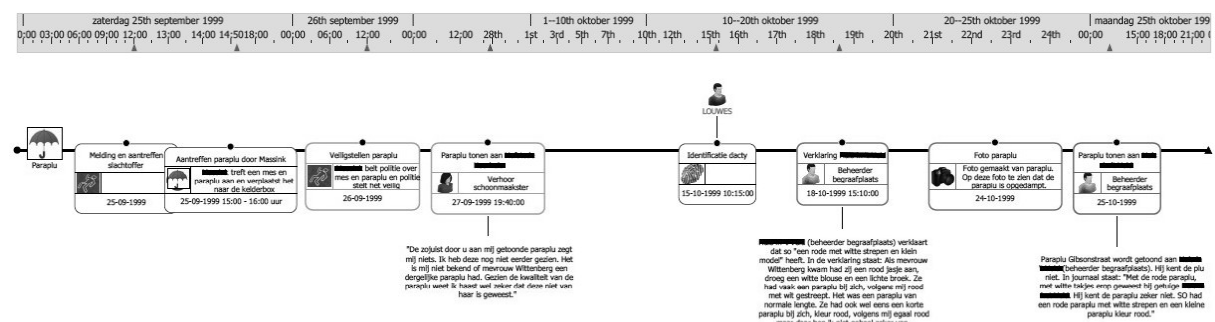
Afbeelding 14: Foto van opgedampte paraplu P2

P2	paraplu (inschuifbaar model)	onder aan trap bij naast P1	[REDACTED]	26-9-99	Secr. 27-9-99 dacty NEG	
P2.1	geurdoek sorteermateriaal	P2	[REDACTED]	22-10-99	TR	
P2.2	geurdoek sorteermateriaal	P2	[REDACTED]	22-10-99	TR	

Afbeelding 15: Uitsnede van deel van sporenlijst P

In de sporenlijst van de TR is hiervoor ook een aanwijzing te vinden. Op afbeelding 15 is een deel van sporenlijst P te zien. In die sporenlijst staat namelijk de vermelding “dacty NEG”. Hieruit concluderen wij dat er een dactyloscopisch onderzoek is uitgevoerd en dat dit een negatief resultaat heeft opgeleverd. Aangezien de mogelijkheid bestaat dat de vermelding van “dacty neg” bij 27 september 1999 hoort en de foto van 24 oktober 1999 is en enige verbalisering of notities in het journaal ontbreken, is niet precies uit te maken wanneer dit dactyloscopisch onderzoek heeft plaatsgevonden.

Gelet op de tijdlijn van de paraplu ontstaat het vermoeden dat de paraplu op / rond 18 oktober 1999 aan nader onderzoek is onderworpen naar aanleiding van de verklaring van een getuige (de begraafplaatsbeheerder). Deze getuige weet dan over het slachtoffer te vertellen, dat zij beschikte over een soortgelijke paraplu. Het is goed mogelijk dat toen pas interesse in de paraplu ontstond. Eerder had de schoonmaakster namelijk al verklaard dat deze paraplu niet van het slachtoffer zou zijn. Het lijkt erop alsof men na de verklaring van de begraafplaatsbeheerder de paraplu is gaan onderzoeken, sorteermateriaal heeft afgenomen, foto's heeft gemaakt, heeft getoond aan de betreffende getuige en hem uiteindelijk op 2 december 1999 naar het GL heeft gestuurd omdat er mogelijk bloed op zou zitten. Waarom dit relevant is, wordt in het volgende hoofdstuk besproken.



Tijdlijn 2: De paraplu (zie bijlage 1)

4.4. De geurproeven

Tegenwoordig worden geurproeven niet meer uitgevoerd. In 2006 heeft het Hof in Arnhem in een strafzaak voor het eerst de geurproef expliciet uitgesloten van bewijs vanwege manco's bij de uitvoering van de proef.³ De geurproef was in die zaak, zo stelde het Hof vast, niet volgens het protocol uitgevoerd. Om te voorkomen dat de hondengeleider de hond bewust of onbewust beïnvloedt, schrijft het protocol voor dat de hondengeleider niet weet op welke positie in een line-up het geurbuisje van de verdachte ligt. Doordat dit voorschrift niet was nageleefd kon volgens het Hof niet worden uitgegaan van de betrouwbaarheid van het bewijs.

De TU Delft deed in opdracht van het Openbaar Ministerie statistisch onderzoek naar positievoorkuren bij een groot aantal uitgevoerde geurproeven. Het onderzoek toonde op dit punt structurele tekortkomingen aan bij de uitvoering van de geurproef. Sinds 2011 wordt de geurproef door het Openbaar Ministerie om die reden niet langer gebruikt als bewijs in een strafzaak.⁴ Ook in het onderzoek tegen Louwes speelt dit mes P1 een

³ Zie Gerechtshof Arnhem, arresten van 10 november 2006, ECLI:NL:GHARN:2006:AZ1983, en ECLI:NL:GHARN:2006:AZ1994.

⁴ 'OM stopt met geurproef door honden', NOS Nieuws 11 april 2011, <https://nos.nl/artikel/234864-om-stopt-met-geurproef-door-honden>.

belangrijke rol. Voor een gedegen review is het van belang te bestuderen op welke wijze het RBT is omgegaan met dit bewijsmiddel.

In 1999 was het nog wel gebruikelijk om een geurproef uit te voeren. In 1997 heeft naar aanleiding van onderzoek door dr. G.A.A. Schoon naar de betrouwbaarheid van de geurproef⁵ een wijziging plaatsgevonden in de Regeling politiespeurhonden.⁶ Bij deze regeling werd een nieuwe methode voor de uitvoering van de geuridentificatieproef vastgelegd, de 'positive check'-methode. Dit werd vastgelegd in supplement 2 van het Keuringsreglement politiespeurhond menselijke geur, dat als bijlage 2 bij de regeling is gevoegd (zie bijlage 2).

Naast dit onderdeel van het keuringsreglement werd in mei 1999 ook gewerkt aan forensisch-technische normen (FT-normen) rondom de geurproef: een FT-norm voor het veiligstellen van voorwerpen t.b.v.

geuridentificatieproeven, en een FT-norm voor het maken en veiligstellen van geurmonsters t.b.v.

geuridentificatieproeven. Deze werden later FT-norm 325.01 en FT-norm 326.01 genoemd. Deze conceptnormen zijn terug te vinden bij supplement 2 van het Keuringsreglement politiespeurhond menselijke geur in bijlage 2 (zie bijlage 2).

4.4.1 Contaminatie en selectie geursorteermateriaal

Bij het beslissen tot het uitvoeren van een geurproef zijn de selectie van het materiaal en de mate waarin contaminatie heeft kunnen plaatsvinden van groot belang. Daarnaast zijn het behoud van de geur en daarmee dus de omgang met het voorwerp van groot belang. We verstaan onder contaminatie dat ook een ander zijn geur heeft overgebracht op een voorwerp zonder dat we willen dat die persoon zijn geur heeft achtergelaten. Contaminatie van geur kan ontstaan door een voorwerp aan te raken.

In het keuringsreglement staat opgenomen dat hondengeleiders het uitvoeren van de sorteerproef mogen afraden als zij van mening zijn dat niet aan de randvoorwaarden wordt voldaan.

In het keuringsreglement supplement 2 behorende bij Regeling politiespeurhonden 1997 staat omschreven dat voorwerpen niet allemaal even geschikt zijn om de geurproef mee uit te voeren.

In de FT-normen staat in zijn algemeenheid opgenomen dat ieder voorwerp dat aangetroffen wordt op een plaats delict, dat een duidelijke relatie heeft met het gepleegde delict, en waarvan men redelijkerwijs kan aannemen dat daar de lichaamsgeur van de dader(s) op aanwezig is in principe in aanmerking komt voor een geurproef.

De geschiktheid zit hem dus in de duiding van hoe het voorwerp aan het delict is te relateren en aan de omstandigheden/condities waarin het voorwerp is aangetroffen.

De vindplaats van het mes en de paraplu is de T.G. Gibsonstraat, ruim een kilometer van de daadwerkelijke plaats van de daad. Een duidelijke relatie tussen het voorwerp en het gepleegde delict ontbreekt in eerste instantie, wat het veiligstellen van het materiaal op dat moment niet in de weg staat. Het daadwerkelijk uitvoeren van de geurproef eind november, nadat nog steeds geen enkele relatie met het delict is gelegd, is opmerkelijk.

Verder zijn de omstandigheden waarin het voorwerp wordt aangetroffen relevant: Zo verdienen voorwerpen die door de dader naar het delict zijn meegebracht de voorkeur. Voorwerpen waarvan aangenomen kan worden dat zij daadwerkelijk door de dader zijn vastgehouden kunnen eveneens goed worden gebruikt (FT-norm 325.01).

Het keuringsreglement spreekt daarnaast over omstandigheden die een voorwerp minder geschikt maken; voorwerpen die erg nat of erg vuil zijn, of die lang (72 uur) aan de buitenlucht zijn blootgesteld, of waarvan vooraf vaststaat dat het voorwerp door meerdere personen is aangeraakt.

⁵ G.A.A. Schoon, *De betrouwbaarheid van de sorteerproef*, Leiden/Den Haag: RUL/WODC 1996.

⁶ E.I.M.T. van der Westen-Baptist, *Effectiviteit van de sorteerproef*, Leiden/Den Haag: RUL/WODC 1998.

In het onderzoek is tweemaal een geurproef uitgevoerd. De eerste vond plaats met het mes op 30 november 1999, en de tweede met de paraplu op 6 december 1999. Dit terwijl beide voorwerpen tegelijkertijd zijn aangetroffen en vanaf dezelfde plaats zijn veiliggesteld door de TR.

De geurproef op het mes is pas elf dagen na de aanhouding van Louwes uitgevoerd. Dit gebrek aan spoed wekt de indruk dat het team een relatie tussen het mes en het delict niet waarschijnlijk vond.

Zoals eerder aangegeven, heeft een getuige het mes en de paraplu aangetroffen en een dag later hiervoor de politie gebeld omdat hij had vernomen dat een vrouw uit de buurt om het leven was gebracht door messteken. Drie zaken zijn hieraan interessant: (1) de geschiktheid van het mes en de paraplu volgens het keuringsreglement en de FT-norm, (2) wat de getuige zegt over wat hij met beide voorwerpen heeft gedaan, en (3) wat de politie onderneemt met de paraplu.

Het mes en de paraplu worden (gerekend vanaf 21:00 uur) na 69 uur veiliggesteld.

Het RBT ging ervan uit dat het slachtoffer op donderdag 23 september 1999 even na 20.30 uur is vermoord. Daarna wordt het mes door getuige R.M. op 25 september 1999 tussen 15.00 uur en 16.00 uur voor het eerst gezien en deze verplaatst het mes en de paraplu naar binnen. Dat geeft een range van 42,5 uur dat het mes op een openbare plek buiten heeft gelegen. Daarna belt hij op 26 september 1999 de politie rond 13.30 uur en de TR stelt het mes veilig om 18.00 uur. Dat betekent dat het mes na het verplaatsen nog 26,5 uur binnen heeft gelegen, wat de plek meer beschut maakt tegen weersinvloeden maar nog steeds toegankelijk is voor alle bewoners. Dit geeft een totale onbeheerde tijd van het mes en de paraplu van 69 uur. Daardoor is dus heel slecht te constateren of er enige contaminatie heeft kunnen optreden en neem je een risico met het uitvoeren van een geurproef op zo'n voorwerp.

Daarnaast lezen we in journaalmutatie 1052 het volgende: *“Contact gehad met het KNMI. [...] Het meetpunt in Deventer heeft geregistreerd dat er tussen 23 september 1999 te 10.00 en 24 september 1999 te 10.00 uur 1,3mm regen in Deventer is gevallen.”* Als de de paraplu en het mes die avond van 23 september daar terecht zouden zijn gekomen, is het aannemelijk dat het mes en de paraplu nat zijn geworden door de regen. Volgens de FT-norm mogen voorwerpen die nat zijn geweest maximaal 24 uur aan de lucht worden gedroogd. Als het daarna nog nat/vochtig is dient het voorwerp niet te worden veiliggesteld. Het is goed mogelijk dat het mes en de paraplu in die 26,5 uur weer waren opgedroogd, maar dit is niet door ons te achterhalen. Er is namelijk niet beschreven wat de conditie van deze voorwerpen was bij aantreffen.

Daarbij is onduidelijk sinds wanneer het mes en de paraplu daar zouden liggen. Komt R.M. elke dag langs die plek? Of sinds donderdagmiddag niet meer (tot hij ze vindt)? Dit is niet tijdens zijn verhoor gevraagd. Evenmin is er een buurtonderzoek uitgevoerd om meer informatie te achterhalen over wanneer het mes en de paraplu op deze plek terecht zijn gekomen.

Ons is niet helder geworden of R.M. gevraagd is of hij in de voorliggende dagen ook gebruik heeft gemaakt van de deur naar de kelder. Er had op die manier een poging kunnen worden ondernomen om de waarschijnlijkheid van de betrokkenheid van het mes bij het delict te toetsen.

Ten aanzien van de betreffende getuige is het nog iets lastiger reconstrueren. De getuige wordt op dat moment niet officieel gehoord. Wel wordt gepoogd hem nog dezelfde dag te bereiken omdat de TR exact wil weten of R.M. nu het *lemmet* wel of niet heeft vastgehad/aangeraakt. Dit lijkt betrekking te hebben op het eerder benoemde dactyloscopisch spoor op het lemmet van het mes, en of deze van de getuige kan zijn (journaalmutatie 043 op 27 september 1999). De gestelde vraag lijkt niet om eventuele geurcontaminatie te gaan, want de geurdoek is namelijk om het *heft* van het mes gelegd en niet om het lemmet (aanvullend proces-verbaal

"veiligstellen mes aan de Gibsonstraat" van 13 januari 2000). De getuige neemt de volgende dag contact op en daar staat in journaalmutatie 090 het volgende gemuteerd:

043 LS 990927 10.50 getuige [R.M.]

[F.R. - volledige naam bij ons bekend] van de TR heeft de voice mail van getuige [R.M.] (vinder mes) ingeseind om aan het bureau te komen voor een verklaring. [F.R.] wil exact weten of [R.M.] nu het lemmet WEL of NIET heeft vast gehad/aangeraakt

090 La 990928 1530 [R.M.]

*...De vraag van [F.R.] was of hij het bewuste mes met 'blote handen' had vastgepakt. Hij verklaarde het mes alleen met een trui te hebben **vastgepakt**. Voor zover hij zich bewust was niet met de blote handen..."*

Je kunt je afvragen of een trui die iemand draagt niet ook zoveel geur bevat dat dit eveneens contaminerend kan werken. Bij het zoeken met honden naar vermiste personen wordt juist gebruik gemaakt van door de vermiste gedragen kleding. Daarnaast staat er alleen iets genoteerd over het vastpakken van het mes, en niet van de paraplu. Tevens is wordt de vraag niet "open", maar sturend gesteld. Uit de vraagstelling kan afgeleid worden waarom dit belangrijk is. Dit zou potentieel sociaal wenselijke antwoorden kunnen opleveren.

Desalniettemin, pas op het moment dat er een aanhouding wordt voorbereid van een verdachte waarmee een geurproef uitgevoerd kan gaan worden, gaat men deze getuige nog eens horen. Dit gebeurt op 11 november, bijna 7 weken na zijn melding en ruim een week voor de aanhouding van Louwes.

R.M. verklaart dan onder andere:

*"...Omdat ik het gevaarlijk vond heb ik het mes **opgepakt** en heb het in de kelder gelegd achter de gesloten deur. Ik legde het direct achter de deur. Ook de paraplu heb ik daar neergelegd. Ik heb het mes niet met mijn blote handen vastgepakt maar met mijn trui. De paraplu heb ik wel met mijn blote handen vastgepakt..."*

De getuige heeft het er dus over dat hij het mes met zijn trui heeft **vastgepakt/opgepakt**.

In het proces-verbaal van de TR, dat één dag na het verhoren van deze getuige wordt ondertekend, wordt echter het volgende geschreven:

"...Direct onder de woning van getuige, op de binnenplaats van dit complex, bevindt zich een stenen trap die naar beneden, naar de kelderboxen leidt.

Onder aan deze trap, buiten voor de toegangsdeur trof getuige een mes en een paraplu aan.

*Getuige heeft dat mes en die paraplu vervolgens door de deur naar binnen in de gang van het keldercomplex **geschoven**..."*

Er wordt echter nergens door R.M. gesproken over naar binnen schuiven (in de journaalmutaties noch in de verklaring van de getuige zelf), wat een ander contact impliceert dan oppakken/vastpakken.

Wat verder ook opvallend is aan dit verhoor is dat de getuige een dag voordat hij de melding bij de politie doet dit mes en de paraplu achter de deur legt omdat hij het gevaarlijk vindt. Het is dus niet omdat hij denkt dat er mogelijk een misdrijf mee zou zijn gepleegd, sterker nog, hij had het idee dat het uit een doos kon zijn gevallen tijdens het versjouten van spullen. Waarom zou hij dan dat mes met zijn trui aanraken in plaats van met zijn blote handen, terwijl hij de paraplu wel met zijn blote handen heeft vastgepakt? Waarom is hierin een onderscheid gemaakt? Normaliter pak je een mes, voor je eigen veiligheid, toch juist vast aan het heft? Zou het een sociaal

wenselijk antwoord kunnen zijn geweest van R.M., omdat hij inmiddels wist van de dood van mevrouw Wittenberg en de politie wilde helpen? Hij verklaart hier zelf het volgende over:

“...Op dat moment het idee dat iemand spullen aan het versjouwen was geweest en dat het mes en de paraplu uit een doos of iets dergelijks gevallen waren... Omdat ik het gevaarlijk vond heb ik het mes opgepakt en heb het in de kelder gelegd achter de gesloten deur. Ik legde het direct achter de deur. Ook de paraplu heb ik daar neergelegd. Ik heb het mes niet met mijn blote handen vastgepakt maar met mijn trui. De paraplu heb ik wel met mijn blote handen vastgepakt. Verder heb ik deze dag niets meer met genoemde goederen gedaan. Op zondag 26 september 1999, ik was naar de voetbal geweest, kwam ik rond een uur of 13.30 uur thuis. Ik heb toen thuis op de tv naar de kabelkrant gekeken. Ik zag toen dat er in Deventer aan de Zwolseweg een vrouw was vermoord.

Ik zag dat de vrouw door messteken om het leven was gebracht. Mij schoot toen het mes te binnen. Ik heb toen mijn schoonmoeder gebeld en haar gevraagd wat ik moest doen. Zij adviseerde mij de politie te bellen hetgeen ik dan ook heb gedaan. Die avond kwam er politiepersoneel en deze namen het mes en de paraplu mee.”

Op dezelfde dag dat de paraplu wordt aangetroffen, 27 september 1999, wordt de paraplu getoond aan de schoonmaakster. Zij verklaart:

“Ik herken de getoonde paraplu niet... ...gezien de kwaliteit van de paraplu weet ik haast wel zeker dat deze niet van haar is geweest.”

Het is onduidelijk op welke wijze de paraplu aan haar getoond is en hoe zij de kwaliteit van de paraplu heeft kunnen beoordelen. Hierbij hoeft de verpakking niet te zijn geopend maar dat is niet met zekerheid vast te stellen.

De paraplu wordt op 25 oktober 1999 getoond aan de begraafplaatsbeheerder. Die wordt eerst op 18 oktober 1999 gehoord over de paraplu, en op 25 oktober wordt de paraplu getoond aan hem. Ook hier geldt dat niet bekend is op welke wijze dit heeft plaatsgevonden. Er is niet vast te stellen of de verpakking van de paraplu hierbij is geopend.

Verder zien we in de paragraaf die gaat over het technisch onderzoek aan de paraplu dat de paraplu nog is onderzocht op dactyloscopische sporen. Dit heeft vermoedelijk plaatsgevonden ergens tussen 27 september en 24 oktober 1999. Op 24 oktober 1999 zijn volgens de Exif-metadata foto's van de (op dat moment vermoedelijk al opgedampte) paraplu gemaakt.

Dit zijn allemaal momenten waarop de paraplu als sortermateriaal zijnde gecontamineerd kan zijn geraakt, als ze dat niet al was door getuige R.M.

4.4.2 De uitvoering van de geurproef

Behalve het bestaan van het risico op contaminatie, is ook de verdere uitvoering van de geurproef interessant om te bespreken. De geurovereenkomst tussen Louwes en het mes, die op 30 november 1999 gerapporteerd wordt, heeft immers bijgedragen aan de verdenking tegen Louwes. Hieronder gaan we in op het veiligstellen van referentiemonsters, het sortermateriaal van het mes en de paraplu en het uitvoeren van de geurproef.

Het verkrijgen van het referentiemateriaal voor de geurproeven is hetzij niet gegaan overeenkomstig de FT-norm, hetzij niet correct geverbaliseerd. Referentiemateriaal wordt veiliggesteld door de 'helper' van de geurproef. Het idee is dat hij geurmateriaal bij figuranten verzamelt, evenals controlevoorwerpen. Als de pv's van de geurproef van het mes en de paraplu met elkaar worden vergeleken, valt op dat het kopje "voorbereiding" (waaronder het

veiligstellen van het referentiemateriaal valt) in de beide pv's letterlijk hetzelfde luidt, inclusief datum en tijdstip (29 november 1999 omstreeks 12:20 uur), met als enige verschil het controlevoorwerp. In het ene pv (mes) betreft dat een pvc-pijp en in het andere pv (paraplu) een tissue.

Op de dag van de geurproef van de paraplu staat het volgende in het journaal gemuteerd:

1074 WB 991206 1000 Sorteersproef

Met [P.M. - volledige naam bij ons bekend] afgesproken dat hij een sorteersproef mbt de paraplu zal verzorgen. E.e.a. was vrij eenvoudig te realiseren omdat [P.M.] nog een complete set (geur verdachte en bijliggers) in voorraad had.

De vraag rijst of er nu daadwerkelijk twee sets (met ieder een eigen controlevoorwerp) zijn gemaakt, of dat er één set is gemaakt die is hergebruikt bij de geurproef van de paraplu. Het is opmerkelijk dat er wel een ander controlevoorwerp is.

Waarom zou op 29 november 1999 al een extra controlevoorwerp zijn (en/of set) gemaakt? Was toen al bekend dat er ook op korte termijn een geurproef zou worden uitgevoerd met de paraplu? Zo ja, waarom is die dan niet op dezelfde dag gehouden als die van het mes?

In de FT-norm is te vinden dat de controlepersoon één controlevoorwerp belucht. Daarnaast dat een "uitgangsvoorwerp" (dat wil zeggen het corpus delicti en het controlevoorwerp) meerdere malen gebruikt mag worden, maar binnen maximaal acht uur. De proef met de paraplu is zes dagen later, dus de pvc-pijp zou niet meer gebruikt mogen worden. Dat verklaart mogelijk de komst van de tissue. Maar waarom wordt dan niet geverbaliseerd dat er (kennelijk later) een nieuw controlevoorwerp is gemaakt? Het is niet mogelijk om de twee sets exact tegelijkertijd te maken. De vraag is of de sets vlak na elkaar gemaakt zijn en alleen de tijd niet correct geverbaliseerd is, of dat er één set gemaakt is, en dat die is hergebruikt.

In de laatste fase van de review lezen wij in het arrest van het gerechtshof Arnhem (20 november 2001) het volgende: *"In het arrest van het hoger beroep (uitspraak 22 december 2000) staat te lezen:*

Volgens verdachte zijn er niet twee maal twee buisjes lucht van hem afgenomen, doch slechts eenmaal twee buisjes; gelet daarop zijn de twee buisjes afgenomen lucht zowel voor het onderzoek betreffende het mes als voor het onderzoek betreffende de paraplu gebruikt; dat is niet conform de voorschriften mede in het licht van het tijdsverloop tussen de proef inzake het mes en de proef inzake de paraplu."

Ook is er iets op te merken over de manier waarop de politie vervolgens omgaat met de voorwerpen en het veiligstellen van het zogenoemde sorteermateriaal.

Ten aanzien van het mes lijkt men snel te overwegen dat dit geschikt zou zijn voor een geurproef en er wordt dan ook geverbaliseerd dat van het mes onmiddellijk op de pd een geurdoek is afgenomen die daar 3 uur op heeft gelegen. Dit wordt niet direct gedaan, maar pas als men het voornemen heeft de geurproef uit te gaan voeren. Van het mes wordt één geurdoek afgenomen, namelijk P1.1 van het heft van het mes. Op de wijze waarop dit volgens de pv's is uitgevoerd hebben wij geen opmerkingen. Wel dient men, voordat het veiligstellen plaatsvindt, na te gaan of het stuk van overtuiging geschikt is voor een later uit te voeren geurproef.

Wanneer we naar de paraplu kijken, valt ons het moment van veiligstellen van het sorteermateriaal op.

In de processen-verbaal wordt gesteld dat de geurdoeken van de paraplu, net als van het mes, op 26 september 1999 zijn veiliggesteld. In de volgende 4 processen verbaal komt dit naar voren:

- Proces-verbaal sporenonderzoek Zwolseweg getekend op 12 november 1999
- Proces-verbaal van veiligstellen sorteermateriaal getekend op 26 november 1999
- Proces-verbaal van uitvoeren geurproef getekend op 6 december 1999

- Proces-verbaal technisch onderzoek Gibsonstraat getekend op 23 december 1999

Er zijn echter verschillende bronnen die een andere datum van veiligstellen doen vermoeden.

In journaalmutatie 50 op 26 september 1999, zoals op afbeelding 16 is weergegeven, werd beschreven dat er een geurdoek op het mes is geplaatst en over de paraplu: “is sorteermateriaal”. Dat impliceert dat de paraplu in zijn geheel is veiliggesteld als sorteermateriaal en dat er dus geen geurdoek op geplaatst is (op dat moment althans).

Tevens lag bij het mes een rose-gemeleerde inschuifbare paraplu.
Beide veiliggesteld.
Paraplu is sorteermateriaal.
Mes geurdeuk afgenomen (sorteermateriaal)

Afbeelding 16: Uitsnede van journaalmutatie 50

Op afbeelding 17 van de sporenlijst P zien we bij P2.1 en P2.2 “geurdoek sorteermateriaal” en “datum: 22-10-1999” staan.

P1	mes	onder aan trap	████████	26-9-99	TR (onderzoek GL bloed en dacty NEGA- TIEF.)	
P1.1	geurdoek sorteermateriaal	mes	████████	26-9-99	TR	
P2	paraplu (inschuifbaar mo- del)	onder aan trap bij naast P1	████████	26-9-99	Secr. 27-9-99 dacty NEG	
P2.1	geurdoek sorteermateriaal	P2	████████	22-10-99	TR	
P2.2	geurdoek sorteermateriaal	P2	████████	22-10-99	TR	

Afbeelding 17: Uitsnede van sporenlijst P

Ook afbeelding 18, een uitsnede van de handgeschreven aantekeningen van de TR, die over het algemeen gemaakt worden ten tijde van het uitvoeren van het onderzoek op de pd, geeft een aanwijzing hiervoor. Te zien is dat er bij mes P1 staat “geur P1.1”, terwijl er bij paraplu P2 niks over P2.1 of P2.2 staat geschreven. Dit geeft de indruk dat wanneer sorteermateriaal van het mes wordt veiliggesteld, dit níét tegelijkertijd gedaan wordt met dat van de paraplu.

foto's - geheel woning.
Parage
Mes
PD - nr
SVO - nr
PV intake DNA - zegel
Chausson GL reus + SVO
PD P
Ribbon.
mes P1
geur P1.1
Paraplu P2

Afbeelding 18: Uitsnede van handgeschreven aantekeningen van de TR

Gezien de mogelijkheden van geurcontaminatie, de regenachtige weersomstandigheden waaraan het mes was blootgesteld en met name het missen van een relatie tussen het object en het misdrijf had het RBT wellicht beter kunnen beslissen om het mes niet in te zetten voor de geurproef. De eerste twee zaken uit de opsomming maken het object minder geschikt om de geurproef mee uit te voeren, maar bovenal is het ontbreken van een verband tussen het object en het delict een reden om weg te blijven van het uitvoeren van een geurproef. De geurproef is bedoeld om de gebruiker van een object te identificeren, niet om een object via de verdachte aan de pd te koppelen.

Verder zijn er twijfels gerezen over de vraag of dat wat er in de pv's staat vermeld, daadwerkelijk zo is gegaan. Het gaat dan voornamelijk om het moment van veiligstellen van het geursorteermateriaal van de paraplu. Zoals hiervoor is te lezen, zijn er verschillende aanwijzingen dat het sorteermateriaal op 22 oktober 1999 is veiliggesteld. Daarna is in vier verschillende pv's opgenomen dat dit materiaal op 26 september afgenomen zou zijn. De eerste hiervan is ondertekend op 12 november 1999. Men had Louwes toen al als serieuze verdachte op het oog en hij zou binnenkort worden aangehouden. De andere drie werden na de aanhouding van Louwes (19 november 1999) ondertekend. De reden hiervoor is niet duidelijk geworden.

4.5 De blouse

In de blanco fase, bij het bestuderen van de foto's, werd al gauw duidelijk dat de blouse een belangwekkend stuk van overtuiging was. Het slachtoffer droeg onder andere een witte blouse met een kraag met geplooid aanzet (ruches) en geborduurde stiksels over de gehele blouse. Op deze blouse waren opmerkelijke bloedsporen aanwezig die het gevolg konden zijn van intensief contact tussen de dader/het moordwapen en het slachtoffer. In het sectierapport is dan ook naar voren gekomen dat er zowel links als rechts meerdere ribben zijn gebroken en er dus kracht op de borstkast moet zijn uitgeoefend.

Ook bij het steken kan de dader mogelijk sporen van zichzelf op de blouse hebben achtergelaten. Bij het steken zou er contact kunnen zijn ontstaan tussen de hypothenar (pinkmuis) van de hand van de dader en de blouse, meer specifiek rond de steekbeschadigingen op de blouse.

Daarnaast valt op dat de blouse het enige van de pd afkomstige kledingstuk is dat door het GL is onderzocht. Vaststaat dat er meerdere handelingen aan de blouse werden uitgevoerd en dat deze tweemaal werd getransporteerd terwijl de blouse nog aanwezig was op het stoffelijk overschot voordat die bij het GL werd veiliggesteld en later onderzocht werd. Elke handeling met de blouse kan gevolgen hebben gehad voor de sporen: sporen kunnen, afhankelijk van de aard van het spoor, verloren gaan, stempelen of verplaatst worden zonder dat dit veroorzaakt is door het delict. We zullen dit verder 'contaminatie' noemen. Contaminatie kan verandering teweegbrengen in het sporenbeeld waardoor een verkeerde interpretatie hiervan kan plaatsvinden. Om een duidelijk beeld te krijgen of dit ook voor de blouse van het slachtoffer geldt, wordt in dit hoofdstuk gekeken naar de momenten waarop er handelingen met/aan de blouse zijn verricht.

4.5.1 Constatering steekletsel op de pd

De eerste mogelijke handelingen met de blouse vinden plaats bij het aantreffen van het stoffelijk overschot en het pd-onderzoek dat daarop volgt. In het pv sporenonderzoek Zwolseweg over het pd-onderzoek dat aanving op 25 september 1999, de dag waarop het slachtoffer is aangetroffen, staat het volgende: *"De GGD-arts [C.P. - volledige naam bij ons bekend], gemeentelijke lijkschouwer, stelde de dood vast. Bij de eerste observatie zagen wij messteekverwondingen in het bovenlichaam van het slachtoffer."* In het verslag betreffende een niet-natuurlijke dood (art. 10 Wet op de lijkbezorging), ondertekend op 25 september 1999 door GGD-arts C.P. staat: *"Steekwonden in Li borstkas qua locatie m.i. dodelijk gerechtelijke sectie nodig."* In het pv sporenonderzoek

Zwolseweg staat vervolgens weer: *“het slachtoffer lag ruggelings op de vloer voor de open haard. De blouse bevatte bloedvlekken en steekgaten en in de borst van het slachtoffer zagen we steekwonden. Op de borst van het slachtoffer zagen wij nagenoeg geen bloed.”*

De eerste vraag die hierbij gesteld moet worden is of de blouse door de GGD-arts en/of de TR is aangeraakt (aan weerszijden) of opzij geschoven om de steekwonden te constateren en om te constateren dat er nagenoeg geen bloed aanwezig was op de borst van het slachtoffer. Specifieker nog, is de blouse hiervoor open geknoopt?

Indien dit het geval is, kan contaminatie zijn opgetreden.

Het is echter in het algemeen niet gebruikelijk om een lijkschouw uit te voeren aan een volledig gekleed stoffelijk overschot, ook al lijkt de doodsoorzaak duidelijk. Op basis van het voorgaande bestaat het vermoeden dat de blouse hierbij aangeraakt moet zijn geweest.

In de processen-verbaal wordt niet beschreven hoe de knopen van de blouse aangetroffen werden, hiervoor staan alleen de foto's ter beschikking. Dit brengt ons bij de tweede vraag die gesteld dient te worden: is de eerste foto van de blouse ook daadwerkelijk een 'maagdelijke' foto? Dit wil zeggen, is die foto genomen vóór het constateren van de steekwonden, en vóórdat het slachtoffer werd geschouwd (op de pd) door de GGD-arts en de TR? En is de blouse dus door de dader op deze wijze achtergelaten? Ook dit kan gevolgen hebben voor de interpretatie van het sporenbeeld. Dit is belangrijk voor een eventueel plan van aanpak en de interpretatie van eventuele resultaten hiervan.

4.5.2 Veiligstellen van sporen vanaf de blouse op de pd

In het pv sporenonderzoek Zwolseweg staat: *“Op de borst van het slachtoffer zagen wij nagenoeg geen bloed. [...] Wij hebben de kleding en het gelaat van het slachtoffer afgeplakt met microsporenfolie en deze veiliggesteld, genummerd S1 t/m S6.”* In de sporenlijst staat dat S3 microsporenfolie betreft van de voorzijde van de blouse, die door F.R. en J.O. (volledige naam bij ons bekend) van de TR is veiliggesteld.

Microsporenfolies, ook wel bekend als “neschentapes”, werden in die tijd gebruikt voor het veiligstellen van haren en vezels. Dit betrof een folie die aan één zijde was voorzien van een plaklaag. De folie werd in stroken geknipt, met de plakzijde op het veilig te stellen oppervlak geplaatst en met de hand aangedrukt/afgestreken. Vervolgens werd de folie weer losgetrokken en naast de reeds afgenomen locatie geplakt. Dit werd herhaald tot het gehele oppervlak afgeplakt was geweest. Na het afplakken werd de folie op een schutvel geplaatst. Dit was destijds de gebruikelijke procedure.

Aangezien er 'microsporenfolie' in enkelvoud staat, kan aangenomen worden dat de gehele voorzijde van de blouse inderdaad met één folie werd afgeplakt. Met de kennis van nu weten we dat door herhaaldelijk met één microsporenfolie een bepaald oppervlak af te plakken, het risico ontstaat dat het plakgedeelte verzadigd raakt. Dit kan net zoals het contamineren en aanraken gevolgen hebben voor het veiligstellen van sporen en daarmee de interpretatie van het sporenbeeld. Zo kunnen bijvoorbeeld haren en vezels niet meer of slecht worden opgenomen omdat de plakkracht van de folie is afgenomen waardoor sporen onbedoeld achterblijven op het stuk van overtuiging. Dit contact kan tot gevolg hebben dat sporen verloren gaan. Een ander gevolg van een verzadigde microsporenfolie zou het verplaatsen van sporen kunnen zijn, doordat de sporen tijdens het afplakken wegens onvoldoende plakkracht weer van de folie loslaten. Het resultaat zou dan kunnen zijn dat eerder opgenomen sporen worden verplaatst en bij eventueel later onderzoek ergens anders worden aangetroffen dan waar ze initieel zaten.

Een andere mogelijke consequentie voor het sporenbeeld wanneer deze methode van het herhaaldelijk plakken van dezelfde folie is toegepast, is wanneer er daarna nog DNA-onderzoek wordt uitgevoerd op de blouse. Wanneer de betreffende folie bijvoorbeeld tijdens het afplakken in contact is geweest met de bebloede delen van de blouse, en daarna weer op andere plaatsen van de blouse geplakt wordt, kan stempeling met deze bloedsporen plaatsvinden (zeker als deze nog vochtig zijn). Dit geldt overigens ook voor andere (onzichtbare) biologische sporen zoals biologische contactsporen of speeksel. Denk hierbij aan het in forensisch onderzoek leidende principe van Locard: “every contact leaves a trace”. Dit principe is geschreven vanuit de gedachte van intensief contact tussen een dader en een plaats delict, maar is ook toepasbaar op intensief contact tussen een microsporenfolie en een kledingstuk.

In deze fase is geen DNA-onderzoek uitgevoerd aan de blouse.

Naast de mogelijkheid van het verloren gaan, verplaatsen of stempelen van sporen die reeds aanwezig waren op de blouse, kunnen er ook door andere vormen van contaminatie nieuwe sporen op de blouse ontstaan zijn. Deze vorm van contaminatie kan vooral optreden als er onvoldoende aandacht is voor beschermende middelen. Ten tijde van dit onderzoek stond DNA-onderzoek nog in de kinderschoenen, waardoor er logischerwijs minder aandacht was voor de mogelijkheid dat “eigen” DNA kan worden overgebracht op het slachtoffer en / of de pd. Er werden destijds wel handschoenen gedragen maar deze werden niet gewisseld met het oog op het reduceren van de kans op contaminatie, zoals tegenwoordig.

Zo is op onderstaande afbeeldingen 19 en 20 een man te zien, vermoedelijk van de TR, die handschoenen en overschoenen draagt. De man draagt echter geen mondkapje of haarnetje. Er dient bij eventueel vervolgonderzoek (zeker als dit jaren later plaatsvindt) rekening gehouden te worden met het feit dat aangetroffen sporen ook van personen afkomstig kunnen zijn die tijdens het (technisch) onderzoek in (in)direct contact zijn geweest met het slachtoffer en de betreffende svo's.



Afbeelding 19: Foto genomen tijdens het pd-onderzoek



Afbeelding 20: Ingezoomde uitsnede van foto tijdens pd-onderzoek (afbeelding 19)

Transport gekleed stoffelijk overschot

Na de eerste dag van het pd-onderzoek is het slachtoffer, geheel gekleed, naar het mortuarium getransporteerd. In die tijd was dat vrij gebruikelijk, maar met de wetenschap van nu, zeer onwenselijk.

's Avonds werd door de TR in het mortuarium onderzoek verricht aan het stoffelijk overschot en de blouse gefotografeerd. Hierbij werden volgens het pv de sieraden veiliggesteld, de nagels geknipt en werd een dactyloscopisch signalement vervaardigd.

Uit het proces-verbaal sporenonderzoek Zwolseweg is niet op te maken hoe de nagels bewaard zijn, en of ze bij elkaar of separaat zijn verpakt. Er is in deze fase geen onderzoek uitgevoerd aan de nagels.

Op de foto's van het slachtoffer op de pd is haar rechterhand goed te zien. Er zijn geen op bloed gelijkende sporen aanwezig. Haar linkerhand ligt iets onder haar heup waardoor alleen haar pink en ringvinger te zien zijn. In het mortuarium zijn geen foto's van de handen van het slachtoffer genomen. Op de foto bij aanvang van de sectie (afbeelding 21) en de foto genomen tijdens de sectie (afbeelding 22) zijn de handen van het slachtoffer weer te zien. Op de linker duim is bloed en een mogelijk letsel zichtbaar. Of het bloed op de duim al op de pd aanwezig was, bij (het verplaatsen naar) het mortuarium of bij (het verplaatsen naar) de sectie is onbekend. Het zou ook zo kunnen zijn dat dit bijvoorbeeld tijdens het afknippen van de nagels in het mortuarium is gebeurd.



Afbeelding 21: Uitsnede van foto van de linkerhand van het slachtoffer bij aanvang van de sectie



Afbeelding 22: Uitsnede van foto van de linkerhand van het slachtoffer tijdens de sectie

In het concept-pv van 24 oktober staat dat ter bescherming van eventuele sporen op de handen van het slachtoffer, de TR de handen in plastic heeft verpakt. We weten niet wat voor plastic zakken dit zijn geweest, op welk moment deze zakken er omheen zijn gedaan, en of de zakken bewaard zijn gebleven. Foto's van hoe dit eruit zag hebben we niet kunnen vinden. Het specificeren hiervan is belangrijk omdat dat invloed kan hebben op de eventuele op de handen aanwezige sporen.

De volgende dag, op 26 september 1999, werd het slachtoffer naar het GL getransporteerd voor een gerechtelijk sectie. Bij de sectie werd de kleding van het slachtoffer veiliggesteld.

Er hebben dus twee transportmomenten plaatsgevonden voordat de kleding van het slachtoffer is veiliggesteld. Voordat het slachtoffer werd getransporteerd, werden in beide gevallen handelingen aan / met de blouse verricht, en/of handelingen die onbedoeld het sporenbeeld op de blouse konden beïnvloeden:

- Op de pd van de Zwolseweg (25 september 1999 overdag):
 - o Het niet dragen van een mondkapje en haarnetje
 - o Het schouwen van de plaats delict en het maken van foto's
 - o Het constateren van steekletsel / de lijkschouw
 - o Het veiligstellen van microsporen
 - o Het plaatsen van plastic zakken om de handen van het slachtoffer

- Het slachtoffer in een lijkszak plaatsen
- ⇒ **Transport naar het mortuarium:** dezelfde dag (25 september 1999)

- In het mortuarium (25 september 1999 in de avond):
 - Plaatsing in een koelcel
 - Uit koelcel halen
 - Het openen van de lijkszak
 - Het plaatsen van een (gezien de tijdsgeest naar verwachting een niet DNA-vrije) meetlat op de blouse
 - Het veiligstellen van sieraden en nagels
 - Het afnemen van een dactyloscopisch signalement
 - Het sluiten van de lijkszak
 - Opslag in een koelcel
 - Uit koelcel halen
 - ⇒ **Transport naar de sectie:** de volgende dag (26 september 1999)

- De sectie (26 september 1999):
 - Het openen van de lijkszak
 - Het op de sectietafel plaatsen van het slachtoffer
 - Het uittrekken van (de kleding waaronder) de blouse
 - Het verpakken van de blouse
 - ⇒ **Transport naar de Technische Recherche**

Discrepanties blouse

Tijdens het pd-onderzoek, in het mortuarium en bij aanvang van de sectie zijn er enkele foto's genomen van onder andere de blouse. Door naar de Exif-metadata te kijken van de foto's in combinatie met het journaal, sectierapport en het pv sporenonderzoek Zwolseweg is achterhaald op welke datum en tijd de onderzoeken op de Zwolseweg (afbeelding 23), in het mortuarium (afbeelding 24) en de sectie (afbeelding 25) hebben plaatsgevonden. Bij het vergelijken van het bloedbeeld op de blouse op deze foto's, zijn er door ons discrepanties waargenomen.

De eerste waargenomen discrepanties betreffen de stand van de knopen.

In het sectieverslag onder uitwendige schouw staat o.a. het volgende: “[...] een witkleurig bloesje met knopen, aan de voorzijde gedeeltelijk met bloed doordrenkt en met meerdere scherprandige gaten aan de voorzijde. Het bloesje was aan de voorzijde niet dichtgeknoopt”. Afbeelding 25 is de enige foto van de blouse ten tijde van de sectie. Of de blouse werkelijk “niet dichtgeknoopt” was, valt slecht te beoordelen afgaande op deze foto, maar het lijkt onlogisch dat de patholoog schrijft dat de blouse niet was dichtgeknoopt als er wel een knoop dicht zat. Dit is een aanname van onze kant. Om die reden zullen wij ons richten op de (beperkt) beschikbare foto's:



Afbeelding 23: Uitsnede van foto van de blouse op de pd - 25 september 1999 om 13:24 uur



Afbeelding 24: Foto van de blouse in het mortuarium - 25 september 1999 om 20:02 uur



Afbeelding 25: Uitsnede van foto van de blouse bij aanvang sectie - 26 september 1999 om 14:42 uur

Aangezien de foto's van de blouse uit verschillende hoeken zijn genomen, kunnen niet alle knoopstanden goed vergeleken en beoordeeld worden. Om een helder overzicht te krijgen van de blouse op de verschillende momenten, is hieronder een tabel 2 weergegeven.

	Plaats Delict	Mortuarium	Sectie
1^e knoop van boven	Knoop ontbreekt	Knoop niet zichtbaar	Knoop niet te beoordelen
2^e knoop van boven	Knoop is dicht	Knoop niet zichtbaar	Knoop niet te beoordelen
3^e knoop van boven	Knoop is dicht	Knoop is open	Knoop niet te beoordelen
4^e knoop van boven	Knoop is dicht	Knoop is open	Knoop niet te beoordelen
5^e knoop van boven	Knoop is dicht	Knoop is dicht	Knoop niet te beoordelen.

Tabel 2: Stand van de knopen van de blouse

In tabel 2 is te zien dat de bovenste knoop van de blouse ontbreekt. In het pv sporenonderzoek Zwolseweg wordt door de TR omschreven dat ze een goudkleurige knoop hebben aangetroffen onder het stoffelijk overschot, vermoedelijk afkomstig van de blouse. Van de eerste knoop van boven kan dus gesteld worden dat deze in het mortuarium ook zal hebben ontbroken, net als ten tijde van de sectie.

Over de staat van de 2^e knoop van boven kan na het onderzoek op de pd weinig gezegd worden.

Er kan wel gesteld worden dat de 3^e en 4^e knoop van boven in de periode ná het nemen van de foto op de pd en vóór het nemen van de foto in het mortuarium zijn opengemaakt. Dit duidt op de mogelijkheid van contaminatie en betekent dat de blouse in ieder geval geopend is vóór de aanvang van het onderzoek in het mortuarium.

De andere discrepantie is zichtbaar in het bloedbeeld op de blouse.

Alle foto's van de blouse zijn uitvergroot en grondig bestudeerd. Op de foto's genomen tijdens het pd-onderzoek (afbeelding 26 en 27) zijn aan de rechterzijde van de blouse geen bloedsporen zichtbaar.

Tijdens het onderzoek in het mortuarium (afbeelding 28) zijn detailfoto's gemaakt van de voorzijde van de blouse en ontbreken overzichtsfoto's waarop de rechterzijde van de blouse te zien is.

Op de foto bij aanvang van de sectie (afbeelding 29), zijn er wel op bloed gelijkende sporen aan de rechterzijde van de blouse te zien. De volgende foto's geven dit weer:



Afbeelding 26 en 27: Uitsnede van foto's van de blouse op de pd - 25 september 1999 om 13:22



Afbeelding 28: Foto van de blouse in mortuarium - 25 september 1999 om 20:02 uur



Afbeelding 29: Uitsnede van foto van de blouse bij aanvang sectie - 26 september 1999 om 14:42 uur

De blouse werd bij aanvang van de sectie veiliggesteld. We hebben kunnen constateren dat er op het moment van veiligstellen al te zien is dat er (gedeeltelijke) veranderingen in de stand van de knopen hebben plaatsgevonden ten opzichte van de situatie op de pd. Ook de aanwezigheid van mogelijk nieuwe, op bloed gelijkende sporen, op de rechterzijde van de blouse duidt op veranderingen van het sporenbeeld.

Veiligstellen blouse

In het sectierapport staat dat het slachtoffer gekleed was. Op de foto genomen voorafgaand aan de sectie is dit ook te zien. Het slachtoffer droeg echter geen schoenen, die zij op de pd nog wel aanhad. In het sectierapport staat een opsomming van de volgende kleding:

- "een paar donkerblauwe/zwarte schoenen;
- een lichtbeige pantalon, het kruis van deze broek toonde vlekken (urinevlekken?). Er waren geen zakken in de pantalon;
- een witte slip met ook vermoedelijk urine in het kruis;
- een lichtbruine panty en daaronder een slip gedeeltelijk vochtig (urine?):

- een donkerblauw vest met twee zakken; in één van beide zakken werd een geruite zakdoek aangetroffen; daaronder een witkleurig bloesje met knopen, aan de voorzijde gedeeltelijk met bloed doordrenkt en met meerdere scherprandige gaten aan de voorzijde. Het bloesje was aan de voorzijde niet dichtgeknoopt;
- een bh, aan de voorzijde plaatselijk met bloed doordrenkt."

De kleding van het slachtoffer, en dan voornamelijk de kleding die is aangeraakt bij het optillen van het lichaam en door het contact tussen de kleding en de sectietafel (achterzijde broek, vest en hielen van de pantykousjes) kunnen gecontamineerd zijn geraakt.

Hoe het slachtoffer is uitgekleeft, door wie, en hoe het is verpakt is niet te herleiden uit het sectierapport of een pv. Aangezien er in de waarnemingsbladen van het later uitgevoerde textielonderzoek bij het GL niet staat geschreven dat de blouse is opengeknipt, gaan we ervan uit dat de blouse intact/in zijn geheel is uitgetrokken. Aangezien J.O. van de TR aanwezig was bij de sectie is het aannemelijk dat hij heeft geassisteerd bij het ontkleden van het slachtoffer en het veiligstellen van de kleding. Er zijn echter geen foto's of een pv van inbeslagname beschikbaar die inzicht geven in hoe dit is gebeurd bij het GL. Dit geldt ook voor de andere kledingstukken.

4.5.3 Onderzoek Gerechtelijk Laboratorium

Begin oktober 1999 lijkt men voornemens te zijn textielonderzoek aan de blouse te gaan doen en deze daarvoor naar het GL te sturen

Op 6 oktober 1999 belt F.R. het GL met het verzoek of er een afspraak kan worden gemaakt bij de politie. Er wordt door de GL-medewerker genoteerd: "Ze willen een verdachte aanhouden" (afbeelding 30).

GERECHTELIJK LABORATORIUM VAN HET MINISTERIE VAN JUSTITIE

Afdeling Haren en Textiel		AFSPRAKENFORMULIER	
		Zaaknummer :	990927 09
		Bladnummer :	
Datum	Paraaf	Afspraken	
6/10/99	HV	[REDACTED] TR Ysselland 0572-361404	
		dodelijke steekpartij vrouw 60 jaar zeer vermogend.	
		gewurgd en gestoken, vreemde steekgaten in haar blouse	
		vraag - welk voorwerp is gebruikt.	
		Ze willen een verdachte aanhouden.	

Afbeelding 30: Uitsnede van het afsprakenjournaal van de afdeling Haren en Textiel van het GL

Kennelijk is in datzelfde telefoongesprek daadwerkelijk een afspraak gemaakt, want het afsprakenformulier vermeldt op 8 oktober 1999 dat F.R. weer belt en dat de afspraak van 11 oktober 1999 niet doorgaat.

In hetzelfde afsprakenformulier (afbeelding 31) staat dat op maandag 11 oktober 1999 F.R. heeft gebeld en waarschijnlijk de maandag van week 41 met de blouse van het slachtoffer langskomt.

De maandag van week 41 is echter maandag 11 oktober 1999, dus mogelijk is er iets niet juist genoteerd.

Vervolgens staat er bij de genoteerde datum van 19 november 1999 dat F.R. pas op 10 november 1999 de blouse heeft langgebracht.

11/10	MV	[REDACTED] heeft gebeld. Kant ma. week en waarschijnlijk
19/10	AV	lang met de blouse uit de
		werd dus pas 10/11/99

Afbeelding 31: Uitsnede van het afsprakenformulier van de afdeling Haren en Textiel van het GL

Dus in plaats van dat hij binnen enkele dagen met de blouse langskomt, wordt dat bijna een maand later. De vraag die hierbij rijst is waarom de blouse pas ruim vier weken later naar het GL is gebracht. De aanvraag is namelijk al opgemaakt op 14 oktober 1999. De andere svo's die voor onderzoek naar het GL gingen, zijn heel snel na het opmaken van de aanvraag naar het GL gebracht.

In de periode tussen het bellen op 6 oktober 1999 en het arriveren van de blouse bij het GL op 10 november 1999 missen vier journaalmutaties.

Eenmaal op het GL is de blouse volgens de waarnemingsbladen op 18, 22 en 25 november 1999 onderzocht. De vraagstelling voor het textielonderzoek was de volgende: *"met welk voorwerp is in en door de blouse gestoken?"* De vraagstelling was een open vraag waarbij de conclusie, gerapporteerd op 21 februari 2000, de volgende was:

"Gezien het beschadigingsbeeld kunnen de beschadigingen in de blouse [1] van het slachtoffer J.J.E.G. Willemen zijn veroorzaakt door een zeer scherprandig voorwerp. Echter gezien de complexiteit van het beschadigingsbeeld van de beschadigingen in de blouse [1] van het slachtoffer J.J.E.G. Willemen kan geen uitspraak gedaan worden over het vermoedelijk gebruikte scherprandig voorwerp."

Er is op het moment dat de blouse op het GL aankwam, 10 november 1999, nog geen verband gelegd tussen het mes P1 en de plaats delict. Op 30 november 1999 werd er een link gelegd tussen het mes P1 en de verdachte Louwes (door middel van de gerapporteerde geurovereenkomst). De blouse zou in het geval van betrokkenheid bij het delict van mes P1, door dit mes geperforeerd moeten zijn. Die hypothese had men kunnen toetsen door een aanvullende vraagstelling: het vergelijken van de kenmerken van het mes ten opzichte van het bloedbeeld op de blouse en een vergelijkend vezelonderzoek.

Het is uiteraard essentieel om te onderzoeken of het mes P1 aan het delict is te relateren.

Dit zou, ook in die tijd of misschien wel juist in die tijd, onderzocht kunnen worden door het mes te laten onderzoeken op aanwezigheid van vezels. Dit zou dan bij voorkeur voorafgaand aan het onderzoek naar bloed en dactyloscopische sporen op het mes hebben moeten plaatsvinden.

Indien vezels aangetroffen worden, zouden referentievezels van de blouse veiliggesteld kunnen worden om te worden vergeleken met de vezels vanaf het mes.

Een andere manier om een verband tussen het mes en de blouse te onderzoeken is een bloedspoorpatroonanalyse (BPA) door een deskundige. Op de blouse werden behoorlijk specifieke vormen waargenomen. In verschillende relazen wordt door tactisch rechercheurs gesteld dat het bloedbeeld op de blouse qua grootte en vorm overeenkomt met de grootte en vorm van het mes P1. Deze overeenkomst in grootte en vorm is niet door een deskundige vastgesteld en ook niet door de TR. Dit vervolgonderzoek of andere vervolgonderzoeken zijn niet aangevraagd.

Op de eerste bladzijde van de waarnemingsbladen van het onderzoek aan de blouse door het GL is o.a. het volgende te lezen:

- *'Conditie: bebloed, gekreukeld, beschadigd'*

Het is opvallend dat het GL de blouse gekreukeld noemt. Dit zien wij niet op de foto's die van de blouse gemaakt zijn voordat de blouse naar het GL is gestuurd. Onduidelijk is op welke manier de blouse dan wel gekreukeld is, we vragen ons af op welke plaatsen de blouse gekreukeld is en of dit een ander beeld is dan wat wij kunnen afleiden uit de foto's die gemaakt zijn op een moment dat het slachtoffer de blouse nog aanhad.

Een verklaring voor een potentiële toename van verkreukeling zou de wijze kunnen zijn waarop de blouse is veiliggesteld en verpakt. Het is onbekend of de blouse opgevouwen of bijvoorbeeld in elkaar gefrommeld was. Er is door het GL geen foto van de (verpakking van de) blouse genomen toen deze daar aankwam, dus ook daaruit kunnen wij niets afleiden over de staat van de blouse. Tevens staat op deze pagina vermeld dat beide mouwen van de blouse waren opgerold.

- *'Haren veiliggesteld: ja – 1 kleintje'*

De kleding is op de pd met folies afgeplakt. Tijdens het onderzoek door het GL wordt alsnog een haartje aangetroffen. Het zou kunnen dat het haartje op de blouse aanwezig was maar niet door de folie is opgenomen. Dit zou kunnen komen doordat de plakzijde van de folie verzadigd was en daardoor geen sporen meer opnam of omdat het haartje op een plek zat die niet afgeplakt was.

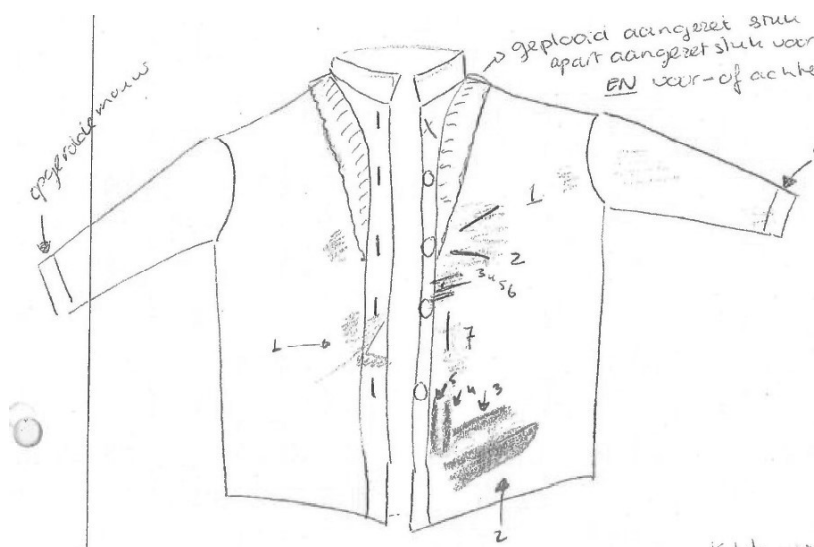
Een andere mogelijkheid is dat het haartje op een later moment op de blouse terecht is gekomen, in ieder geval op een moment na het afplakken met de folie en voor of tijdens het textielonderzoek op het GL. Dit zou kunnen impliceren dat er mogelijk contaminatie is opgetreden met een extern persoon of via secundaire (of tertiaire) overdracht. Dit kan ook gelden voor overige (latente) sporen.

- *Schets van de blouse*

Door de afdeling 'Haren en Textiel' is een schets gemaakt van de blouse (zie afbeelding 32). Deze schets is gemaakt op bladzijde 1 van de waarnemingsbladen. Er is geen foto van de blouse gemaakt aan de start van het onderzoek in het GL. De schets is alleen van de voorkant van de blouse en niet van de achterkant, wat begrijpelijk is, gezien het textielonderzoek zich richt op de beschadigingen aan de voorzijde van de blouse. Daarnaast lijken globaal de plekken waar bloedsporen zitten aangegeven. Of dit alleen bloed is of ook andere vlekken aanduidt kunnen we niet goed afleiden.

Op foto's van het slachtoffer op de pd is te zien dat er een bloedstroompje uit de mond van het slachtoffer komt en schijnbaar op haar vest terecht komt. Het bloed zou ook op de kraag van de blouse terecht kunnen zijn gekomen. Dit is niet terug te zien op de schets. Je kunt je afvragen of alle bloedsporen op de schets precies overeenkomen met de bloedsporen die daadwerkelijk aanwezig zijn op de blouse. Logisch, de schets richt zich niet primair hierop en het is per slot van rekening niet hun deskundigheidsgebied.

De bloedsporen zijn met rood potlood gemarkeerd. Het lijkt erop dat op de linkermouw en linker manchet ook bloedsporen zijn gemarkeerd. Dit kunnen wij niet met zekerheid stellen gezien de kwaliteit van de kopie die wij in ons bezit hebben. Dit is echter wel belangrijk omdat op deze wijze vastgesteld zou kunnen worden of er een wijziging heeft plaatsgevonden tussen het sporenbeeld op de blouse bij de sectie en het sporenbeeld bij het uitpakken van de blouse op het GL. Op de foto's die wij zien van het slachtoffer waarbij zij de blouse nog aan heeft, heeft zij ook een vest aan. Haar linker arm is op elke foto ook bedekt met de mouw van het vest, wat het ingewikkeld maakt om de mogelijke bloedsporen op de linkermouw van de blouse te verklaren. Aangezien er op het moment van het onderzoek op het GL geen foto is gemaakt van de blouse, zullen we hier niet meer achter kunnen komen.



Afbeelding 32: Uitsnede van eerste waarnemingsblad van de afdeling Haren en Textiel van het GL

Ten slotte zijn er nog wat opmerkingen te maken over de volgende informatie die op de waarnemingsbladen zijn genoteerd door het GL:

'Acties:

- Info pathologie over steekbeschadigingen. Op 1/12/1999 gekregen van Rob Visser 5 steekbesch. Alleen bh onder blouse gedragen
- Info verb. Over onderliggende kleding
- Evt. bloedspoorpatroon-analyse bij (niet-leesbaar)
- Evt. DNA aan 'druppels'

Het lijkt erop dat iemand bij het GL notities heeft gemaakt van ideeën voor vervolgonderzoeken in deze zaak.

Om terug te komen op de vraag waarom er geen vervolgonderzoek heeft plaatsgevonden, moet de vraag worden gesteld of deze acties aan het RBT zijn gecommuniceerd. Indien dit het geval is, vragen wij ons af waarom hieraan geen opvolging is gegeven. De tekendatum van het waarnemingsblad waarop de acties staan geschreven is 22 en 25 november 1999.

Overigens is op basis van het dossier niet vast te stellen of de bh van het slachtoffer is geperforeerd. Indien de bh beschadigd was, zou ook deze ingezet kunnen worden voor textielonderzoek en/of vezelonderzoek. Dit zou ook voor reconstructiedoeleinden onderzocht kunnen worden.

4.5.4. Conclusie blouse

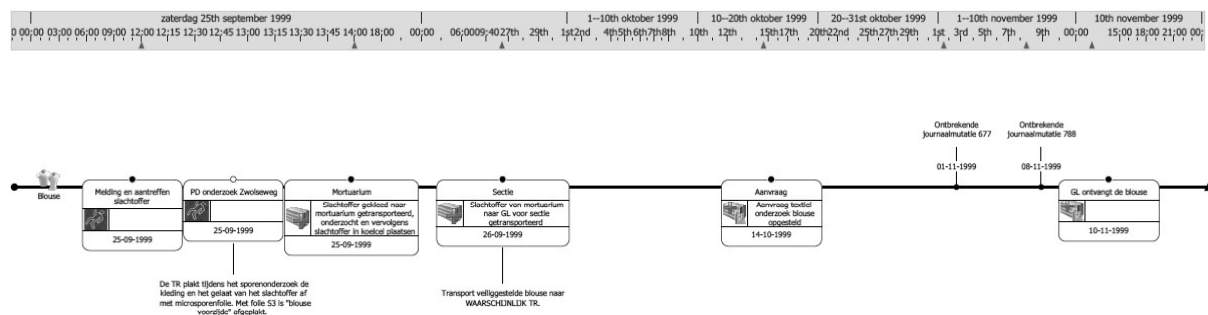
De blouse is, om meerdere redenen, aan te duiden als een zeer belangrijk stuk van overtuiging.

Er is sprake geweest van een intensief contact tussen de dader en de blouse, door de uitgeoefende kracht op de borstkas en de handelingen van het wurgen en steken. Hierdoor is er een aanzienlijke kans aanwezig dat deze blouse sporen van de dader bevat. Daarnaast is de blouse het enige stuk van overtuiging vanaf de pd dat potentieel een verband kan aantonen tussen de dader, het scherprandige voorwerp waarmee het steekletsel is toegebracht en dus het delict.

Er waren vanuit de blouse verschillende mogelijkheden waarmee een dergelijk verband getoetst had kunnen worden (vergelijkend vezelonderzoek, bloedspoorpatroonanalyse). Deze onderzoeksmogelijkheden bij het GL, die hierin mogelijk duidelijkheid hadden kunnen verschaffen, zijn niet benut.

In deze review komt naar voren dat er veel handelingen aan het slachtoffer zijn verricht die invloed kunnen hebben gehad op het sporenbeeld op de blouse. Ook zijn er diverse transportmomenten waarbij de blouse nog aanwezig is op het slachtoffer. Voorgaande kan, op verschillende manieren, tot contaminatie hebben geleid. Op de foto's van het onderzoek in het mortuarium zijn er twee knopen meer open dan op de plaats delict. Bij aanvang van de sectie (het moment dat de blouse wordt veiliggesteld) zijn er meer bloedvlekken op de blouse zichtbaar dan er op de plaats delict en het onderzoek in het mortuarium zichtbaar waren. Over deze verschillen wordt niet gesproken in enig proces-verbaal.

Het combineren van informatie uit verschillende documentaties (journaal, waarnemingsbladen GL - onder andere over de kreukels, datum opmaken aanvraag blouse, het verloop van het insturen van andere svo's) geeft de indruk dat de blouse niet altijd voorhanden is geweest. Dit heeft mogelijk tot de genoemde vertraging geleid bij het daadwerkelijk insturen van de blouse naar het GL. Een dergelijke onderbreking van de *chain of custody* is problematisch. Tijdens deze periode is er geen zicht geweest op het stuk van overtuiging waardoor de mogelijkheid bestaat dat zich situaties hebben voorgedaan die tot contaminatie(s) hebben kunnen leiden.



Tijdslijn 4: De blouse (zie bijlage 1)

Alle voorgaande bevindingen in beschouwing genomen maakt duidelijk dat het (sporen)beeld op de blouse aanzienlijk veranderd kan zijn ten opzichte van de situatie zoals die is aangetroffen op de pd. Bij elk volgend onderzoek dat met de blouse wordt uitgevoerd dient men bij de interpretatie van resultaten rekening te houden met de mogelijke oorzaken van dit veranderde beeld en wat dit kan betekenen.

Overigens zien wij ook voor de andere kleding die het slachtoffer toebehoren ook een grote rol in de duiding van de activiteiten rondom het overlijden.

4.6 Onderzoek naar telecom

De reviewers zijn geen telecom-deskundigen. Dit thema is dan ook puur op basis van logisch redeneren beschouwd aan de hand van de informatie die bij het RBT-onderzoek aanwezig was of door het RBT is verkregen. Meer recent forensisch-technisch onderzoek is door ons niet bestudeerd, vanwege het tijdsvlak die deze review beslaat. Bij bestudering van het door het RBT uitgevoerde onderzoek naar telecom zijn ons enkele zaken opgevallen, die in dit hoofdstuk per paragraaf uiteen worden gezet.

4.6.1 Inleiding

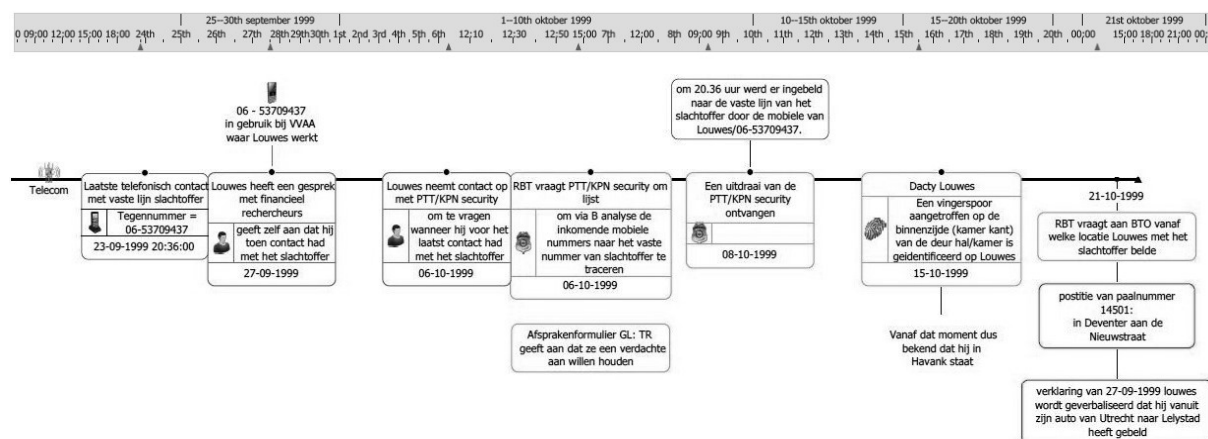
Op 27 september 1999 spreekt de politie met Louwes. Hij vertelt dat hij op 23 september 1999 het slachtoffer 's avonds omstreeks 20:00 uur vanuit zijn auto (onderweg van Utrecht naar zijn woonplaats Lelystad) had gebeld. Vanaf de eerste keer dat Louwes als verdachte door de politie werd gehoord (op 19 november 1999) tot aan het laatste verhoor waarin het thema Telecom ter sprake kwam verklaarde Louwes dat hij donderdagavond 23 september 1999 voor een cursus aanwezig was in de Jaarbeurshal te Utrecht. Hij had de presentielijst getekend

en was kort daarna, omstreeks 19:30 uur, weggegaan. Hij had onderweg naar huis, ergens ter hoogte van 't Harde of Harderwijk (tijdens een file), gebeld met het slachtoffer.

In de historische verkeersgegevens van de gsm van Louwes is te zien dat het 16 seconden durende telefoongesprek dat hij in de avond van 23 september 1999 met het slachtoffer had gevoerd tijdens de aanvang en het einde ervan werd afgewikkeld via basisstation 14501. Op 21 oktober 1999 heeft de politie navraag gedaan bij Bureau Technische Ondersteuning naar de locatie van dit basisstation. Hieruit bleek dat het basisstation 14501 is gelegen aan de Nieuwstraat in Deventer en niet in de buurt van 't Harde of Harderwijk. Op basis van deze informatie vermoedde de politie dat Louwes loog over de locatie waarvandaan hij het slachtoffer gebeld had. Het RBT heeft vervolgens diverse onderzoeken uitgevoerd en deskundigen geraadpleegd om dit vermoeden te toetsen.

In het dossier komt duidelijk de door het RBT getrokken conclusie naar voren dat het nagenoeg onmogelijk is dat het bewuste telefoongesprek is gepleegd vanaf de locatie die Louwes beschreef. Het telefoontje zou volgens deskundigen moeten zijn gepleegd vanuit, of in de directe omgeving van, Deventer.

4.6.2 Ontwikkeling gedachtegang RBT



Tijdlijn 5: Telecom (zie bijlage 1)

Om te beginnen volgen hieronder passages uit onder andere verklaringen, processen-verbaal, brieven en deskundigenrapporten over het telecomonderzoek. Dit is op deze manier onder elkaar gezet om een indruk te geven van het verloop in de gedachtegang en daarmee de ontwikkeling van dit thema in de RBT-fase van het onderzoek. Door het lezen van deze passages wordt, ondanks dat ze niet chronologisch zijn weergegeven maar wel geclusterd op bron, duidelijk dat de overtuiging dat Louwes loog steeds sterker werd.

Het betreft **letterlijke weergaves** van delen uit voornoemde documenten. Waar in de titels (afkortingen van) namen worden genoemd betreft dit de verbalisanten / schrijver(s) van het betreffende document.

In de **processen-verbaal van de verhoren van Louwes** wordt onder andere het volgende geïdentificeerd omtrent dit telefoongesprek:

21-10-1999 Getuigenverhoor E.C.J.J. Louwes d.d. 27-09-1999 - O.v.I. (volledige naam bij ons bekend) en H.t.V. (volledige naam bij ons bekend)

- hij, Louwes, vorige week donderdagmorgen, 23-09-99, nog bij Mw. Wittenberg in de woning was geweest Zij legde hem toen de vraag voor tot welke bedrag zij giften kon doen aan de kerk, hij zou dit uitzoeken en haar die zelfde avond terugbellen.

- hij, Louwes, die avond om 20.00 uur, vanuit zijn auto (onderweg van Utrecht naar zijn woonplaats Lelystad) met zijn GSM (06-53709437) gebeld heeft met Mw. Wittenberg en haar medegedeeld had dat m.b.t. de giften er een belastingvrije voet bestaat van 1 % over haar inkomen van ongeveer f 175.000 dus omgerekend f 1.750.

19-11-1999 Verhoren Louwes d.d. 19, 20 en 21 november - J.N. (volledige naam bij ons bekend) en Van O.v.l.

- De route die hij naar huis had gereden was vanaf Utrecht via de A-28 naar Amersfoort / Hoevelaken / Harderwijk / Nunspeet / via afslag 't-Harde naar Dronten en Lelystad. Als bijzonderheid vertelde hij, dat hij normaal gesproken via de afslag Harderwijk naar Lelystad zou zijn gereden. T.h.v. Harderwijk was hij echter in de file terecht gekomen. Daarbij was nog een voorval geweest mbt een vrachtauto die de linkerrijbaan had dichtgegooid. Hij was hierdoor afgeleid geweest en had de afslag Harderwijk gemist. Hij meende toen de afslag Nunspeet te hebben genomen maar dit bleek achteraf niet logisch. Zodoende nam hij aan via afslag 't-Harde te zijn gereden, maar wist dit niet meer 100% zeker.
 - Tijdens zijn rit van Utrecht naar Lelystad had hij volgens hem tijdens die file t.h.v. Harderwijk met zijn mobiele telefoon gebeld naar Mv Wittenberg in Deventer. Hij meende dat dit omstreeks 20.00 uur was geweest. Later verklaarde hij dat dit ook wel omstreeks 20.30 uur kon zijn geweest. Hij verklaarde dat dit een kort gesprek was geweest.
 - Hierna is de verdachte geconfronteerd met het feit dat uit onderzoek is gebleken dat het door de verdachte gepleegde telefoontje naar Mv Wittenberg, is gepleegd op donderdag 23 september 1999 te 20.36 uur en dat de duur van dit contact 16 seconden is geweest. Bovendien confronteerden wij hem met het feit dat daarbij werd vastgesteld dat dit telefoontje, gepleegd met zijn mobiele telefoon, is geweest vanuit het centrum van Deventer en NIET vanaf welke locatie dan ook op de door de verdachte genoemde Rijksweg A28.
 - De verdachte vond zelf ook dat de duur van dit gesprek wel erg kort was (16 seconden). Hij ontkende echter in Deventer te zijn geweest. Hij verklaarde dat dit onmogelijk was.
 - Hierop hebben wij hem voorgehouden dat alle overige door hem genoemde gesprekken wel overeenkomstig de opgevraagde gegevens mbt die dag, 23 september 1999, de tijdstippen en de plaatsbepaling waren.
- De verdachte bleef bij zijn ontkennen.

23-11-1999 Verhoren Louwes d.d. 23 en 24 november - J.N. en O.v.l.

- Vervolgens werd de verdachte Louwes opnieuw geconfronteerd met het vaststaand feit dat hij op donderdag 23 september 1999 te 20.36 uur met zijn GSM-telefoon vanuit Deventer heeft gebeld naar het slachtoffer Mv Wittenberg en dat dit gesprek werd gevoerd en ontvangen via de GSM-ontvangstpaal met het 14501, staande in het centrum van Deventer. De verdachte bleef bij zijn ontkennen dat hij in Deventer was geweest en het bewuste gesprek van daaruit had gevoerd.

30-11-1999 Verhoor Louwes - J.N. en O.v.l.

- De mededeling aan verdachte Louwes dat het onderwerp controle printerlijsten, in relatie met de door hem gevoerde telefoongesprekken mbt eventuele "hiaten" wat ons betreft was uitgekauwd en het voor ons een absoluut feit was dat hij op donderdag 23 september 1999 om 20.36 uur met zijn GSM telefoon vanuit Deventer naar Mv Wittenberg had gebeld, voor ons verbalisanten als vaststaande feiten werden beschouwd, werd door hem niet meer bestreden maar hij kon het zich moeilijk voorstellen.

In de **processen-verbaal** van de politie wordt onder andere het volgende geverbaliseerd omtrent dit telefoongesprek:

27-10-1999: Aanvraag gerechtelijk vooronderzoek - J.v.V. (volledige naam bij ons bekend) en H.S. (volledige naam bij ons bekend)

- Voor de controle van het alibi van dhr. Louwes is op de printlijsten nagegaan, wat de positie was van de GSM-telefoon van dhr. Louwes, op het moment, dat hij belde met het slachtoffer. Het signaal van deze telefoon is gegaan via GSM-paal genummerd 14501. Uit informatie van KPN bleek, dat deze GSM-paal stond op het oude postkantoor aan de Nieuwstraat te Deventer. Het bereik van deze GSM-paal ligt in een straal van 30 km, waarbij werd opgemerkt, dat dit in een stedelijk gebied ongeveer 3 km bedraagt. Uit deze informatie blijkt, dat de verklaring van Louwes op dit punt niet juist is.
- Op het moment van zijn laatste telefonisch contact bevond hij zich niet onderweg van Utrecht naar Lelystad, maar in Deventer. Uit de printgegevens is gebleken, dat het telefoongesprek is gevoerd via de GSM-paal 14501. Deze staat in de Nieuwstraat te Deventer. Uit het technisch onderzoek van het bureau technisch ondersteuning is gebleken, dat zodra men buiten de stad Deventer komt, het signaal van de mobiele telefoons door een andere GSM-paal wordt overgenomen. Dit komt ook overeen met de KPN gegevens, die voor een stedelijk gebied over een straal van 3 kilometer spreken.

30-11-1999: Stand van zaken in het onderzoek contra E.C.J.J. Louwes - J.v.V.

- A. op 23 september 1999, om 20.36 uur heeft verdachte gebeld met het slachtoffer. Uit onderzoek is gebleken, dat verdachte zich op dat moment bevond in, dan wel de onmiddellijke omgeving van Deventer. Dit tijdstip van bellen ligt dicht bij het tijdstip van plegen misdrijf.
- Zoals gerelateerd in het proces-verbaal van voorpleiding, is uit onderzoek plaats delict, stille getuigen en verhoor van getuigen, gebleken, dat het misdrijf zeer waarschijnlijk kort na het bellen is gepleegd.
- Op verzoek van het team is door dhr. [J. R. - volledige naam bij ons bekend] (noot rapporteurs: J.R. is een getuige-deskundige binnen dit thema) aan het bureau een toelichting gegeven op zijn geschreven verslag. Ook tijdens dit onderhoud heeft dhr. [J.R.] aangegeven, dat het zeer waarschijnlijk is, dat op het moment van bellen, 23 september 1999, om 20.36 uur de GSM van verdachte Louwes zich bevond in, dan wel de onmiddellijke omgeving van Deventer.

27-12-1999: Stand van zaken onderzoek contra E.C.J.J. Louwes - H.L.

- op 23 september 1999, om 20:36 uur heeft verdachte gebeld met het slachtoffer. Uit onderzoek is gebleken, dat verdachte zich op dat moment bevond in, dan wel de onmiddellijke omgeving van Deventer. Dit tijdstip van bellen ligt dicht bij het tijdstip van plegen misdrijf.

27-12-1999: Stand van zaken in het onderzoek contra E.C.J.J. Louwes - J.v.V.

- op 23 september 1999, om 20:36 uur heeft verdachte gebeld met het slachtoffer. Uit onderzoek is gebleken, dat verdachte zich op dat moment bevond in, dan wel de onmiddellijke omgeving van Deventer. Dit tijdstip van bellen ligt dicht bij het tijdstip van plegen misdrijf.

17-01-2000: Gewelddadige dood van mevrouw Wittenberg-Willemsen - J.v.V. en H.L.

- ONDERZOEK BASISSTATION GEGEVENS GSM Naar aanleiding van de verkregen informatie van de printgegevens, waarbij vast werd gesteld, dat verdachte Louwes, op het moment van bellen, op 23 september 1999, om 20.36 uur zich met zijn GSM zich in Deventer, dan wel de onmiddellijke omgeving

van het GSM basisstation 14501 te Deventer bevond, werd een nader onderzoek ingesteld Dhr. [J. R.], systeem specialist KPN, werd als deskundige op 9 december 1999 door de rechter- commissaris gehoord. [J.R.] verklaarde voorts over een door hem zelf op 8 december 1999 uitgevoerde test. Door het bureau technische ondersteuning regiopolitie IJsselland werd 22 november 1999 een onderzoek ingesteld naar de beschikbare Calling-Channels van GSM basisstations welke zijn gelegen in de route van het Jaarbeurs terrein in Lelystad en het woonadres van verdachte Louwes in Lelystad. Door het bureau technische ondersteuning van de regiopolitie IJsselland werd op 30 november 1999 omtrent het gedrag van de GSM paal met cell-id 14501 van het KPN GSM Network te Deventer een onderzoek ingesteld. Tijdens dit onderzoek werd het werkinggebied van genoemde GSM Cell in kaart gebracht. Door [R.S. - volledige naam bij ons bekend] van het bureau Cellular Desing Services zijn op 20 december 1999 metingen uitgevoerd in het GSM-netwerk van KPN Telecom in de omgeving van Deventer. Dit gebeurde naar aanleiding van de vraag om uitspraak te doen over de (on)mogelijkheid om vanaf enkele gevraagde lokaties een GSM-gesprek op te bouwen via een opgegeven opstelpunt in Deventer aan de Nieuwstraat 98.

- Uit het onderzoek, rapport en verklaring dhr. [J.R.] van de KPN, onderzoeken door bureau technische ondersteuning en [R.S.] van het bureau CDS is gebleken, dat het zeer aannemelijk was, dat op het tijdstip van bellen, de mobiele telefoon van dhr. Louwes zich bevond in, dan wel in de onmiddellijke omgeving van Deventer.

- Naar aanleiding van de verkregen informatie van de printgegevens, waarbij vast werd gesteld, dat verdachte Louwes, op het moment van bellen, op 23 september 1999, om 20. 36 uur zich met zijn GSM zich in Deventer, dan wel de onmiddellijke omgeving van het GSM basisstation 14501 te Deventer bevond, werd dhr. [J.R.] als deskundige op 9 december 1999 door de rechter- commissaris gehoord. Dhr. [J.R.] bevestigde de genoemde informatie, mede op informatie van een door hem op 8 december 1999, extra uitgevoerde testen, die nader in het proces-verbaal van verhoor door de rechter - commissaris staan omschreven.

- Hetgeen Louwes verklaarde over de plaatsen van telefoneren, kwam overeen met de locaties van de basisstations, met uitzondering van het gesprek dat Louwes om 20.36 uur voerde met mevrouw Wittenberg-Willemsen.

- verdachte Louwes het slachtoffer het laatste telefonisch heeft gesproken hij op het tijdstip van bellen zeer waarschijnlijk in Deventer was, althans niet op de door hem opgegeven route

In **journaalmutaties** die de politie bijhoudt wordt onder andere het volgende geschreven:

052 wvv 990927 10.00 laatste tel. Nr.

Op do. 23/9 om 20.37 u is er voor het laatst (wat afgelopen zaterdag bleek) een inkomend telefoontje geweest. Dit betrof een 06 nummer, wat is afgegeven aan de belastingsadviseur Louwes te Zwolle. Hier wordt vandaag contact meegezocht. Valt binnen het financiële project.

234 LS 991006 15.00 inkomend gesprek Slo

Louwes geeft aan naar het vaste nummer van het Slo te hebben gebeld op de 23e omstreeks 20.37 uur. Via de techniek blijkt uit te komen dat dit gesprek op de 24e heeft plaats gevonden. Louwes heeft naar de PTT gebeld om uit te zoeken wanneer hij met zijn mobiele 06-53709437 heeft gebeld naar het vaste nummer Slo - 0570-613850. Dit kon wel, echter het duurde geruime tijd. PTT security gebeld. Was alleen mogelijk met machtiging OVJ. {R. K. - volledige naam bij ons bekend}. [R.K.] gaf aan dat ze dat zo

moesten aanleveren zonder machtiging. Geruime tijd later maakte [R.K.] een machtiging OVJ 125 F om zo via de z.g. B analyse de inkomende mobiele nummers naar het vaste nummer van Slo te traceren ! Even later telefoon van Rudi dat hij de fax naar KPN security had gestuurd. Hierop de KPN weer gebeld. Eind deze week of begin volgende week hebben we de uitdraai binnen of de OVJ moet persoonlijk bellen om spoed!

273 LS 991007 12.00 Telefoontje Louwes

N.a.v. de machtiging die [R.K.] gisteren had verstuurd aan PTT security waarin het verzoek was verwoord om na te gaan welke mobiele bellers had ingebeld op het vaste nummer van SLO tussen 1.9.99 en 29.9.99 bericht ontvangen. OVJ [B. - volledige achternaam bij ons bekend] heeft er vanmorgen achteraan gebeld en we krijgen de uitdraai z.g. B analyse vanmiddag of morgenvroeg toegefaxt.

434 La 991021 1300 Louwers

Bij BTO ([H.H. - volledige naam bij ons bekend]) de vraag uit gezet met betrekking tot de positie's (plaatsen) van waaruit Louwers op 22 en 23 september belde met het slachtoffer.

473 La 991021 1730 BTO

Via H.H. BTO informatie mbt de positie van paalnummers van het telecomverkeer ontvangen
paalnummer: 13022 is in Leleystad aan de Middendreef
paalnummer: 14501 is in Deventer aan de Nieuwstraat

541 La 991026 1300 PTT security

Tav [J.R.] PTT security een brief gezonden met vragen mbt paal: 14501

562 wvv 991026 1045 GSM-palen

Zoals bekend heeft het BTO uitgezocht of informatie van de GSM-palen wordt opgeslagen en dus bevroegbaar is. De indruk werd namelijk gewekt in een artikel met de vraag "De mobiele telefoon als peilbaken. Mag dat? Daarin werd gesteld, dat de computers van de providers constant op de hoogte zijn van de lokatie, van de in bedrijf zijnde mobiele telefoon en dat deze informatie ook voor onbepaalde tijd werd bewaard. Het blijkt, dat dit technisch wel mogelijk is, maar niet wordt toegepast. De providers hebben namelijk geen belang bij deze informatie. Alleen wanneer er een gesprek plaats vindt, wordt de plaats van de GSM-paal, die het signaal verstuurd, gelokaliseerd. Dit overleg is geweest met de bij sommige collega's wel bekende [J.R.]. Deze heeft zich bereid verklaard, te onderzoeken of op 23/9 paal 14501 zich in Deventer bevond en dit ook schriftelijk te bevestigen. Hij is zelfs bereid om bij een eventuele rechtszaak als getuige-deskundige op te treden. Hij heeft op dit gebied al de nodige ervaring.

628 Wvv 991028 14.15 KPN

Belde [J.R.] van de afdeling security KPN. Hij was bezig met zijn rapportage, waaruit moest blijken, dat GSM-paal 14501 op 23 september 1999, aan de Nieuwstraat te Deventer zat. Hij had nog wat vragen, maar uit zijn rapportage zal blijken, dat de beller op 23/9 zich bevond in het centrum van Deventer en dat op de bewuste dag, 14501 aan de Nieuwstraat te Deventer stond. Hiermede is dit belangrijke gegeven door een techneut op papier aangetoond.

In de **processen-verbaal van A.G. (volledige naam bij ons bekend)**, commissaris van regiopolitie IJsselland, wordt onder andere het volgende geverbaliseerd over door de politie uitgevoerde onderzoeken:

16-12-1999 Proces-verbaal inzet bijzondere opsporingsmiddelen (nummer 991277)

- Onderzocht werd het gedrag van de GSM paal met het CELL-ID: 14501 op het service channel 3. Het onderzoek werd op dinsdag 30 november 1999 uitgevoerd door twee onafhankelijk van elkaar opererende teams beiden voorzien van een mobiele telefoon van het merk Nokia. Het ene team maakte gebruik van de telefoon met het type nummer 5110 het andere team gebruikte het type 6110. Bij deze telefoons is het mogelijk om in de zogenaamde "net monitor mode", netwerk parameters op te vragen. De mobiele telefoon werd gebruikt in een auto zonder een zogenaamde CAR-KIT met buitenantenne. Door deze twee teams werd het gebied in kaart gebracht waar binnen de bedoelde telefoons zich inboekten bij genoemde GSM Cell.

Bij dit onderzoek werd dus het actuele werkingsgebied van deze paal in kaart gebracht. Het onderzoek leverde een presentatie op de kaart op. Beide teams stelden nagenoeg hetzelfde werkingsgebied vast. Zodra dit gebied wordt verlaten boekt de GSM zich in bij een naburige GSM paal (GSM-CELL). Buiten dit gebied werd geen enkele keer door de telefoons ingeboekt op genoemde -GSM Cell in Deventer.

- De conclusie is dan ook dat verdachte Louwes op het moment van het telefoongesprek op 23 september 1999 omstreeks 20.36 zich in, dan wel niet ver buiten dit gebied bevond.

17-12-1999 Proces-verbaal inzet bijzondere opsporingsmiddelen (nummer 991270)

- Er werd op maandag 22 november 1999 te 16.45 uur gestart vanaf de inrit van het Jaarbeurs parkeerterrein te Utrecht. De route werd gereden via de A12- A27-A28 naar de afslag 't Harde. Hier werd vervolgens over gegaan op de provinciale weg de N 309 naar Elburg en vervolgens via Dronten naar Lelystad. In Lelystad werd een route gereden om het centrum van Lelystad en werd de woning van de verdachte betrokken.

- Het telefoongesprek dat op 23 september 1999 te 20.36 uur werd gevoerd met de GSM van de verdachte Louwes werd volgens informatie van KPN Telecom gevoerd op het kanaal 14501 van het basisstation Deventer. Het basisstation 14501 heeft als opstelplaats de Nieuwstraat 98 te Deventer. Tijdens de gehele route van Utrecht naar Lelystad is geen enkel maal het kanaal 14501 van het basisstation Deventer zichtbaar geweest.

Een deskundige op dit gebied, J.R. (PTT), verklaart onder andere het volgende:

02-11-1999 Brief J.R. m.b.t. gegevens basisstations

- Het is uitsluitend mogelijk het basisstation dat door de mobiele telefoon is gebruikt te identificeren, hetgeen niet wil zeggen dat de mobiele telefoon op het moment van het gesprek ook daadwerkelijk in die cel aanwezig was:

- Gelet op het deels onvoorspelbare gedrag van radiosignalen kunnen deze ten gevolge van "radiopropagatie" verschijnselen een grotere afstand overbruggen dan beoogd door de ontwerpers van het radionetwerk. Voor GSM is tijdens verhoogde radiopropagatie de theoretisch maximaal haalbare afstand ongeveer 30 Kilometer. Recente metingen, waarbij genoemde verschijnselen werden gesimuleerd, tonen echter aan het GSM-netwerk zich gedraagt conform de door KPN ingestelde parameters en daarom zal een grotere afstand slechts in zeer uitzonderlijke gevallen worden overbrugd en diensgevolge een verafgelegen basisstation worden "belegd". In principe kan voornoemd basisstation de "belegging" echter niet accepteren omdat het niet in de eerder genoemde gespecificeerde tabel is opgenomen

- Conclusie: Het is aannemelijk dat bedoelde mobiele GSM-telefoon op 23 september 1999 20.36 uur zich in of in de onmiddellijke omgeving van de stad Deventer bevond, met in achtneming van de punten zoals verwoord onder "algemeen".

09-12-1999 RC-verhoor J.R.

- Ook zou als uitzondering het volgende kunnen worden aangemerkt: radiogolven, die verder gaan dan bedoeld. Zoiets komt een paar keer per jaar maar voor. Dat heet "radiopropagatie", en dat zou je kunnen definiëren als het met radiogolven kunnen overbruggen van een grotere afstand dan bedoeld. In zo'n geval betekent het dat er dan een verbinding is tussen een GSM met een basisstation dat, gelet op de plaats van het gebruik van die GSM, niet voor de hand ligt. Maar dit komt maar een paar keer per jaar voor. Inmiddels is wel vast komen te staan dat het GSM-signaal normaal gesproken - ik praat dan niet over de propagatie die zich maar een paar keer per jaar voor doet - op maximaal rond 30 km. kan worden opgevangen. Dat is theoretisch het maximaal haalbare. En dat berust op meting, maar het systeem is ook zo ontworpen. In september jl. zal dat niet anders zijn geweest. Van die afstand van rond 30 km. ging men al uit in het begin van het GSM-tijdperk, eind 1994, maar is, voor zover ik weet feitelijk nooit gemeten; men kwam wel tot bijvoorbeeld 25 km, maar niet tot die 30 km.

- Het basisstation 14501, dat belegd is op 23 september 1999 te 20.36 uur met de GSM van verdachte bevindt zich op het postkantoor aan de Nieuwstraat in Deventer. Nu dat basisstations blijkt te zijn gekozen door de GSM van verdachte, is het waarschijnlijk, in zijn algemeenheid dat de beller, verdachte dus, zich in of in de onmiddellijke omgeving van Deventer bevond.

- Ik heb net verklaard dat het in zijn algemeenheid zo is dat als een bepaald basisstation blijkt te zijn aangekozen, de beller zich bij het gesprek ook heeft bevonden in de Cell van dat basisstation of de ingestelde sector. Een passerende vrachtwagen zou dat aankiezen hebben kunnen beïnvloeden, waardoor een andere sector of een ander basisstation is aangekozen dan dat dat hoort bij de Cell waarin de beller zich bevindt. In deze casus kan dat eigenlijk niet. Ik heb namelijk een test gedaan. Ik zal daar straks op ingaan.

- Op grond van die computersimulatie en de meegenomen gegevens moet worden geconcludeerd dat deze mobiele telefoon zich op het moment van het gesprek in of in de onmiddellijke omgeving van Deventer moet hebben bevonden.

- Behalve die computersimulatie heb ik bovendien ter plaatse nog een test uitgevoerd in verband met dit basisstation 14501.

De computersimulatie geeft een bepaald gebied als bereik van dit basisstation aan en wat ik gistermiddag heb gemeten maakte duidelijk dat die computersimulatie klopt. Nogmaals de contouren, de reikwijdte van het basisstation gemeten tijdens die test, kwam overeen met het resultaat van de computersimulatie. Al heel snel tijdens de rit werden andere basisstations aangekozen dan 14501. Ik zeg daarbij dat wij dat aankiezen van die andere basisstations ter wille van de test expres hebben willen tegenhouden en de GSM als het ware hebben willen dwingen het basisstation 14501 te kiezen. Dat deden we met speciale apparatuur. We hebben dus de test zo ingericht dat wij hebben willen tegenhouden dat werd uitgekomen op andere basisstations dan het basisstation 14501; met andere woorden zo ingericht dat zou moeten worden uitgekomen op het basisstation 14501.

Ondanks die inspanning hebben we moeten vaststellen dat als maximale afstand van bereik tussen de GSM en het basisstation 14501 slechts 12 km is gemeten. En dat was dan ook nog maar heel even, 2 a 3 seconden. Direct daarop viel de GSM weer terug op andere basisstations.

- Op grond van mijn deskundigheid moet ik concluderen dat het uiterst onwaarschijnlijk is dat de mobiele telefoon van de verdachte op 23 september 1999 om 20.36 uur een grotere afstand heeft overbrugd dan van het kaartje van de computersimulatie.
- Gaan we uit van het GSM-gebruik van een normale klant, dan komen we uit op het bereik overeenkomstig het bereik dat blijkt uit het kaartje, nummer 5. Maar als we, wat de klant niet kan, dat bereik beïnvloeden en zo groot mogelijk proberen te maken met een buiten antenne-en het creëren van de meest gunstige invloeden, dan komen we op een bereik van hooguit 12 km. en dat dan nog maar voor de duur van enige seconden, want direct daarna viel de GSM weer terug op andere basisstations.
- Naar aanleiding van een vraag van mr. [v.d. L. - volledige naam bij ons bekend] merk ik op dat bij die meting van die 12 km. zelfs ook is meegenomen het feit dat de antenne van het basisstation 14501 wijst in de richting van Harderwijk - 't Harde. Ondanks het feit dat die antenne juist in die richting wijst, kwamen we toch maar op slechts 12 km. en dan nog slechts 2 a 3 seconden.
- Nogmaals, ik concludeer dat het uiterst onwaarschijnlijk is dat die mobiele telefoon van verdachte op 23 september 1999 te 20.36 uur een grotere afstand heeft overbrugd dan die die blijkt uit het kaartje.
- Mijn conclusie is dat verdachte zich met zijn GSM bij het gesprek heeft bevonden in of in de onmiddellijke omgeving van Deventer.
- Wat betreft mijn brief van 2 november jl. aan [H.L.] het volgende.
Met het algemene deel van die brief, met wat ik onder "algemeen" heb geschreven, heb ik willen aangeven dat de kans dat het voor verdachte op het moment van bellen dichtst bij zijnde basisstation elders is geweest dan binnen de stippeltjes op het kaartje, uiterst klein is.
- Mr. [v.d.L.] vraagt mij of het mogelijk is dat als je buiten Deventer bent, bijvoorbeeld de A28 en er moet om een of andere reden vanuit je GSM worden uitgeweken naar één ander dan het dichtst bijzijnde basisstation, of dat dan basisstation 14501 zou kunnen worden. Hierop zeg ik: dat hebben wij nu juist geprobeerd voor elkaar te krijgen met onze test. En dat kon niet. Dat heb ik al gezegd. Die afstand is te groot. Wij hebben slechts, en dan nog maar eventjes, 12 km. kunnen meten als maximum bereiksfstand.

24-01-2000 Brief J.R.

- KPN basisstations hebben een theoretisch uiterste bereik onder bijzondere atmosferische omstandigheden van ongeveer 33 kilometer (hoewel 30 kilometer tengevolge van obstakels zoals woningen, gebouwen etc. realistischer is).
- Het GSM-netwerk is zodanig gedimensioneerd dat over het algemeen het meest nabijgelegen basisstation een gesprek, gevoerd via een GSM-telefoon, zal "opvangen" en doorsturen naar de infrastructuur. Het is echter niet per definitie zo dat in alle gevallen het dichtstbijzijnde basisstation wordt aangekozen. Grote drukte in het GSM-verkeer kan er toe leiden dat een basisstation "vol" is en moet worden uitgeweken naar een ander, dichtbijgelegen, basisstation. Ook overwegingen zoals slechte gesprekskwaliteit en onvoldoende signaalsterkte kunnen er toe leiden dat een GSM-verbinding, geheel automatisch, naar een ander basisstation wordt omgeschakeld. In alle basisstations zijn lijsten voorhanden waarin is vastgelegd naar welke basisstations in de directe omgeving mag worden uitgeweken. Daarmee wordt voorkomen dat een verbinding naar een te verafgelegen basisstation wordt geleid....
- KPN heeft sinds de introductie van GSM in Nederland een dicht net van GSM-basisstations gebouwd. Afhankelijk van de omgeving, bijvoorbeeld de Veluwe, kunnen deze basisstations enige honderden meters tot ongeveer 8 kilometer tussenruimte bezitten. In de omgeving van de plaats 't Harde, zijn relatief veel basisstations opgesteld: bijvoorbeeld langs de A-28 vanaf Nunspeet staat tot Wezep globaal

elke 3 tot 5 kilometer een basisstation. Ten zuidoosten van 't Harde tot en met Epe staan om de 3 tot 5 kilometer basisstations. Tussen Epe en Heerde (Benzinestation langs de A-50) bedraagt de afstand tussen de basisstations ruim 5 kilometer. GSM gesprekken gevoerd in de buurt bij 't Harde zullen dus zo goed als zeker via een van de basisstations in de omgeving van die plaats worden afgehandeld.

- Recente metingen aan basisstaties 14501 te Deventer, antennerichting 300 graden (noordwest) tonen aan dat het bereik hiervan, gemeten met een speciaal CSM-meettoestel in een voertuig zonder buitenantenne,, ongeveer gelijk is aan de vooraf gedefinieerde planning: te weten ongeveer 2,5 kilometer in de richting van Olst (Roland Holstlaan, hoek Platvoetsdijk te Deventer). Hoewel de meting halverwege moest worden afgebroken, is het aannemelijk dat aan de overzijde van de IJssel het bereik (In het open veld) maximaal 4 a 5 kilometer zal bedragen. Tijdens voornoemde meting is met eenzelfde toestel, voorzien van een buitenantenne, genoemd basisstation nog eenmaal kortstondig waargenomen op de autosnelweg A-50, afslag Nunspeet, door het toestel via een commando te dwingen naar basisstation 14501 te gaan. Deze toestand kon zeer kortstondig, maximaal enige seconden, worden gehandhaafd. De afstand bedraagt tussen basisstation 14501 te Deventer en genoemde afslag bedraagt ongeveer 12 a 13 kilometer (N.B. laatstgenoemde actie kan niet met een standaard commerciële GSM-telefoon worden uitgevoerd).

Conclusie: Mijn conclusie is dat tengevolge de onder de punten 1. (een) en 2. (twee) genoemde technische voorzieningen in het GSM-netwerk alsmede de onder punt 3 (drie) uitgevoerde meting, er onder bijzondere atmosferische omstandigheden een theoretische kans bestaat dat een gesprek, dat in of in de onmiddellijke omgeving van 't Harde wordt gevoerd, via een basisstation in Deventer kan worden afgewikkeld. Het is mij niet bekend of op 23 september 1999 sprake was van een bijzondere atmosferische omstandigheid.

26-01-2000 Brief J.R.

- Voorts is het GSM-net zo gedimensioneerd dat GSM-telefoons, terwijl een gesprek over een bepaald basisstation wordt gevoerd, zich niet in de dezelfde cel hoeven te bevinden. Dit kan op hetzelfde opstelpunt over een van de twee andere sectoren (basisstations) zijn, of een naburig basisstation.

Een **tweede deskundige, R.S.**, van Cellular Design Services, rapporteert onder andere het volgende:

03-01-2000 Rapportage Drive Test van Cellular Design Services

- De vraag van Regiopolitie IJsselland aan CDS was om een uitspraak te doen over de (on)mogelijkheid om vanaf enkele gevraagde lokaties een GSM-gesprek op te bouwen via een opgegeven opstelpunt in Deventer aan de Nieuwstraat 98.

- De conclusie uit de resultaten van de metingen is als volgt:

Het verzorgingsgebied van het opstelpunt aan de Nieuwstraat 98 in Deventer is beperkt. Onder normale omstandigheden zal het telefoongesprek over de gereden route vrijwel altijd door een naburig opstelpunt worden afgehandeld. Een telefoongesprek op een nog grotere afstand (bv omgeving 't Harde) zal vrijwel zeker door een andere opstelpunt in de omgeving van 't Harde worden afgehandeld.

Om eventuele onzekerheden over deze uitspraak verder te minimaliseren is gekeken of radiosignalen op de GSM-frequentie vanuit het opstelpunt aan de Nieuwstraat in Deventer tot aan de omgeving van 't Harde reiken.

Het resultaat is, dat het buitengewoon onwaarschijnlijk is, dat deze signalen over die afstand kunnen worden ontvangen. Het voeren van een telefoongesprek via GSM over de afstand omgeving 't Harde tot aan Deventer is dan niet mogelijk.

Tegenstrijdige uitspraken deskundige

Deskundige J.R. stelde in zijn brief van 2 november 1999 dat het uitsluitend mogelijk is het basisstation dat door de mobiele telefoon is gebruikt te identificeren, *hetgeen niet wil zeggen dat de mobiele telefoon op het moment van het gesprek ook daadwerkelijk in die cel aanwezig was.*

Dit staat haaks op vele uitspraken die worden gedaan over de locatie waarvandaan het telefoongesprek zou moeten zijn gepleegd, namelijk Deventer. In zijn verhoor bij de RC legde hij de nadruk van zijn verhaal ergens anders en liet hij nuances meer weg. Hij geeft dan aan dat het *in zijn algemeenheid zo is* dat als een bepaald basisstation blijkt te zijn aangekozen, *de beller zich bij het gesprek ook heeft bevonden in de cell van dat basisstation of de ingestelde sector.*

J.R. verklaart ook inconsistent over het maximale theoretische bereik van een basisstation en (in relatie tot) zogenaamde radiopropagatie. In zijn brief van 2 november 1999 verklaart hij:

- Gelet op het deels onvoorspelbare gedrag van radiosignalen kunnen deze ten gevolge van "radiopropagatie" verschijnselen een grotere afstand overbruggen dan beoogd door de ontwerpers van het radionetwerk. Voor GSM is tijdens verhoogde radiopropagatie de theoretisch maximaal haalbare afstand ongeveer 30 Kilometer.

Tijdens het RC-verhoor op 9 december 1999 verklaart hij echter:

*- Ook zou als uitzondering het volgende kunnen worden aangemerkt: radiogolven, die verder gaan dan bedoeld. Zoiets komt een paar keer per jaar maar voor. Dat heet "radiopropagatie", ...
... Inmiddels is wel vast komen te staan dat het GSM-signaal normaal gesproken - ik praat dan niet over de propagatie die zich maar een paar keer per jaar voor doet - op maximaal rond 30 km. kan worden opgevangen. Dat is theoretisch het maximaal haalbare. En dat berust op meting, maar het systeem is ook zo ontworpen. In september jl. zal dat niet anders zijn geweest. Van die afstand van rond 30 km. ging men al uit in het begin van het GSM-tijdperk, eind 1994, maar is, voor zover ik weet feitelijk nooit gemeten; men kwam wel tot bijvoorbeeld 25 km, maar niet tot die 30 km.*

In zijn brief van 24 januari 2000 stelt hij echter weer:

- KPN basisstations hebben een theoretisch uiterste bereik onder bijzondere atmosferische omstandigheden van ongeveer 33 kilometer (hoewel 30 kilometer tengevolge van obstakels zoals woningen, gebouwen etc. realistischer is).

Het is hierdoor niet duidelijk of hij uiteindelijk bedoelt dat de theoretisch maximaal haalbare afstand standaard 25-30 km is (en dus (veel) meer kan zijn bij radiopropagatie) of dat dit bij die kennelijk zeldzaam voorkomende radiopropagatie toch maximaal 25-30 km is.

Overigens merkt deskundige J.R. tijdens dit verhoor op: *U begrijpt dat die radiopropagatie problemen oproept in verband met de regiokortingen die worden toegepast.* Dit impliceert dat bij radiopropagatie basisstations in compleet andere regio's (die een duurder tarief kennen) kunnen worden aangestraald.

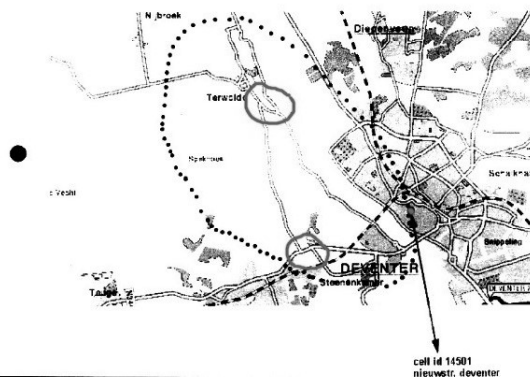
Op deze mogelijke regionale overschrijdingen bij radiopropagatie komen wij later terug.

Daarnaast neemt de stelligheid van de uitspraken van de deskundige in de loop der tijd (en zelfs gedurende het RC-verhoor) toe. Het begint in zijn brief van 2 november 1999 met de opmerking dat het aannemelijk is dat de bedoelde mobiele gsm-telefoon op 23 september 1999 20.36 uur zich in of in de onmiddellijke omgeving van de stad Deventer bevond. In het RC-verhoor wordt aan het begin gesteld dat het waarschijnlijk is in zijn algemeenheid dat de beller, verdachte dus, zich in of in de onmiddellijke omgeving van Deventer bevond. Aan het

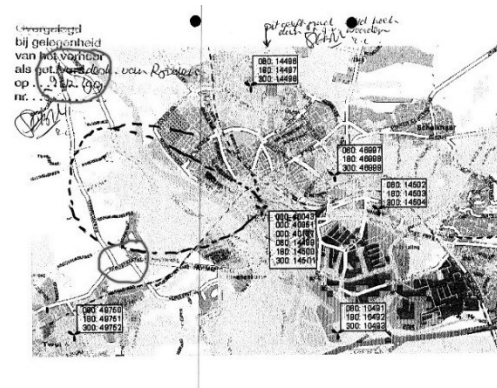
Op onderstaande kaarten zijn met rode cirkels herkenningpunten die op beide kaarten voorkomen gemarkeerd. De rode stip op beide kaarten betreft de locatie van basisstation 14501.

183

Vastgesteld werkingsgebied cell id. 14501



Afbeelding 33: Uitsnede van werkingsgebied vastgesteld door de Politie



Afbeelding 34: Uitsnede van werkingsgebied vastgesteld door deskundige J. R.

Op bovenstaande kaarten is te zien dat het werkingsgebied dat is vastgesteld door deskundige J.R. kleiner is dan het door de politie vastgestelde werkingsgebied. Dat dit verschilt, impliceert dat er geen consistentie was in ofwel de gebruikte methodes ofwel de gebruikte technische apparatuur en dat er kennelijk op verschillende wijze gemeten (en/of geïnterpreteerd) kon worden.

4.6.3. Onderzoek naar *calling channels*

Wat tijdens het lezen van de stukken omtrent het telecomonderzoek opvalt, is dat er met name wordt gerechercheerd (politie) en beredeneerd (deskundigen) vanuit eerdergenoemd basisstation 14501, aan de Nieuwstraat in Deventer. Daarnaast wordt veelal onderzoek verricht om het scenario van de politie/het OM te verifiëren. Er worden diverse onderzoeken uitgevoerd en testen gedaan vanuit dit perspectief.

Hieronder volgt een opsomming van onderzoekshandelingen die zijn verricht omtrent het door Louwes gepleegde telefoongesprek op 23 september 1999 en basisstation 14501. Het betreft onderzoekshandelingen door en op initiatief van de politie/het OM, voor zover resultaten zijn beschreven. Beschreven wordt de datum, het ogenschijnlijke doel en de betreffende handelingen:

6 oktober - checken datum / tijdstip telefoontje Louwes

"Louwes geeft aan naar het vaste nummer van het Slo te hebben gebeld op de 23e omstreeks 20.37 uur. PTT security gebeld. Was alleen mogelijk met machtiging OVJ. [R. K.] gaf aan dat ze dat zo moesten aanleveren zonder machtiging. Geruime tijd later maakte [R. K.] een machtiging OVJ 125 F om zo via de z.g. B analyse de inkomende mobiele nummers naar het vaste nummer van Slo te traceren ! Even later telefoon van [R. K.] dat hij de fax naar KPN security had gestuurd. Hierop de KPN weer gebeld. Eind deze week of begin volgende week hebben we de uitdraai binnen of de OVJ moet persoonlijk bellen om spoed!"

(Journaalmutatie 234)

8 oktober – vaststelling contact telefoon Louwes met slachtoffer

"Een uitdraai van de PTT security gekregen m.b.t. het telefoontje dat Louwe gepleegd zou hebben op donderdag de 23e september omstreeks 20.30 uur naar de vaste lijn van het SLO. Bleek volgens PTT uitdraai inderdaad zo te zijn. Op 20.36 uur die dag werd er in gebeld naar de vaste lijn van het SLO door de mobiele van Louwes/06-53709437."

(Journaalmutatie 291)

21 oktober - checken locatie telefoongesprek Louwes

"Bij BTO ([H.H.]) de vraag uit gezet met betrekking tot de positie's (plaatsen) van waaruit Louwers op 22 en 23 september belde met het slachtoffer."

(Journaalmutatie 434)

Dezelfde dag nog komt er antwoord van het BTO (bureau technische ondersteuning): paalnummer 13022 is in Lelystad aan de Middendreef en paalnummer 14501 is in Deventer aan de Nieuwstraat.

26 oktober - checken locatie telefoongesprek Louwes

"Zoals bekend heeft het BTO uitgezocht of informatie van de GSM-palen wordt opgeslagen en dus bevroegbaar is. ...Alleen wanneer er een gesprek plaats vindt, wordt de plaats van de GSM-paal, die het signaal verstuurd, gelokaliseerd....Dit overleg is geweest met de bij sommige collega's wel bekende [J.R.]. Deze heeft zich bereid verklaard, te onderzoeken of op 23/9 paal 14501 zich in Deventer bevond en dit ook schriftelijk te bevestigen. Hij is zelfs bereid om bij een eventuele rechtszaak als getuige-deskundige op te treden. Hij heeft op dit gebied al de nodige ervaring."

(Journaalmutatie 562)

26 oktober - checken locatie telefoongesprek Louwes

Tav [J.R.] PTT security een brief gezonden met vragen mbt paal: 14501

(Journaalmutatie 541)

In deze brief staan de volgende vragen:

1. Wat was de locatie van GSM paal 14501 op 23-09-1999 om 20.36 uur?
2. Binnen welke afstand bevindt de beller zich vanaf deze locatie?
3. Wat is de maximum afwijking van het GSM netwerk op deze locatie en wat kan de reden hiervan zijn?

3 november - vaststellen rijtijd Deventer → Lelystad / checken alibi Louwes

10:00: de politie rijdt de route Deventer - Kootwijk - Harderwijk - Lelystad. De afstand bleek 78.8km te zijn en de afstand werd gereden in 59 minuten.

(Pv Snelheid route Deventer-Lelystad - 5 november 1999)

4 november - vaststellen rijtijd Deventer → Lelystad / checken alibi Louwes

13:45: de politie rijdt de route Deventer - Zwolle - 't Harde - Dronten - Lelystad. De afstand bleek 90 km en werd gereden in 1 uur en 15 minuten.

(Pv Snelheid route Deventer-Lelystad - 5 november 1999)

4 november - vaststellen rijtijd Deventer → Lelystad / checken alibi Louwes

15:20: de politie rijdt de route Deventer - Apeldoorn - Epe - Harderwijk - Lelystad. Wordt in tegengestelde richting gereden. Afstand bleek 86,4 km en werd gereden in 1 uur en 11 minuten.

(Pv Snelheid route Deventer-Lelystad - 5 november 1999)

4 november - vaststellen rijtijd Deventer → Lelystad / checken alibi Louwes

20:30: de politie rijdt de route Deventer - Kootwijk - Harderwijk - Lelystad nog een keer. De afstand werd gereden in 59 minuten. Dit is op een donderdag.

(Pv Snelheid route Deventer-Lelystad - 5 november 1999)

5 november - vaststellen rijtijd Deventer → Lelystad / checken alibi Louwes

12:00: de politie rijdt de route Deventer - Apeldoorn - Epe - Harderwijk - Lelystad. Afstand bleek 85,1 km en rijtijd 1 uur en 5 minuten.

(Pv Snelheid route Deventer-Lelystad - 5 november 1999)

19 november - checken locatie telefoongesprek Louwes

De politie vraagt in het verhoor aan Louwes welke route hij na het bezoek aan de Jaarbeurs op donderdagavond 23 september 1999 gereden heeft. Louwes antwoordt volgens het pv van dit verhoor:

“De route die hij naar huis had gereden was vanaf Utrecht via de A-28 naar Amersfoort/Hoevelaken/Harderwijk/Nunspeet/ via afslag 't-Harde naar Dronten en Lelystad. Als bijzonderheid vertelde hij, dat hij normaal gesproken via de afslag Harderwijk naar Lelystad zou zijn gereden. T.h.v. Harderwijk was hij echter in de file terecht gekomen. Daarbij was nog een voorval geweest mbt een vrachtauto die de linkerrijbaan had dichtgegooid. Hij was hierdoor afgeleid geweest en had de afslag Harderwijk gemist. Hij meende toen de afslag Nunspeet te hebben genomen maar dit bleek achteraf niet logisch. Zodoende nam hij aan via afslag 't-Harde te zijn gereden, maar wist dit niet meer 100% zeker.”

(Pv van verhoor - 19 november 1999)

22 november – Onderzoek calling channels

“...werd door het bureau technische ondersteuning een onderzoek ingesteld naar de beschikbare Calling-Channels van de GSM basisstations welke zijn gelegen in de route van Utrecht Jaarbeurs-terrein naar het woonadres van de verdachte Louwens te Lelystad....Er werd op maandag 22 november 1999 te 16.45 uur gestart vanaf de inrit van het Jaarbeurs parkeerterrein te Utrecht. De route werd gereden via de A12-A27-A28 naar de afslag 't Harde. Vervolgens provinciale weg N309 naar Elburg en vervolgens via Dronten naar Lelystad. Vervolgens om het centrum van Lelystad naar de woning van Louwes. ...Tijdens de gehele route van Utrecht naar Lelystad is geen enkel maal het kanaal 14501 van het basisstation Deventer zichtbaar geweest.”

(Pv Inzet bijzondere opsporingsmiddelen - 17 december 1999)

22 november - vaststellen storingen basisstations

BTO vraagt aan deskundige J.R. of er op de 23^e storingen in de palen zijn geweest en wat de eventuele gevolgen m.b.t. overschakeling waren.

(Journaalmutatie 962)

In het dossier werd geen reactie op deze vraag aangetroffen. Bij het RC-verhoor op 9 december heeft de advocaat van de verdachte globaal dezelfde vraag gesteld. Deze vragen werden op 11 januari 2000 schriftelijk beantwoord:

"Blijkens de planninglijst van week 38, gedateerd 20-12-1999 waren op 23 september twee reparaties aan GSM basisstations in het verzorgingsgebied van RCCM Noord noodzakelijk.... Een der reparaties werd uitgevoerd naar aanleiding van een storing aan basisstation 14801 te Wezep. ...De aard van de storing in Wezep betrof een capaciteitsprobleem (het basisstation werkte niet op volle capaciteit). Teneinde de klacht te verhelpen is op 23 september 1999 gedurende de morgenuren een zgn. zend/ontvanger vervangen. Omstreeks 14.41 uur die dag waren deze werkzaamheden voltooid en werkte het basisstation daarna weer naar behoren. ..."

22 november - verzamelen informatie omtrent paal 14501

"Met [H.H. - volledige naam bij ons bekend] en [G. E. - volledige naam bij ons bekend] het GSM verhaal doorgenomen.

** Via [J.R.] vragen zijn een kaart met daarop de palen in Utrecht/Gelderland en Overijssel;*

** ...*

** Zij gaan al bellend van 't Harde richting Deventer rijden om vast te stellen wanneer de paal in Deventer in beeld komt;*

** Zij proberen vast te stellen wanneer de piek- en dalbelasting is en kijken dan nogmaals wanneer de Deventer paal in beeld komt;"*

(Journaalmutatie 962)

Resultaten van deze onderzoeken zijn niet aangetroffen in het dossier. Het is onduidelijk of deze onderzoeken niet zijn uitgevoerd of dat de uitkomsten niet zijn geverbaliseerd.

23 november - checken locatie telefoongesprek Louwes

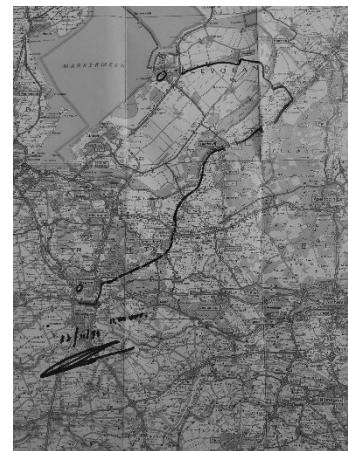
Louwes tekent tijdens zijn verhoor de route die hij verklaart te hebben gereden op 23 september 1999 op een wegenkaart (afbeelding 35).

(Pv van verhoor - 23 november 1999)

24 november - checken file op 23/9 / alibi Louwes

Uit ingewonnen informatie bij de ANWB bleek dat er op 23 september 1999 een file had gestaan ten gevolge van wegwerkzaamheden, van 21:00 - 21.37 uur. De file was aangemeld door ANWB. Om 21.03u werd deze file opgenomen in de verkeersinformatie en via de radio verspreid.

(Pv Inwinnen informatie 25 november 1999)



Afbeelding 35: Foto van afgelegde route gemaakt door Louwes

24 november - checken locatie telefoongesprek Louwes

Pv routebeschrijving 6 december 1999:

Tijdens de verhoren gaf Louwes aan dat hij in de omgeving van Harderwijk danwel tussen Harderwijk en 't Harde moet hebben gebeld naar het slachtoffer. Hij verklaarde dat wanneer hij de route weer zou rijden, hij zich deze plaats mogelijk beter voor de geest kon halen. Het verhoorkoppel en verbalisant [J.v.V] zijn met verdachte gaan rijden. *"Ook tijdens de rit kon verdachte zich niet meer de juiste plaats voor de geest halen, vanwaar hij gebeld had. Zijn tijdens het verhoor geuite vermoeden dat dit in de buurt van 't Harde moet zijn geweest, leek hem op die plaats aangekomen niet erg waarschijnlijk."*

"AFSTAND UTRECHT - DEVENTER

Volgens de routeplanner, is de afstand Europalaan te Utrecht, naar het centrum van Deventer, ongeveer 91 km. De reisduur bedraagt ongeveer 1 uur. Die avond bedroeg onze reistijd, over de afstand Utrecht - Deventer, ongeveer 1 uur en tien minuten. Hierbij is de toegestane maximumsnelheid niet overschreden."
(Pv routebeschrijving 6 december 1999)

30 november - aantonen werkingsgebied basisstation 14501

De politie onderzoekt het gedrag van de GSM paal met het CELL-ID: 14501. Door 2 teams met 2 types Nokia gereden (type 5110 en 6110) wordt rondgereden. Bij deze telefoons is het mogelijk om in de zogenaamde "net monitor mode", netwerk parameters op te vragen. De mobiele telefoon werd gebruikt in een auto zonder een zogenaamde CAR-KIT met buitenantenne. Bij dit onderzoek werd dus het actuele werkingsgebied van deze paal in kaart gebracht. *"conclusie is dan ook dat verdachte Louwes op het moment van het telefoongesprek op 23-09-1999 omstreeks 20.36 zich in, dan wel niet ver buiten dit gebied bevond."*

8 december 1999 - door J.R. uitgevoerde testen

"op basis van een computer-simulatie, waarvoor wij speciale programma's hebben ontwikkeld, is inmiddels het bereik beoordeeld van het basisstation, de sector in dit geval, met nummer 14501.....Er is geprobeerd ook vast te stellen hoe groot de kans is om daar terecht te komen. Meegenomen ook is de hoogte van de antenne en zendvermogen van dit basisstation."

"Behalve die computersimulatie heb ik bovendien ter plaatse nog een test uitgevoerd in verband met dit basisstation 14501. Dat deed ik in en om Deventer. Ik bevond mij in een KPN-auto met apparatuur voor veldsterkte-meting van het GSM-netwerk. Ik ben gestart bij het postkantoor in de Nieuwstraat in Deventer en vervolgens gereden richting Olst. Ik ben het veer overgegaan en vervolgens over een secundaire route teruggereden aan de andere kant van de IJssel. Na enige tijd moest ik met de meting ophouden in verband met dringende werkzaamheden elders, maar inmiddels was al helder geworden hoe groot de contouren waren van het bereik van dit basisstation ten opzichte van de computersimulatie.... Op de auto stond een antenne en een tweede meetapparaat, in feite een mobiele telefoon met meetmogelijkheden. ... Al heel snel tijdens de rit werden andere basisstations aangekozen dan 14501. Ik zeg daarbij dat wij dat aankiezen van die andere basisstations ter wille van de test expres hebben willen tegenhouden en de GSM als het ware hebben willen dwingen het basisstation 14501 te kiezen. Dat deden we met speciale apparatuur. We hebben dus de test zo ingericht dat wij hebben willen tegenhouden dat werd uitgekomen op andere basisstations dan het basisstation 14501; met andere woorden zo ingericht dat zou moeten worden uitgekomen op het basisstation 14501.

Ondanks die inspanning hebben we moeten vaststellen dat als maximale afstand van bereik tussen de GSM en het basisstation 14501 slechts 12 km. is gemeten. En dat was dan ook nog maar heel even, 2 a 3 seconden. Direct daarop viel de GSM weer terug op andere basisstations."

16 december - checken verklaring Louwes

Deskundige R. S. van Cellular Design Services wordt gevraagd om metingen uit te voeren in het GSM-netwerk van KPN Telecom in de omgeving van Deventer. De vraag van Regiopolitie IJsselland aan CDS was om een uitspraak te doen over de (on)mogelijkheid om vanaf enkele gevraagde locaties een GSM-gesprek op te bouwen via een opgegeven opstelpunt in Deventer aan de Nieuwstraat 98. Er wordt gevraagd: *"of het 'sowieso' mogelijk is om een GSM-gesprek te voeren over de afstand en over het terrein tussen de omgeving van 't Harde en het opstelpunt in Deventer"*.

(Rapportage R.S. - 3 januari 2000)

Wat tijdens het lezen van de stukken omtrent het telecomonderzoek en in bovenstaande opsomming opvalt, is dat er met name wordt gerechercheerd (politie) en beredeneerd (deskundigen) vanuit eerdergenoemd basisstation 14501, aan de Nieuwstraat in Deventer. Daarnaast wordt veelal onderzoek verricht om het scenario van de politie/het OM te verifiëren. Het zou zuiver zijn om ook te falsificeren en het scenario van een verdachte daadwerkelijk te toetsen. Er worden diverse onderzoeken uitgevoerd en testen gedaan vanuit dit perspectief. Tevens valt op dat het *calling channels*-onderzoek op de route van Louwes maar één keer (of mogelijk in twee delen, gezien de ruwe onderzoeksresultaten) is uitgevoerd. Daartegenover staat de vijf keer dat er onderzoek is gedaan naar de rijtijd van de route Deventer-Lelystad, verspreid over drie dagen.

Er wordt daarnaast weinig aandacht besteed aan de rijtijd van Utrecht naar Lelystad. Op de avond dat door het RBT de route met Louwes in de auto wordt nagereden wordt dit wel bijgehouden en geverbaliseerd, echter was het vaststellen van die rijtijd niet het doel van die rit. Het doel was om te kijken of Louwes de plek kon aanwijzen waarvandaan hij gebeld had.

Opvallend is dat het RBT een dag ná het *calling channels*-onderzoek Louwes de precieze route laat tekenen die hij afgelegd zou hebben. Het zou logischer zijn geweest om de route nog eens goed na te vragen bij Louwes voordat het onderzoek daarnaar zou plaatsvinden.

Uitvoering onderzoek calling channels

Er wordt op 22 november 1999 een onderzoek ingesteld waarbij de intentie lijkt om vanuit de verklaring van Louwes te rechercheren. Hierbij wordt een onderzoek ingesteld naar de beschikbare *calling channels* van de basisstations die zijn gelegen langs de route die Louwes de betreffende avond verklaart te hebben gereden. Het gsm-netwerk organiseert de communicatie tussen het gsm-toestel en de basisstations waaruit het gsm-netwerk is samengesteld, en wijst gesprekskanalen (*calling channels*) toe waarover gesprekken opgebouwd en afgewikkeld kunnen worden. Hierbij worden de codes van de basisstations meegezonden. Bij dit onderzoek werd een speciaal gsm-toestel gebruikt, een Nokia 5110, waarmee alle beschikbare *calling channels* van de langs de route gelegen basisstations zichtbaar konden worden gemaakt in het display.

In journaalmutatie 962 staat onder andere het volgende vermeld:

962 WB 991122 1300 GSM palen

Met [H. H.] en [G. E.] het GSM verhaal doorgenomen.

*

*

Zijzelf gaan de route Utrecht/Amersfoort/'t Harde Lelystad al bellend rijden. De start is rond 19.30 uur in Utrecht;

.....

In het proces-verbaal over dit onderzoek (17-12-1999 *Proces-verbaal inzet bijzondere opsporingsmiddelen* (nummer 991270)) wordt het volgende geverbaliseerd:

Er werd op maandag 22 november 1999 te 16.45 uur gestart vanaf de inrit van het Jaarbeurs parkeerterrein te Utrecht. De route werd gereden via de A12- A27-A28 naar de afslag 't Harde. Hier werd vervolgens over gegaan op de provinciale weg de N 309 naar Elburg en vervolgens via Dronten naar Lelystad. In Lelystad werd een route gereden om het centrum van Lelystad en werd de woning van de verdachte betrokken.

Gezien de overeenkomstige datum van het onderzoek én de overeenkomstige beschrijving van het onderzoek in de journaalmutatie 962 en proces-verbaal 991270, is het aannemelijk dat hetzelfde onderzoek wordt bedoeld.

Voorgaande neemt niet weg dat het uitvoeren van dit onderzoek laat zien dat het RBT ook vanuit de verklaring van de verdachte heeft gerechercheerd. De politie heeft immers de door hem beschreven route nagedren. Ook de conclusie dat het basisstation 14501 niet op de resultaten voorkomt is legitiem, maar zegt niets over de vraag of een uitzondering tot de mogelijkheden behoort. Het onderzoek naar de *calling channels* wordt pas echt interessant als bij het onderzoeken van het scenario van Louwes resultaten worden verkregen die het scenario van het RBT falsificeren, waarbij dat deel van de resultaten niet geverbaliseerd wordt.

In het pv genaamd ‘Proces-verbaal inzet bijzondere opsporingsmiddelen’ (nummer 991270) staat beschreven dat er op 22 november 1999 een onderzoek is uitgevoerd naar de beschikbare *calling channels* van gsm-basisstations langs de route die Louwes verklaart te hebben gereden op 23 september 1999, van de Jaarbeurs in Utrecht naar zijn woonadres te Lelystad.

[illegible]

Rapport forensische review Deventer moordzaak

In dit proces-verbaal staat onder andere het volgende beschreven:

“Er werd op maandag 22 november 1999 te 16.45 uur gestart vanaf de inrit van het Jaarbeurs parkeerterrein te Utrecht. De route werd gereden via de A12- A27-A28 naar de afslag 't Harde. Hier werd vervolgens over de provinciale weg de N 309 naar Eiburg en vervolgens via Dronten naar Lelystad. In Lelystad werd een route gereden om het centrum van Lelystad en werd de woning van de verdachte betrokken.

In het display van het GSM toestel werden de codes van de Calling-Channels zichtbaar. Deze codes werden vervolgens na afloop van de route uitgewerkt. De resultaten van deze uitgewerkte codes zijn weergegeven in kolom 1 van de onderstaande tabel (noot rapporteurs: hiermee wordt de tabel in bovenstaande afbeelding bedoeld).”

Op de inhoud van de genoemde tabel in het proces-verbaal van A.G. zullen wij later terugkomen.

Drie gefaxte pagina's

In het dossier troffen wij een document aan met de naam “005 Print 06-53709437”. Het genoemde 06-nummer betreft het 06-nummer van verdachte Louwes. Het gaat om een samengesteld document van 44 ingescande pagina's, met onder andere informatie van providers en lijsten van telefoonnummers die zijn gebeld vanaf het 06-nummer van verdachte Louwes.

In dit document is op de bladzijdes 2 tot en met 4 het volgende te zien (afbeelding 37):

29/11/1999 11:36 0384263923 BTO_OT IJSSELLAND PAG. 01/03	29/11/1999 11:36 0384263923 BTO_OT IJSSELLAND PAG. 02/03	29/11/1999 11:36 0384263923 BTO_OT IJSSELLAND PAG. 03/03
47026 46483 13047 14192	Utrecht Delftse 309 Delftse 309 Goudse 11 Kennisopdrachten 30-43	48747 48748 13025 13027 13028 13029 13030 13031 13032 13033 13034 13035 13036 13037 13038 13039 13040 13041 13042 13043 13044 13045 13046 13047 13048 13049 13050 13051 13052 13053 13054 13055 13056 13057 13058 13059 13060 13061 13062 13063 13064 13065 13066 13067 13068 13069 13070 13071 13072 13073 13074 13075 13076 13077 13078 13079 13080 13081 13082 13083 13084 13085 13086 13087 13088 13089 13090 13091 13092 13093 13094 13095 13096 13097 13098 13099 13100 13101 13102 13103 13104 13105 13106 13107 13108 13109 13110 13111 13112 13113 13114 13115 13116 13117 13118 13119 13120 13121 13122 13123 13124 13125 13126 13127 13128 13129 13130 13131 13132 13133 13134 13135 13136 13137 13138 13139 13140 13141 13142 13143 13144 13145 13146 13147 13148 13149 13150 13151 13152 13153 13154 13155 13156 13157 13158 13159 13160 13161 13162 13163 13164 13165 13166 13167 13168 13169 13170 13171 13172 13173 13174 13175 13176 13177 13178 13179 13180 13181 13182 13183 13184 13185 13186 13187 13188 13189 13190 13191 13192 13193 13194 13195 13196 13197 13198 13199 13200 13201 13202 13203 13204 13205 13206 13207 13208 13209 13210 13211 13212 13213 13214 13215 13216 13217 13218 13219 13220 13221 13222 13223 13224 13225 13226 13227 13228 13229 13230 13231 13232 13233 13234 13235 13236 13237 13238 13239 13240 13241 13242 13243 13244 13245 13246 13247 13248 13249 13250 13251 13252 13253 13254 13255 13256 13257 13258 13259 13260 13261 13262 13263 13264 13265 13266 13267 13268 13269 13270 13271 13272 13273 13274 13275 13276 13277 13278 13279 13280 13281 13282 13283 13284 13285 13286 13287 13288 13289 13290 13291 13292 13293 13294 13295 13296 13297 13298 13299 13300 13301 13302 13303 13304 13305 13306 13307 13308 13309 13310 13311 13312 13313 13314 13315 13316 13317 13318 13319 13320 13321 13322 13323 13324 13325 13326 13327 13328 13329 13330 13331 13332 13333 13334 13335 13336 13337 13338 13339 13340 13341 13342 13343 13344 13345 13346 13347 13348 13349 13350 13351 13352 13353 13354 13355 13356 13357 13358 13359 13360 13361 13362 13363 13364 13365 13366 13367 13368 13369 13370 13371 13372 13373 13374 13375 13376 13377 13378 13379 13380 13381 13382 13383 13384 13385 13386 13387 13388 13389 13390 13391 13392 13393 13394 13395 13396 13397 13398 13399 13400 13401 13402 13403 13404 13405 13406 13407 13408 13409 13410 13411 13412 13413 13414 13415 13416 13417 13418 13419 13420 13421 13422 13423 13424 13425 13426 13427 13428 13429 13430 13431 13432 13433 13434 13435 13436 13437 13438 13439 13440 13441 13442 13443 13444 13445 13446 13447 13448 13449 13450 13451 13452 13453 13454 13455 13456 13457 13458 13459 13460 13461 13462 13463 13464 13465 13466 13467 13468 13469 13470 13471 13472 13473 13474 13475 13476 13477 13478 13479 13480 13481 13482 13483 13484 13485 13486 13487 13488 13489 13490 13491 13492 13493 13494 13495 13496 13497 13498 13499 13500 13501 13502 13503 13504 13505 13506 13507 13508 13509 13510 13511 13512 13513 13514 13515 13516 13517 13518 13519 13520 13521 13522 13523 13524 13525 13526 13527 13528 13529 13530 13531 13532 13533 13534 13535 13536 13537 13538 13539 13540 13541 13542 13543 13544 13545 13546 13547 13548 13549 13550 13551 13552 13553 13554 13555 13556 13557 13558 13559 13560 13561 13562 13563 13564 13565 13566 13567 13568 13569 13570 13571 13572 13573 13574 13575 13576 13577 13578 13579 13580 13581 13582 13583 13584 13585 13586 13587 13588 13589 13590 13591 13592 13593 13594 13595 13596 13597 13598 13599 13600 13601 13602 13603 13604 13605 13606 13607 13608 13609 13610 13611 13612 13613 13614 13615 13616 13617 13618 13619 13620 13621 13622 13623 13624 13625 13626 13627 13628 13629 13630 13631 13632 13633 13634 13635 13636 13637 13638 13639 13640 13641 13642 13643 13644 13645 13646 13647 13648 13649 13650 13651 13652 13653 13654 13655 13656 13657 13658 13659 13660 13661 13662 13663 13664 13665 13666 13667 13668 13669 13670 13671 13672 13673 13674 13675 13676 13677 13678 13679 13680 13681 13682 13683 13684 13685 13686 13687 13688 13689 13690 13691 13692 13693 13694 13695 13696 13697 13698 13699 13700 13701 13702 13703 13704 13705 13706 13707 13708 13709 13710 13711 13712 13713 13714 13715 13716 13717 13718 13719 13720 13721 13722 13723 13724 13725 13726 13727 13728 13729 13730 13731 13732 13733 13734 13735 13736 13737 13738 13739 13740 13741 13742 13743 13744 13745 13746 13747 13748 13749 13750 13751 13752 13753 13754 13755 13756 13757 13758 13759 13760 13761 13762 13763 13764 13765 13766 13767 13768 13769 13770 13771 13772 13773 13774 13775 13776 13777 13778 13779 13780 13781 13782 13783 13784 13785 13786 13787 13788 13789 13790 13791 13792 13793 13794 13795 13796 13797 13798 13799 13800 13801 13802 13803 13804 13805 13806 13807 13808 13809 13810 13811 13812 13813 13814 13815 13816 13817 13818 13819 13820 13821 13822 13823 13824 13825 13826 13827 13828 13829 13830 13831 13832 13833 13834 13835 13836 13837 13838 13839 13840 13841 13842 13843 13844 13845 13846 13847 13848 13849 13850 13851 13852 13853 13854 13855 13856 13857 13858 13859 13860 13861 13862 13863 13864 13865 13866 13867 13868 13869 13870 13871 13872 13873 13874 13875 13876 13877 13878 13879 13880 13881 13882 13883 13884 13885 13886 13887 13888 13889 13890 13891 13892 13893 13894 13895 13896 13897 13898 13899 13900 13901 13902 13903 13904 13905 13906 13907 13908 13909 13910 13911 13912 13913 13914 13915 13916 13917 13918 13919 13920 13921 13922 13923 13924 13925 13926 13927 13928 13929 13930 13931 13932 13933 13934 13935 13936 13937 13938 13939 13940 13941 13942 13943 13944 13945 13946 13947 13948 13949 13950 13951 13952 13953 13954 13955 13956 13957 13958 13959 13960 13961 13962 13963 13964 13965 13966 13967 13968 13969 13970 13971 13972 13973 13974 13975 13976 13977 13978 13979 13980 13981 13982 13983 13984 13985 13986 13987 13988 13989 13990 13991 13992 13993 13994 13995 13996 13997 13998 13999 14000

Abbeelding 37: De drie gefaxte pagina's

Dit betreffen drie gefaxte pagina's waarop codes van basisstations staan opgesomd met de bijbehorende locaties.

29/11/1999 11:36	0384263923	BTO_OT IJSSELLAND	PAG. 01/03
------------------	------------	-------------------	------------

Abbeelding 38: Uitsnede van de faxgegevens van de drie gefaxte pagina's

Deze pagina's zijn op 29 november 1999 om 11:36 uur gefaxt zoals te zien is op afbeelding 38. Er staat op de eerste pagina geschreven “0570-684477”. Dit is het faxnummer van District Zuid, waar het RBT gevestigd was.

Ook staat er op de eerste pagina "3 bladen" geschreven. Gezien de pagina's genummerd zijn 01/03, 02/03 en 03/03 wekt dit de indruk dat er geen pagina's ontbreken. De afzender vanaf de fax is BTO OT IJsselland (faxnummer 0384263923).

Op alle drie de bladzijden staan drie kolommen met informatie.

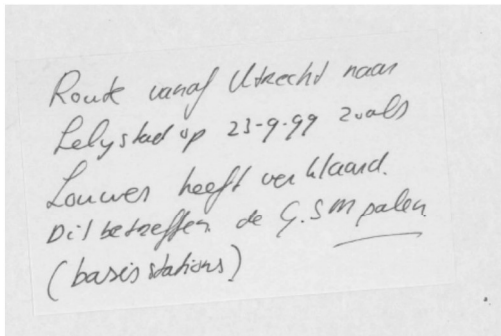
In de eerste kolom "Code Basisstation" staan getallencombinaties van vijf cijfers, in de tweede kolom "Lokatie" staan woonplaatsen en de derde kolom betreft adressen (afbeelding 39):

Code Basisstation:	Lokatie:	
48929	Utrecht	Kanaalweg 60
13665	Utrecht	Jaarbeursplein 6
12274	Utrecht	Lomanlaan 103
10405	Utrecht	T Goylaan 1-7

Afbeelding 39: Uitsnede van de kolommen uit de drie gefaxte pagina's

Ook is op de eerste bladzijde een gele post-it geplakt waarop staat (afbeelding 40):

"Route vanaf Utrecht naar Lelystad op 23-09-99 zoals Louwes heeft verklaard. Dit betreffen de GSM palen (basisstations)."



Afbeelding 40: Post-it op de eerste bladzijde van de drie gefaxte pagina's

Het is ons onbekend wanneer deze post-it op dit document is geplakt, aangezien er geen datum vermeld staat.

Op basis van bovenstaande gegevens vermoeden wij dat dit de ruwe onderzoeksresultaten zijn van het onderzoek naar *calling channels*, op 22 november 1999 uitgevoerd door het BTO. Verder zien wij dat deze gegevens op 29 november door het BTO naar het RBT gefaxt zijn, vermoedelijk zodat ze die dag gebruikt konden worden tijdens het verhoor van Louwes. Ten slotte vermoeden wij dat deze drie pagina's zijn geverbaliseerd in proces-verbaal 991270.

Verhoor Louwes

Op 29 november 1999 omstreeks 14:00 uur (zo'n 2,5 uur nadat bovenstaande drie pagina's zijn gefaxt) werd verdachte Louwes gehoord. In het proces-verbaal van dit verhoor van Louwes (066 Pv verhoor ve. Louwes 29 nov 14.01) wordt aan het begin van pagina 1 het volgende geverbaliseerd:

"U toont mij nu een drietal A4 bladen waarop de door mij gereden route op donderdag 23 september 1999 is weergegeven en wel mbt mijn GSM gebruik. U heeft mij uitgelegd hoe e.e.a. is weergegeven. ik begrijp nu dat uit het nader ingesteld onderzoek is gebleken dat de GSM-ontvangstpaal nr 14501, opgesteld in het centrum van Deventer, niet in deze route is signaleerd."

Bij het bekijken van de video-opname van voornoemd verhoor zagen wij dat er inderdaad drie pagina's aan verdachte Louwes werden getoond.

De kwaliteit van de beeldopname van het verhoor (afbeelding 41 en 42) is dermate dat de tekst op de pagina's niet leesbaar is, maar op de beelden is wel te zien dat deze pagina's qua indeling en lay-out (drie kolommen, één aan de linkerzijde van het blad en de andere twee vlak naast elkaar in het midden van de pagina) overeenkomsten vertonen met de drie gefaxte pagina's.



Afbeelding 41 en 42: Screenshots van het verhoor Louwes

Deel van afbeelding 37

Vervolgens wordt aan het einde van pagina 1 van voornoemd verhoor geverbaliseerd dat Louwes het volgende opmerkt:

"Verder wil ik bij de door U aangedragen uitkomst van het GSM-onderzoek mbt de route een opmerking plaatsen mbt de op een na laatste GSM-paalvermelding, zijnde 14801, Wezep,"

Op de video opname van dit verhoor is te zien (afbeelding 43 en 44) dat verdachte Louwes op dat specifieke moment vrijwel onderaan de betreffende pagina iets aanwijst:



Afbeelding 43 en 44: Screenshots van het betreffende verhoor van Louwes

Op de laatste (derde) pagina van de faxpagina's is inderdaad de op één na laatste gsm-basisstation vermelding:

14801 Wezep Wolthuisweg 3

Bovenstaande bevindingen bevestigen dat Louwes de drie gefaxte pagina's worden voorgehouden en dat dit de ruwe onderzoeksresultaten van BTO betreft. Dit betekent dat dit de lijst van basisstations zou moeten zijn langs de route die verdachte Louwes verklaart te hebben gereden op 23 september 1999.

Echter zijn deze onderzoeksresultaten niet als bijlage bij het proces-verbaal van dit verhoor gevoegd. Ook zijn deze onderzoeksresultaten door ons *niet aangetroffen* in het procesdossier.

Er is zoals gezegd wel een proces-verbaal opgemaakt over dit door BTO uitgevoerde onderzoek, dat *wél* door ons is aangetroffen in het procesdossier. Dat betreft het aan het begin van dit hoofdstuk genoemde proces-verbaal 991270, dat op 17 december 1999 werd ondertekend door A.G. Wij constateren echter significante verschillen tussen de onderzoeksresultaten van BTO en de geverbaliseerde versie van deze onderzoeksresultaten die in het proces-verbaal is opgenomen.

Verschillen ruwe onderzoeksresultaten en proces-verbaal

Door ons werd de lijst uit het proces-verbaal van A.G. vergeleken met de onderzoeksresultaten van het BTO. De informatie uit beide documenten is op de volgende pagina's in tabel 3 weergegeven en is letterlijk overgenomen vanaf de betreffende documenten.

De linker kolom, met opvolgende nummers, is door ons toegevoegd om te kunnen verwijzen naar specifieke regels. De nummers van basisstations in deze tabel zijn weergegeven in de kleuren rood (proces-verbaal 991270), blauw (geverbaliseerde deel ruwe onderzoeksresultaten) en groen (niet-geverbaliseerde deel ruwe onderzoeksresultaten). De locaties van de basisstations uit deze tabel zijn gevisualiseerd op drie verschillende kaarten (afbeelding 46, 47 en 49). De kleuren van de basisstations in de tabel corresponderen met die van de kleur op de kaarten.

De meest rechtse kolom, genaamd "Afstand t.o.v. vorig basisstation" is eveneens door ons toegevoegd om inzichtelijk te maken wat ongeveer de (hemelsbrede) afstanden zijn tussen de opvolgende basisstations. Deze afstanden zijn gemeten met behulp van Google Maps. Op deze kolom komen we later terug.

Lijst geverbaliseerde onderzoeksresultaten				(Ruwe) onderzoeksresultaten BTO			Afstand t.o.v. vorig basisstation
	Basis-station Code:	Plaats:	Straat:	Code Basis-station :	Lokatie:	(adres)	Hemelsbreed gemeten in kilometers en afgerond op 1 decimaal
1	48929	Utrecht	Kanaalweg 60	48929	Utrecht	Kanaalweg 60	-
2	13665	Utrecht	Jaarbeursplein 6	13665	Utrecht	Jaarbeurspln 6	0,9
3	12274	Utrecht	Lomanlaan 103	12274	Utrecht	Lomanlaan 103	2,1
4	10405	Utrecht	T Goyalaan 1-7	10405	Utrecht	T Goylaan 1-7	4,55
5	48942	Utrecht	Europalaan 89	48942	Utrecht	Europalaan 89	0,7
6	48943	Utrecht	Europalaan 89	48943	Utrecht	Europalaan 89	-
7	46616	Utrecht	V Renesselaerlaan 7	46616	Utrecht	v Rensselaerlaan 7	0,6
8	46617	Utrecht	V Renesselaerlaan 7	46617	Utrecht	v Rensselaerlaan 7	-
9	47833	Nieuwegein	A12 Knooppunt Laagraven	47833	Nieuwegein	A12 Knooppunt Laagraven	1,6
10	47831	Nieuwegein	A12 Knooppunt Laagraven	47831	Nieuwegein	A12 Knooppunt Laagraven	-
11	50025	Houten	Meidoornkd 14	50025	Houten	Meidoornkaade 14	2,1
12	50513	Utrecht	PK de Koppel 50	50513	Utrecht	PK de Koppel 50	2,6
13	10226	Utrecht	PK de Koppel 50	10226	Utrecht	PK de Koppel 50	-
14	10225	Utrecht	PK de Koppel 50	10225	Utrecht	PK de Koppel 50	-
15	14178	Utrecht	Burg F Andrealaan 15	14178	Utrecht	Burg. F Andrealaan 15	1,9
16	47606	Utrecht	Daltonlaan 300	47606	Utrecht	Daltonlaan 300	1,8
17	46485	Utrecht	Daltonlaan 300	46485	Utrecht	Daltonlaan 300	-
18	10647	Utrecht	Euclideslaan 1	10647	Utrecht	Euclideslaan 1	0,9
19	14190	Utrecht	Kernkamplnts 30-43	14190	Utrecht	Kernkampplantsoen 30-43	1,7
20	46465	de Bilt	De Witte Swaen 1-54	46465	De Bilt	De Witte Swaen 1-54	3,3
21	14981	Zeist	Huis ter Heidewg	14681	Zeist	Huis ter Heideweg	4,8
22	14979	Zeist	Huis ter Heidewg	14979	Zeist	Huis ter Heideweg	-
23	46674	Soesterberg	Amersfoortseweg 56	46674	Soesterberg	Amersfoortseweg 56	1,5
24	11218	Soesterberg	Richelleweg 11	11218	Soesterberg	Richelleweg 11	2,3
25	11217	Soesterberg	Richelleweg 11	11217	Soesterberg	Richelleweg 11	-
26	11216	Soesterberg	Richelleweg 11	11216	Soesterberg	Richelleweg 11	-
27	12255	Leusden	Doornseweg nabij 10	12255	Leusden	Doornseweg Naby 10	4,3
28	12253	Leusden	Doornseweg nabij10	12253	Leusden	Doornseweg Naby 10	-
29	12254	Leusden	Doornseweg nabij 10	12254	Leusden	Doornseweg Naby 10	-
30	10793	Leusden	Lockhorstweg 3	10793	Leusden	Lockhorsterweg 3	2,5

31	10794	Leusden	Lockhorstweg 3	10794	Leusden	Lockhorsterweg 3	-
32	10792	Leusden	Lockhorstweg 3	10792	Leusden	Lockhorsterweg 3	-
33	46850	Amersfoort	Diamantweg 22	46850	Amersfoort	Diamantweg 22	0,9
34	46519	Amersfoort	Verdiweg 497-595	46519	Amersfoort	Verdiweg 497-595	1,7
35	46518	Amersfoort	Verdiweg 497-595	46518	Amersfoort	Verdiweg 497-595	-
36	46605	Amersfoort	Verzetsplh 6	46605	Amersfoort	Verzetsplein 6	1,7
37	46604	Amersfoort	Verzetsplh 6	46604	Amersfoort	Verzetsplein 6	-
38	10817	Hoevelaken	Nijkerkerstraat 25a	10817	Hoevelaken	Nijkerkerstraat 25a	1,5
39	10818	Hoevelaken	Nijkerkerstraat 25a	10818	Hoevelaken	Nijkerkerstraat 25a	-
40	10816	Hoevelaken	Nijkerkerstraat 25a	10816	Hoevelaken	Nijkerkerstraat 25a	-
41	12250	Amersfoort	de Brand 10	12250	Amersfoort	De Brand 10	2,3
42	13792	Nijkerk	V Oldenbarnev str 201-256	13792	Nijkerk	v Oldenbarnev. str. 210-256	5,8
43	13785	Nijkerk	Nijverheidsstraat 24	13785	Nijkerk	Nijverheidsstraat 24	2,2
44	13786	Nijkerk	Nijverheidsstraat 24	13786	Nijkerk	Nijverheidsstraat 24	-
45	13784	Nijkerk	Nijverheidsstraat 24	13784	Nijkerk	Nijverheidsstraat 24	-
46	47980	Putten	Strandboulev np 15	47980	Putten	Strandboulev np 15	5,6
47	47979	Putten	Strandboulev np 15	47979	Putten	Strandboulev np 15	-
48	13801	Ermelo	Oude Telgterweg	13801	Ermelo	Oude Telgterweg	5,3
49	13800	Ermelo	Oude Telgterweg	13800	Ermelo	Oude Telgterweg	-
50	46644	Zeewolde	Sterrekruid 25	46644	Zeewolde	Sterrekruid 25	5,9
51	13807	Ermelo	Veldwijk 75	13807	Ermelo	Veldwijk 75	5,1
52	13798	Harderwijk	Bachdreef 249-299	13798	Harderwijk	Bachdreef 249-299	3,1
53	13796	Harderwijk	Bachdreef 249-299	13796	Harderwijk	Bachdreef 249-299	-
54	10484	Harderwijk	Julianalaan 43	10484	Harderwijk	Julianalaan 43	1,9
55	10483	Harderwijk	Julianalaan 43	10483	Harderwijk	Julianalaan 43	-
56	10482	Harderwijk	Julianalaan 43	10482	Harderwijk	Julianalaan 43	-
57	49321	Harderwijk	PP Leuvenhorst A28	49321	Harderwijk	PP Leuvenhorst A28	4,1
58	10562	Harderwijk	PP Leuvenhorst A28	10562	Harderwijk	PP Leuvenhorst A28	-
59	10563	Harderwijk	PP Leuvenhorst A28	10563	Harderwijk	PP Leuvenhorst A28	-
60	10561	Nunspeet	PP Hendriksbos A28	10561	Nunspeet	PP Hendriksbos A28	5,5
61	49320	Nunspeet	PP Hendriksbos A28	49320	Nunspeet	PP Hendriksbos A28	-
62	14785	Nunspeet	Eperweg 135a	14785	Nunspeet	Eperweg (135A)	4,3
63	11496	Wessinge	PP de Kraaienber A28	11496	Wessinge	PP de Kraaienber A28	3,1
64	11495	Wessinge	PP de Kraaienber A28	11495	Wessinge	PP de Kraaienber A28	-
65	14795	t Harde	Eperweg 98	14795	'T Harde	Eperweg 98	2,8
66	14793	t Harde	Eperweg 98	14793	'T Harde	Eperweg 98	-

67	14794	t Harde	Eperweg 98	14794	't Harde	Eperweg 98	-
68	48566	t Harde	Eperweg 40	48566	't Haarde	Eperweg 40	1,1
69	14787	Elburg	Terbekeweg 51	14787	Elburg	Terbekeweg 51	3,7
70	14789	Elburg	Terbekeweg 51	14786	Elburg	Terbekeweg 51	-
71	14788	Elburg	Terbekeweg 51	14788	Elburg	Terbekeweg 51	-
72	48747	Elburg	Industriestraat 31	48747	Elburg	Industriestr. 31	1,9
73	48748	Elburg	Industriestraat 31	48748	Elburg	Industriestr. 31	-
74	13005	Biddinghuizen	Noorderbaan 115	13005	Biddinghuizen	Noorderbaan 115	9
75	13027	Dronten	Hanzeweg 1	13027	Dronten	Hanzeweg 1	9
76	48854	Dronten	De Zuid 30	48854	Dronten	De Zuid 30	8,5
77	12994	Dronten	De Helling 17	12994	Dronten	De Helling 17	1,5
78	48855	Dronten	De Zuid 30	48855	Dronten	De Zuid 30	1,5
79	48856	Dronten	De Zuid 30	48856	Dronten	De Zuid 30	-
80	13007	Biddinghuizen	Noorderbaan 115	13007	Biddinghuizen	Noorderbaan 115	6
81	13023	Lelystad	Wisentweg	13023	Lelystad	Wisentweg	10
82	13024	Lelystad	Wisentweg	13024	Lelystad	Wisentweg	-
83		ONTBREEKT		13023	Lelystad	Wisentweg	-
84		ONTBREEKT		13037	Donk	Ptr de Leeuwstr. bij 51-63	108
85	11361	Lelystad	Steenstr	11361	Lelystad	Steenstraat	110
86	13025	Lelystad	Wisentweg	13025	Lelystad	Wisentweg	5
87	13560	Lelystad	Rietweg 84	13560	Lelystad	Rietweg 84	9,5
88	13020	Lelystad	Middendreef	13020	Lelystad	Middendreef	9
89	13008	Lelystad	Oostvaardersdijk 1a	13008	Lelystad	Oostvaarderdijk 1a	4
90	12996	Lelystad	Zuiderwagenpln 2	12996	Lelystad	Zuiderwagenplein 2	5
91	11362	Lelystad	Steenstr	11362	Lelystad	Steenstraat	3,5
92	13021	Lelystad	Middendreef	13021	Lelystad	Middendreef	5,5
93	13022	Lelystad	Middendreef	13022	Lelystad	Middendreef	-
94	11369	Lelystad	Pp Lepelaar A6		ONTBREEKT		8
95	13560	Lelystad	Rietweg 84		ONTBREEKT		10
96	13559	Lelystad	Rietweg 84		ONTBREEKT		-

		In de tabel volgt hier een witregel en nog een lijst basisstations, tussen De Bilt en Hattermerbroek. Deze basisstations zijn niet geverbaliseerd in pv 991270.			
97	ONTBREEKT	46465	De Bilt	De Witte Swaen 1-54	-
98	ONTBREEKT	14981	Zeist	Huis ter Heideweg	4,75
99	ONTBREEKT	14979	Zeist	Huis ter Heideweg	-
100	ONTBREEKT	13785	Nijkerk	Nijverheidsstraat 24	21
101	ONTBREEKT	13786	Nijkerk	Nijverheidsstraat 24	-
102	ONTBREEKT	47980	Putten	Strandboulev NP 15	8
103	ONTBREEKT	46644	Zeewolde	Sterrekruid 25	5,75
104	ONTBREEKT	13798	Harderwijk	Bachdreef 249-299	4,5
105	ONTBREEKT	10484	Harderwijk	Julianalaan 43	2
106	ONTBREEKT	10483	Harderwijk	Julianalaan 43	-
107	ONTBREEKT	10482	Harderwijk	Julianalaan 43	-
108	ONTBREEKT	11369	Lelystad	PP de Lepelaar A6	18
109	ONTBREEKT	13559	Lelystad	Rietweg 84	10
110	ONTBREEKT	11629	Zeewolde	Baardneesweg naby 42	11
111	ONTBREEKT	13796	Harderwijk	Bachdreef 249-299	8,5
112	ONTBREEKT	48349	Harderwijk	De Sypel 2	2
113	ONTBREEKT	47978	Harderwijk	Industrieweg 15	2
114	ONTBREEKT	13752	Wilskop	Nieuweweg 2	61
115	ONTBREEKT	13745	Harderwijk	Burg. D Meesterstr 5	59,5
116	ONTBREEKT	47977	Harderwijk	Industrieweg 15	1
117	ONTBREEKT	10482	Harderwijk	Julianalaan 43	2,8
118	ONTBREEKT	49321	Harderwijk	PP Leuvenhorst A28	4
119	ONTBREEKT	10562	Harderwijk	PP Leuvenhorst A28	-
120	ONTBREEKT	10563	Harderwijk	PP Leuvenhorst A28	-
121	ONTBREEKT	10561	Nunspeet	PP Hendriksbos A28	5,5
122	ONTBREEKT	14785	Nunspeet	Eperweg 135a	4,5
123	ONTBREEKT	11496	Wessinge	PP de Kraaienber A28	3
124	ONTBREEKT	11495	Wessinge	PP de Kraaienber A28	-
125	ONTBREEKT	14793	't Harde	Eperweg 98	3
126	ONTBREEKT	14803	Wezep	Wolhuisweg 3	10
127	ONTBREEKT	14801	Wezep	Wolhuisweg 3	-
128	ONTBREEKT	48691	Hattermerbroek	Keizerweg	1,5

Tabel 3: Weergave van de ruwe onderzoeksresultaten van het onderzoek naar calling channels

De informatie van met name de eerste twee faxpagina's komt nagenoeg overeen met de lijst in het proces-verbaal. Dit betreft de regels 1 tot en met 82 in bovenstaande tabel. Overigens zijn er verschillen in schrijfwijze van adressen te zien, deze zijn in de betreffende kolom rood gemaakt. Dit impliceert dat de lijst die is geverbaliseerd niet is gekopieerd en geplakt, maar handmatig is overgetypt vanaf de onderzoeksresultaten van het BTO. Dit is logisch aangezien die pagina's destijds gefaxt zijn.

Op regel 21 is een verschil te zien in de codering van het basisstation (14981 versus 14681). Vermoedelijk betreft dit een typefout.

Een significant verschil zien we in regel 83 en 84, daar komen de regels van de tabel niet meer overeen. De oorzaak hiervan lijkt te liggen in het overslaan van twee basisstations die wel in de ruwe onderzoeksresultaten staan maar niet zijn geverbaliseerd. Hiernaast is dit deel van de ruwe onderzoeksresultaten (afbeelding 45) te zien. Tussen de reeks basisstations in Lelystad staat in de ruwe onderzoeksresultaten ineens Donk. Donk is in de tabel op regel 84 te vinden, maar komt in de kolom van de geverbaliseerde gegevens in het geheel niet voor. Dit betekent dat er tijdens het rijden met de telefoon opeenvolgend contact wordt gemaakt met basisstations in Lelystad en hier tussendoor met een basisstation in Donk contact wordt gemaakt.

13007	Biddinghuizen	
13023	Lelystad	Wisentweg
13024	Lelystad	Wisentweg
13023	Lelystad	Wisentweg
13037	Donk	Ptr de Leeuwstr. bij 51-63
11361	Lelystad	Steenstraat
13025	Lelystad	Wisentweg
13560	Lelystad	Rietweg 84
13020	Lelystad	Middendreef
13008	Lelystad	Oostvaarderdijk 1a
12996	Lelystad	Zuidenwagenveld 2
11362	Lelystad	Steenstraat
13021	Lelystad	Middendreef
13022	Lelystad	Middendreef

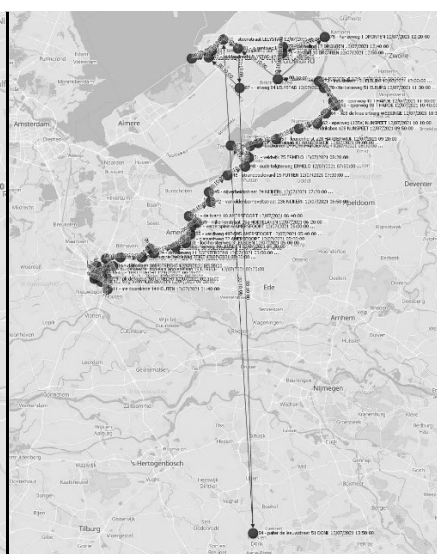
Afbeelding 45: Uitsnede van de ruwe onderzoeksresultaten met locatie Donk

De ontbrekende basisstations betreffen 13023 op de Wisentweg in Lelystad (regel 83) en basisstation 13037 op de Pater de Leeuwstraat te Beek en Donk (regel 84). Dit is een plaats in de provincie **Brabant**, in de buurt van Eindhoven en ligt hemelsbreed ongeveer **108 (!) kilometer** van de voorgaande basisstations 13023 / 13024 op de Wisentweg in Lelystad.

Dit is qua afstand een extreme uitschieter, zoals hieronder te zien is op de blauwe kaart (afbeelding 47). Op de rode kaart (geverbaliseerde ruwe onderzoeksresultaten) ontbreekt deze uitschieter (afbeelding 46):



Afbeelding 46: Rode kaart (geverbaliseerde ruwe onderzoeksresultaten)



Afbeelding 47: Blauwe kaart (inclusief niet geverbaliseerd basisstation 13037 te Donk)

Door deskundige J.R. en in de dossierstukken wordt steeds gesproken over een maximale theoretisch haalbare afstand van 25 of 30 kilometer tussen een gsm en een basisstation, wat al uitzonderlijk zou zijn.

In de voorgaande tabel wordt inderdaad het beeld bevestigd dat de meeste afstanden (ruim) binnen 10 kilometer zijn. Daarnaast spreekt hij over zeer zeldzame omstandigheden waarbij zogenaamde “radiopropagatie” zou kunnen plaatsvinden, waarbij nog grotere afstanden dan die 25-30 kilometer kunnen worden overbrugd.

Volgens de theorie van de deskundigen zou deze uitschieter naar het basisstation in Donk onder normale omstandigheden niet mogelijk moeten zijn. Daarom vermoeden wij dat dit een geval van (buitengewone) radiopropagatie is, dat om onduidelijke redenen niet is vastgelegd in de geverbaliseerde lijst.

Hierna komen de regels 85 tot en met 93 weer volledig overeen. Tot slot komen de regels 94 tot en met 96 van de tabel niet overeen. Dit zijn de laatste drie regels van het pv. Deze drie regels zijn wel geverbaliseerd maar komen niet op diezelfde plek voor in de ruwe onderzoeksresultaten: ze zijn in de ruwe data niet opeenvolgend, zoals je zou verwachten, maar staan op de regels 108, 109 en 87

In de tabel hierboven is vanaf regel 94 (basisstation 46465 De Bilt, De Witte Swaen 1-54) tot en met regel 128 (basisstation 48691 Hattemerbroek, Keizerweg) nog een lijst basisstations opgenomen. Deze lijst staat wel vermeld in de ruwe onderzoeksresultaten, maar niet in het proces-verbaal. Opvallend is dat deze route afwijkend is ten opzichte van de geverbaliseerde route. Het beginpunt van de route is niet overeenkomend met de eerdere route, het eindpunt evenmin, de route start bij De Bilt en eindigt bij Hattemerbroek (afbeelding 48). Mogelijk is er een extra testrit gereden, van een iets andere (kortere) route. Het is ons niet duidelijk wanneer deze route is gereden en met welk doel. Dit is niet terug te vinden in processen-verbaal of het journaal.

Ook in deze lijst is een flinke uitschieter te zien op het gebied van afstanden tussen basisstations. Midden in een reeks basisstations in Harderwijk blijkt een basisstation in Willeskop te zijn geregistreerd (afbeelding 48):

11629	Zeewolde	Baarnseweg 149-150
13796	Harderwijk	Bachdreef 249-299
48349	Harderwijk	De Sypel 2
47978	Harderwijk	Industrieweg 15
13752	Willeskop	Nieuweweg 2
13745	Harderwijk	Burg. D Meesterstr 5
47977	Harderwijk	Industrieweg 15
10482	Harderwijk	Julianalaan 43
49321	Harderwijk	PP Leuvenhorst A28
10562	Harderwijk	PP Leuvenhorst A28
10563	Harderwijk	PP Leuvenhorst A28

Afbeelding 48: Uitsnede van de ruwe onderzoeksresultaten met locatie Willeskop

De hemelsbrede afstand tussen basisstation 47978 Harderwijk, Industrieweg 15 en 13752 Willeskop, Nieuweweg 2 bedraagt ongeveer **61km**. Wij denken dat ook dit een geval van (buitengewone) radiopropagatie betreft.

Een der reparaties werd uitgevoerd naar aanleiding van een storing aan basisstation 14801 te Wezep. De aard van de storing in Wezep betrof een capaciteitsprobleem (het basisstation werkte niet op volle capaciteit). Teneinde klacht te verhelpen is op 23 september 1999 gedurende de morgenuren een zgn. zend/ontvanger vervangen. Omstreeks 14.41 uur die dag waren deze werkzaamheden voltooid en werkte het basisstation daarna weer naar behoren...”

In het verhoor op 29 november, als Louwes geconfronteerd wordt met de lijst basisstations, geeft hij aan dat er een basisstation met het nummer 14801 op de lijst staat. Dit lijkt erg op 14501. Hij vraagt zich af of 14501 een typefout kan zijn, dat er eigenlijk 14801 had moeten staan. Basisstation 14801 staat in Wezep, wat in de buurt is van de range tussen Harderwijk en 't Harde, waarvandaan Louwes mogelijk gebeld had. Na vragen van de advocate blijkt vervolgens dat er precies op 23 september 1999 een storing was aan basisstation 14801. Die storing zou in de middag zijn verholpen.

4.6.4 Conclusie onderzoek naar telecom

Wat als eerste opvalt in dit hoofdstuk is dat de politie veel onderzoek heeft gedaan naar het telefoongesprek dat op 23 september 1999 om 20.36 uur gevoerd is met het slachtoffer. Het RBT ging ervan uit dat het slachtoffer vermoedelijk kort na dit telefoongesprek om het leven werd gebracht. Verdachte Louwes heeft dit gesprek gevoerd en verklaarde hierover al op het moment dat de politie hem verhoorde als getuige.

In het telecomonderzoek dat volgde op de constatering dat de mobiele telefoon van Louwes tijdens dat telefoongesprek een basisstation in Deventer aanstraalde, is naar onze opvatting op basis van het feitenmateriaal dat tijdens het opsporingsonderzoek al op tafel kwam onvoldoende aandacht besteed aan de mogelijkheid dat een spraakverbinding via een basisstation op grotere afstand van de mobiele telefoon onder bijzondere omstandigheden tot de mogelijkheden behoorde.

Te constateren valt echter dat het RBT voornamelijk onderzoek heeft gedaan vanuit het basisstation (14501). Geprobeerd is om in dat verband de algemene regel, te weten: alleen verbinding binnen het werkingsgebied van het basisstation, te bevestigen in plaats van de (mogelijkheid van de) uitzondering te onderzoeken. Aanwijzingen voor die 'uitzondering' waren bijvoorbeeld te vinden in de ruwe onderzoeksresultaten van het BTO. Het onderzoek naar de *calling channels* geeft namelijk aan dat het fenomeen van (buitengewone) radiopropagatie wellicht vaker voorkomt dan waarmee de hier genoemde deskundigen rekening hebben gehouden. In twee testritten die werden uitgevoerd kwamen twee forse uitschieters naar voren die passen bij dit fenomeen. Deze informatie kan gezien worden als ontlastend voor verdachte Louwes. Hierbij dient te worden opgemerkt dat het contact maken met een basisstation tijdens een dergelijk onderzoek naar *calling channels* iets anders is dan het contact maken en daadwerkelijk opbouwen van een spraakverbinding van 16 seconden over datzelfde basisstation.

De ruwe onderzoeksgegevens waarin deze twee uitschieters zijn opgenomen, hebben we op één plek in het onderzoeksdossier aangetroffen, maar niet in het procesdossier. De ruwe onderzoeksgegevens zijn niet geverbaliseerd en zijn niet als bijlage gevoegd bij het proces-verbaal van het betreffende verhoor.

De oorspronkelijke onderzoeksresultaten bevatten aanwijzingen dat de opbouw van een spraakverbinding tussen een mobiele telefoon die zich bevindt op het traject van de A28 tussen Harderwijk en 't Harde en gsm-basisstation 14501 te Deventer tot de mogelijkheden behoort, met name in geval van buitengewone radiopropagatie. In elk geval had deze mogelijkheid niet zonder meer mogen worden genegeerd. Het was juist geweest als de deskundige J.R. met deze bevindingen uitdrukkelijk was geconfronteerd en deze bevindingen ook zichtbaar in het procesdossier waren opgenomen.

Hoofdstuk 5 Verdenking

5.1 Ontstaan verdenking Louwes

Louwes wordt al snel na het ontdekken van de moord (op 25 september) bezocht door financieel rechercheurs. Het bezoek vindt plaats op 27 september 1999.

Louwes noemt in dat gesprek onder andere dat hij op donderdag 23 september 1999 in de ochtend bij het slachtoffer is langs geweest. Hij vertelt ook dat hij het slachtoffer die betreffende avond nog heeft gebeld en een sleutel van de woning heeft. Verder gaat een groot deel van het gesprek over welke rol hij speelt als financieel adviseur en het nieuwe testament dat het slachtoffer heeft opgesteld.

Hij wordt kennelijk niet formeel door de politie gehoord als getuige, want er wordt geen proces-verbaal van getuigenverhoor opgemaakt.

Dactyloscopisch spoor

In de woning worden nagenoeg geen sporen van anderen dan van het slachtoffer gevonden. Alleen van een dactyloscopisch spoor op de deur van de woonkamer komt op 15 oktober 1999 een telefonisch bericht van het CRI binnen. Het spoor is te identificeren op Louwes: zijn dactyloscopisch signalement blijkt in HAVANK (Het Automatisch Vinger Afdrukkensysteem Nederlandse Collectie) te staan. Het spoor is niet te relateren aan handelingen omtrent het delict, en ook het moment van achterlaten is niet vast te stellen.

Telefonisch contact

Op 21 oktober 1999, nadat er voor deze zaak aandacht is geweest bij het tv-programma Opsporing Verzocht, wordt bij BTO de vraag uitgezet vanaf welke locaties Louwes op 22 en 23 september 1999 met het slachtoffer heeft gebeld.

Op dezelfde dag nog komt van het BTO het bericht terug dat tijdens het telefoongesprek dat Louwes op de avond van 23 september 1999 heeft gehad met het slachtoffer, zijn mobiele telefoon een basisstation in Deventer heeft aangestraald terwijl hij zelf aangeeft te hebben gebeld vanaf de snelweg A28 tussen Harderwijk en 't Harde. Dit verandert het beeld dat men heeft van Louwes: dat lijkt vanaf dit moment definitief te verschuiven van getuige / executeur-testamentair (en daarmee een veel gebruikt politiecontact) naar verdachte.

Op 21 oktober 1999 wordt het hiervoor genoemde gesprek dat financieel rechercheurs hadden met Louwes, dat plaatsvond op 27 september 1999, alsnog geverbaliseerd. Opmerkelijk is dat dat niet als getuigenverhoor wordt geverbaliseerd, maar als proces-verbaal van bevindingen.

Aanvraag gerechtelijk vooronderzoek

Op 27 oktober 1999 wordt zoals gezegd een aanvraag GVO opgesteld. Hierin wordt voor het eerst in proces-verbaalvorm formeel geschreven over Louwes als verdachte. In dit document worden feiten en omstandigheden genoemd die bijdragen aan de verdenking jegens Louwes.

Er worden zes ernstige verdenkingen (afbeelding 51) genoemd waardoor Louwes de status van verdachte heeft gekregen:

ERNSTIGE VERDENKINGEN TEGEN LOUWES

Uit de volgende feiten en omstandigheden zijn ernstige verdenkingen tegen LOUWES ontstaan;

- op het moment van zijn laatste telefonisch contact bevond hij zich niet onderweg van Utrecht naar Lelystad, maar in Deventer. Uit de printgegevens is gebleken, dat het telefoongesprek is gevoerd via de GSM-paal 14501. Deze staat in de Nieuwstraat te Deventer. Uit het technisch onderzoek van het bureau technisch ondersteuning is gebleken, dat zodra men buiten de stad Deventer komt, het signaal van de mobiele telefoons door een andere GSM-paal wordt overgenomen. Dit komt ook overeen met de KPN gegevens, die voor een stedelijk gebied over een straal van 3 kilometer spreken.
- Hij heeft niet de waarheid gesproken met betrekking tot het brengen van de grafrechten. Dit zou de aanleiding zijn geweest van zijn bezoek op donderdag morgen 23 september 1999. Deze grafrechten zijn op 13 september 1999 per post aan het slachtoffer toegezonden.
- het is zeer twijfelachtig of hij wel op 23 september 1999 's ochtends een bezoek aan het slachtoffer heeft gebracht.
- het vermoedelijke tijdstip van plegen feit en het verblijf van LOUWES in Deventer ligt dicht bij elkaar.
- in de woning van het slachtoffer, zijn alleen haar dactylo-sporen en die van LOUWES aangetroffen. Deze dactylo-sporen bevonden zich op de deur van de woonkamer, waarin het slachtoffer is aangetroffen.
- Hij had middels de stichting, na haar dood de beschikking over een groot vermogen.

Afbeelding 50: Uitsnede van de aanvraag GVO

Wij zullen in deze rapportage alleen de forensische aspecten hiervan bespreken: het laatste telefonisch contact en het dactyloscopisch spoor.

Dactyloscopisch spoor

In de voornoemde aanvraag GVO wordt ook het dactyloscopisch spoor voor het eerst benoemd en gekenmerkt als verdacht. Het is het enige in de woning aangetroffen dactyloscopisch spoor dat niet afkomstig is van het slachtoffer. Daarbij wordt gemeld dat dit opvallend is omdat die dag de schoonmaakster nog in de woning geweest zou zijn en er van haar geen sporen zijn aangetroffen, evenals van andere personen die recent in de woning zijn geweest. Echter verklaart de schoonmaakster dat zij maar 4 à 5 keer per jaar de deuren afneemt en dat zij die betreffende dag vooral boven heeft gewerkt.

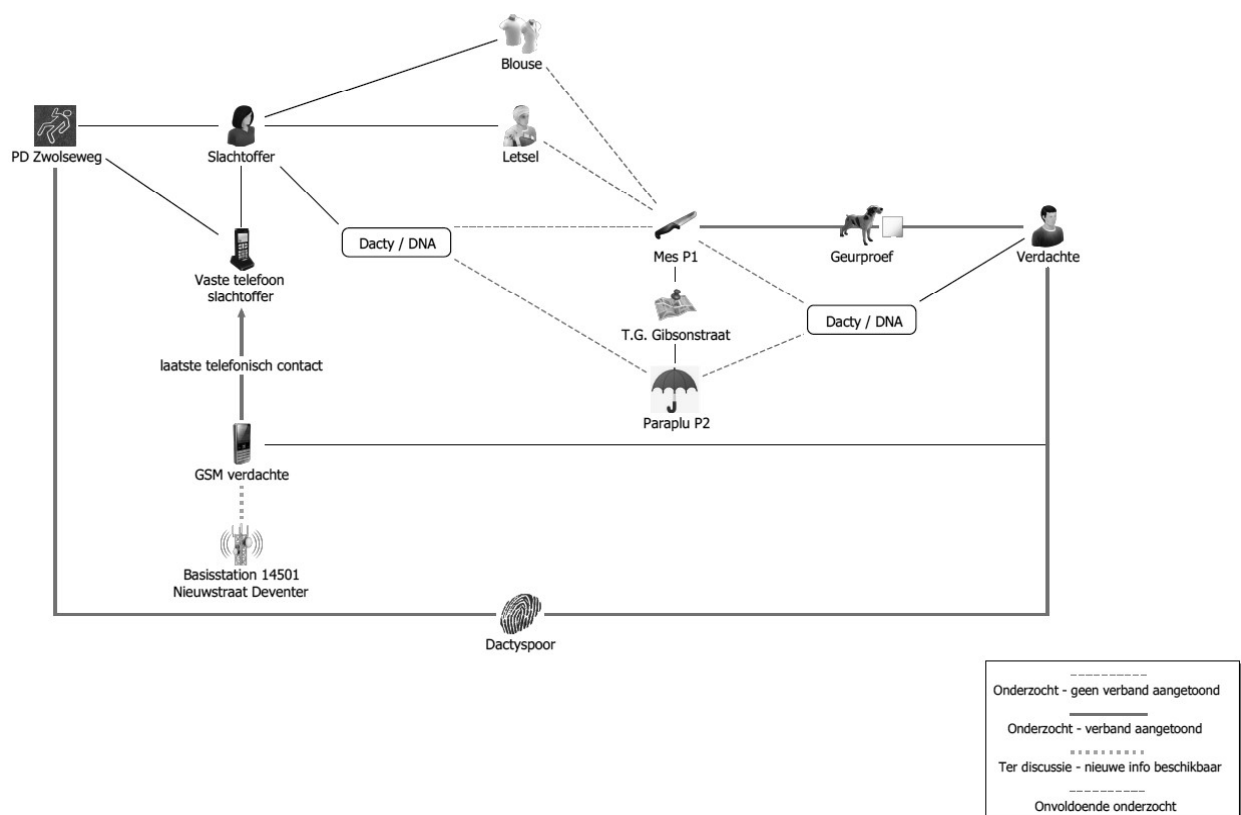
Vanaf het eerste moment van de identificatie van het dactyloscopisch spoor (15 oktober 1999) wordt er nauwelijks aandacht aan geschonken en lijkt het niet als delictgerelateerd spoor te worden gezien. Wel wordt uitgezocht waarom hij in HAVANK staat. Louwes verklaart ook dat hij in de woning is geweest op die betreffende ochtend (bij o.a. het eerste gesprek die hij met de politie heeft gevoerd). Het lijkt dus dat de recherche het dactyloscopisch spoor aanvankelijk niet als daderspoor aanmerkt, en dat dit door informatie die Louwes verdacht maakt (hij zou liegen over de plaats waarvandaan hij het telefoongesprek in de avond van 23 september 1999 heeft gevoerd), pas verandert. Niet eerder dan op 21 oktober 1999 wordt het spoor meegenomen in de argumentatie om hem als verdachte aan te kunnen merken.

Telefonisch contact

Het telefoongesprek is in deze rapportage uitvoerig behandeld. Dat de locatie waarvandaan Louwes verklaart te hebben gebeld met het slachtoffer niet correspondeert met het werkingsgebied van basisstation 14501, is vanzelfsprekend een zeer interessant aanknopingspunt voor onderzoek naar Louwes. Dat technisch onderzoek door het BTO heeft ook plaatsgehad en in dit reviewonderzoek is de verslaglegging ervan problematisch gebleken. Het BTO had destijds ruwe onderzoeksdata beschikbaar gesteld die niet volledig geverbaliseerd zijn en niet volledig gevoegd zijn in het procesdossier. De ontbrekende ruwe onderzoeksdata hadden toen al potentieel tot een andere perspectief kunnen leiden omtrent de locatie waarvandaan het bewuste telefoongesprek op 23 september 1999 heeft plaatsgevonden.

Mes P1

Het valt op in deze aanvraag GVO, dat er geheel niet gesproken wordt over het aangetroffen mes P1. Op dat moment waren er ook meer redenen om aan te nemen dat het mes niet betrokken was bij het delict dan redenen om aan te nemen dat het daarbij wel betrokken was. Er zat geen bloed aan het mes en daarmee dus ook geen DNA van het slachtoffer, er zaten geen vingerafdrukken op, het lag op een onlogische route/plek en het lemmet zou niet hebben gepast in het bloedbeeld (ogenschijnlijk de afdruk van een lemmet) op de blouse. Dit laatste kwam duidelijk naar voren in de conceptversie (van 24 oktober 1999) van het PV van de TR waar eerder over gesproken is. Het is belangrijk om te benadrukken dat er op dat moment geen overtuiging leek te zijn dat het mes daadwerkelijk het moordwapen was, bij zowel het tactisch als het technisch team. In een later stadium zien we dit 180 graden draaien, namelijk wanneer de geurovereenkomst tussen het mes en Louwes wordt gerapporteerd, en het RBT daadwerkelijk overtuigd geraakt is van zijn schuld. Hieronder is een schematische weergave gepresenteerd van hoe het mes en de paraplu (niet) zijn verbonden aan het delict (afbeelding 51).



Afbeelding 51: Schematische weergave verbanden

5.2 Rechterlijke uitspraak

De rechtbank oordeelt op 9 maart 2000: "Het telastgelegde is niet bewezen en de verdachte wordt daarvan vrijgesproken." In het vonnis wordt deze vrijspraak niet inhoudelijk gemotiveerd, wat gebruikelijk was in die tijd. Het Openbaar Ministerie heeft tegen deze uitspraak hoger beroep ingesteld.

In de tijd tussen de uitspraak van de rechtbank in maart 2000 en de uitspraak van het gerechtshof in december 2000 zien wij zes journaalmutaties, die allen betrekking hebben op afhandeling van beslag. Daarnaast hebben wij één document in het dossier aangetroffen dat in deze periode is opgemaakt. Het betreft een rapport van bevindingen van een verhoor van P.t.V. inzake Louwes. Dit geeft de indruk dat er in de tussenliggende periode geen of nauwelijks onderzoek is verricht.

Het gerechtshof Arnhem⁷ veroordeelt op 22 december 2000 verdachte Louwes tot een gevangenisstraf voor de duur van 12 (twaalf) jaren voor moord. In de bewijsoverweging staat het volgende:

“Mevrouw [slachtoffer] is in haar woning te Deventer om het leven gebracht. Aan en in de woning is geen schade vastgesteld die er op zou kunnen wijzen dat iemand zich op een gewelddadige wijze de toegang tot de woning heeft verschaft. Het hof concludeert hieruit dat de dader en het slachtoffer mevrouw [slachtoffer] elkaar hebben gekend en dat de dader met goedvinden van het slachtoffer haar woning is binnengekomen. Vaststaat dat verdachte [verdachte] en het slachtoffer elkaar door de zakelijke relatie die tussen hen beiden bestond goed kenden.

Blijkens het sectieverslag waren er steekletsels in de borst zoals door steken met een mes kunnen zijn veroorzaakt en blijkens het verslag zijn die steekletsels zonder meer dodelijk verlopende letsels. De steekletsels zijn veroorzaakt door degene die het slachtoffer met het mes heeft gestoken.

Korte tijd na het vermoedelijke tijdstip van levensberoving en op korte afstand van de woning is in Deventer een mes gevonden en in beslag genomen. Aard en formaat van het inbeslaggenomen mes zijn zodanig dat daarmee de steekletsels kunnen zijn toegebracht. Door het ingestelde en op juiste wijze uitgevoerde geuronderzoek van het mes staat vast dat het mes de lichaamsgeur van verdachte draagt. Verdachte heeft dus in Deventer dit mes bij zich gehad.

Verdachte heeft op een tijdstip gelegen zeer kort voor het vermoedelijke tijdstip van overlijden, terwijl hij, zoals uit het daaromtrent gedane onderzoek overtuigend is gebleken, in Deventer was of zich in de onmiddellijke omgeving van Deventer bevond, met het slachtoffer getelefoneerd. Dit gesprek heeft 16 seconden geduurd. Het is het laatste telefoongesprek dat door het slachtoffer is gevoerd.

Voor de overtuiging dat verdachte het telastegelegde heeft begaan acht het hof nog van belang dat verdachte na het overlijden van mevr. [slachtoffer] het beheer zou krijgen over een aanzienlijk geldbedrag alsmede dat hij zich na het overlijden van mevr. [slachtoffer] heeft uitgelaten over een privé-besteding van een aanzienlijk geldbedrag te weten de koop van een huis in het buitenland.

Op grond van de in het onderzoek van de zaak aanwezig bevonden bewijsmiddelen en het hiervoor overwogene in aanmerking nemende, acht het hof unaniem het aan verdachte telastegelegde wettig en overtuigend bewezen als hierna te vermelden.”

Uit deze bewijsmotivering blijkt dat het gerechtshof heeft aangenomen dat het slachtoffer de dader kende en dat Louwes een financieel motief had voor de moord. Voor het overige is het bewijs gegrond op door ons besproken problematische bewijsmiddelen: het gerapporteerde geurspoor van mes P1 en de locatie waarvandaan Louwes het telefoongesprek in de avond van 23 september 1999 zou hebben gevoerd.

Tegen deze uitspraak is door Louwes cassatieberoep ingesteld. Op 20 november 2001 verwierp de Hoge Raad het cassatieberoep.

⁷ ECLI:NL:GHARN:2000:AD8964

Hoofdstuk 6 Conclusies en beantwoording onderzoeksvragen

6.1 Inleiding

Door ons zijn de resultaten van het RBT-onderzoek chronologisch en gestructureerd onderzocht. Daarbij zijn in eerste instantie geen significante kwesties opgevallen. Wel zijn ons een aantal minder significante kwesties opgevallen die reeds aan bod zijn gekomen in hoofdstuk 3. Een groot deel van de aldaar besproken algemene op- en aanmerkingen houdt verband met de stand van het forensisch onderzoek ten tijde van het plegen van het delict.

Gedurende de door ons uitgevoerde review van het forensisch-technisch onderzoek van het RBT zijn bij het combineren en dieper analyseren van de beschikbare informatie alsnog zes specifieke kwesties opgevallen. Deze in hoofdstuk 4 behandelde thema's springen niet onmiddellijk in het oog, maar pas nadat de context in aanmerking is genomen. De door ons opgemaakte tijdlijnen zijn daarbij onmisbaar gebleken. In dit hoofdstuk (hoofdstuk 6) worden bevindingen omtrent de verschillende thema's uit hoofdstuk 4 waar mogelijk gecombineerd (thema-overstijgend) en wordt per thema een eindconclusie geformuleerd.

Voor aanvang van de review zijn door de opdrachtgever specifieke onderzoeksvragen opgesteld. In dit hoofdstuk worden deze vragen beantwoord en aanbevelingen geformuleerd. Ter afsluiting zullen nog enkele slotopmerkingen worden gemaakt.

6.2 Conclusies

Het ontbreken van journaalmutaties was het eerste wat ons in deze reeks is opgevallen. Daarna volgden de verwickelingen rond het concept-pv van de TR, de wijze waarop de TR is omgegaan met het mes (P1) en de paraplu, en de wijze waarop uitvoering is gegeven aan de geurproef met als uitgangspunt het mes P1. De omgang met de blouse kreeg omwille van zijn importantie ook de nodige aandacht. Daarnaast is aandacht besteed aan het telecom-onderzoek.

6.2.1 Ontbrekende journaalmutaties

Opgevallen is dat er vijf nummers, mogelijk vijf journaalmutaties, ontbreken in de doorlopende nummering van het journaal. Mochten deze vijf nummers inderdaad journaalmutaties betreffen, dan wordt informatie gemist uit een cruciale fase van het RBT-onderzoek.

Voorafgaand aan de periode waarin de journaalmutaties ontbreken wordt op 15 oktober 1999 een dactyloscopisch spoor op de woonkamerdeur op de Zwolseweg geïdentificeerd als zijnde afkomstig van Louwes. Na deze periode vindt op 19 november 1999 de aanhouding van Louwes plaats.

Er ontbreken tussen de voornoemde data journaalmutaties op 21 en 22 oktober en op 1, 8 en 15 november. Dit is een periode waarin van alles gebeurt, zoals te lezen valt in hoofdstuk 4:

- Op 21 oktober 1999 wordt duidelijk dat de locatie van het basisstation dat door de mobiele telefoon van Louwes werd aangestraald tijdens het betwiste telefoongesprek, een basisstation in Deventer betrof, en dus niet in de omgeving van Harderwijk / 't Harde zoals Louwes verklaarde. In de daaropvolgende periode heeft het RBT gezocht naar aanwijzingen die de verdenking jegens Louwes sterker zouden maken.
- Ook op 21 oktober 1999 wordt een pv van bevindingen opgemaakt van het getuigenverhoor van Louwes, dat al had plaatsgevonden op 27 september 1999.
- Op 22 oktober 1999 wordt waarschijnlijk geursorteermateriaal van de paraplu afgenomen, alhoewel een andere datum werd geverbaliseerd.
- Op 24 oktober 1999 is het aangetroffen concept-pv technisch onderzoek voor het laatst gewijzigd. De definitieve versie van dit pv, waarin de passage over het mes dat de dader(s) op basis van de waarnemingen van de TR gebruikt zou moeten hebben significant verschilt, is getekend op 12 november 1999.

- Ook op 24 oktober 1999 wordt de paraplu gefotografeerd.
- Tussen 11 oktober en uiterlijk 10 november 1999 is onduidelijk waar de blouse bewaard is geweest.
- Op 11 november 1999 lijken er voorbereidingen te worden getroffen voor een geurproef: getuige R.M. wordt dan gedetailleerd gehoord over hoe hij het mes / de paraplu precies heeft aangeraakt.

De laatste ontbrekende journaalmutatie dateert van 15 november 1999, enkele dagen voor de aanhouding van Louwes.

Er is niet vast te stellen of er onjuist is doorgenummerd, dan wel of er daadwerkelijk vijf mutaties ontbreken en of dat laatste opzettelijk is gebeurd.

6.2.2 Conceptversie proces-verbaal technisch onderzoek plaats delict

Het volgende punt dat bij het reviewonderzoek naar voren kwam betreft het pv van sporenonderzoek op de Zwolseweg, dat in conceptvorm bij het NFI is aangetroffen. In dit concept-pv worden onder andere specifieke kenmerken beschreven van het mes dat door de dader(s) gebruikt zou zijn, afgeleid uit een bloedspoor op de blouse dat (mogelijk) is veroorzaakt door het afvegen van het lemmet aan de blouse. Het zou gaan om een mes met een afgebroken/omgebogen punt en met een lemmetbreedte van ongeveer 2 cm. Het mes P1 op de T.G. Gibsonstraat was toen al lang aangetroffen en het komt niet overeen met de beschrijving die de TR geeft. Dit concept-pv geeft blijk van de overtuiging van de TR dat het mes P1 niet betrokken was bij de moord (althans de overtuiging tot ten minste 24 oktober 1999). Daarnaast waren er op dat moment nog enkele aanwijzingen die deze overtuiging ondersteunden: er was bijvoorbeeld geen bloed op het mes aangetroffen en in de aanvraag van de blouse voor het GL werd niet gevraagd om een relatie tussen mes P1 en de blouse te onderzoeken. Het concept-pv wordt vermoedelijk op 10 november 1999, samen met de blouse, naar het GL gebracht. Dit zou kunnen impliceren dat de inhoud van het concept-pv op dat moment nog ongewijzigd is en dat deze overtuiging ('P1 is niet het moordwapen') dan nog steeds aanwezig is.

Op 11 november 1999 wordt getuige R.M. gehoord over hoe hij het mes precies heeft aangeraakt. De enige denkbare reden daarvoor, op dat moment, is dat er een geurproef wordt voorbereid. De definitieve versie van het pv van sporenonderzoek, waarbij de observaties over het door de dader gebruikte mes zijn gewijzigd, wordt één dag daarna ondertekend, op 12 november 1999. Het is opvallend dat er een geurproef wordt uitgevoerd met als uitgangspunt een mes waarvan tot dat moment de heersende opinie lijkt te zijn dat het niet het moordwapen is.

Het is mogelijk te verklaren als een illustratie van *confirmation bias* dat het RBT direct na de gerapporteerde geurovereenkomst tussen het mes P1 en Louwes (op 30 november 1999) een volledig tegenovergestelde uitspraak doet over de betrokkenheid bij het delict van mes P1, namelijk dat het precies in het bloedbeeld op de blouse past, en dus wel degelijk het gebruikte mes is/kan zijn.

Deze uitspraak wordt vastgelegd door tactisch rechercheurs en *niet* op enigerlei wijze door de TR en/of het GL ondersteund. Dit roept bovendien vragen op over de waarde en betrouwbaarheid van deze uitspraak, want hoe deskundig zijn de tactisch rechercheurs op dit gebied?

6.2.3 Het mes, de paraplu en de geurproef

Voor de leesbaarheid wordt de conclusie van deze twee thema's gecombineerd.

Deze thema's betreffen de integriteit van bepaalde geverbaliseerde handelingen en de betrouwbaarheid van de geurproef.

Uit het dossier komt naar voren dat het RBT veel waarde hechtte aan de gerapporteerde geurovereenkomst tussen mes P1 en Louwes. De vraag rijst echter of dit voorwerp om verschillende redenen in beginsel wel

geschikt was voor een geurproef. Bijvoorbeeld, één van de belangrijkste criteria uit de toen geldende FT-norm was dat er alleen voorwerpen gebruikt mogen worden die een duidelijke relatie met het gepleegde delict hebben. Deze relatie ontbrak op het moment dat de geurproef uitgevoerd werd, ondanks dat er mogelijkheden waren om deze relatie te onderzoeken. Overigens ontbreken ten tijde van de cassatie nog steeds aanwijzingen voor enige relatie tussen het mes P1 en het delict.

De geurproef werd alsnog uitgevoerd, en na de gerapporteerde geurovereenkomst gaat het RBT alsnog op zoek naar een verband tussen het mes en de plaats delict. Dit verband denken zij gevonden te hebben in de koppeling tussen het mes P1 en het bloedbeeld op de blouse. Over dit door hen aangenomen verband is eerder met geen woord gesproken in processen-verbaal en dit is op geen enkele wijze onderzocht en/of ondersteund door het GL en/of de TR. Sterker nog, in het eerder benoemde concept-pv lijken de waarnemingen en metingen van de TR mes P1 juist uit te sluiten als mogelijk moordwapen.

In deze zaak lijkt de uitvoering van de geurproef zelf, voor zover wij na kunnen gaan, conform de toen geldende normen te zijn uitgevoerd (uitgezonderd het feit dat het mes in beginsel niet voldeed aan de selectiecriteria). Echter kan in zijn algemeenheid de betrouwbaarheid van de geurproef zoals die destijds werd uitgevoerd in twijfel worden getrokken. Bewuste of (on)bewuste beïnvloeding (van de helper op de hondengeleider/hond) is een groot risico dat is verbonden aan de wijze waarop geurproeven destijds werden uitgevoerd. Of die beïnvloeding heeft plaatsgehad en daadwerkelijk heeft geleid tot het rapporteren van de geurovereenkomst, is onbekend. De enkele mogelijkheid van beïnvloeding doet echter afbreuk aan de betrouwbaarheid van de uitkomst van de geurproef.

Tijdens de review hebben wij een discrepantie vastgesteld betreffende het moment van veiligstellen van geursorteermateriaal van de paraplu. In vier ondertekende processen-verbaal wordt vermeld dat er op 26 september 1999 (gelijktijdig met dat van het mes) sorteermateriaal van de paraplu is afgenomen. Uit andere documenten (journaal, sporenlijst, handgeschreven notities van de TR) kan echter worden afgeleid dat het sorteermateriaal niet direct op 27 september 1999 is afgenomen, maar pas op 22 oktober 1999. Dit zou inhouden dat het in de pv's geverbaliseerde moment van veiligstellen van dit sorteermateriaal niet juist is.

6.2.4 De blouse

Zoals eerder benoemd is de blouse een zeer belangrijk stuk van overtuiging. Desondanks zijn in de vroege fase van het onderzoek kansen niet benut om te toetsen of er een verband is tussen het mes P1 en de blouse. Het is opvallend dat er naast het uiteindelijk uitgevoerde textielonderzoek, nauwelijks aandacht voor de blouse lijkt te zijn terwijl dit stuk van overtuiging hoe dan ook in contact heeft gestaan met de dader en het moordwapen. Het is lastig te begrijpen dat bepaalde onderzoeksmogelijkheden, zoals vergelijkend vezelonderzoek en bloedspoorpatroonanalyse (BPA), destijds niet uitgevoerd zijn.

Het lijkt alsof er met het lichaam, en daarmee ook met de blouse (en de overige kleding), sporentechnisch niet optimaal is omgegaan. Dat is deels verklaarbaar door het tijdsvlak waarin deze zaak zich afspeelt.

Een aantal handelingen kan grote invloed hebben op het (latente) sporenbeeld op de blouse. Hierbij valt te denken aan de manier waarop er haren/vezels zijn veiliggesteld met neschentape, waardoor sporen, afhankelijk van de aard, verloren kunnen gaan, kunnen stempelen of verplaatst kunnen worden.

Door analyse van de (weinig) beschikbare foto's van de blouse blijkt dat er discrepanties zijn in de stand van de knopen tussen het pd-onderzoek en het onderzoek in het mortuarium: vóór het onderzoek in het mortuarium zijn ten minste twee knopen van de blouse geopend (zonder dat dit geverbaliseerd is). Ook is te zien dat er veranderingen in het bloedbeeld zijn ontstaan tussen het pd-onderzoek en de sectie.

Het lijkt erop alsof de blouse niet altijd voor handen is geweest: na het maken van de aanvraag voor de blouse op 14 oktober 1999 (onderzoeksvraag: welk steekwapen heeft deze perforaties veroorzaakt?) duurt het tot 10 november 1999 voordat de blouse ook daadwerkelijk naar het GL wordt gebracht. Hierdoor kan de *chain of custody* niet gewaarborgd worden.

De bevindingen in deze review maken duidelijk dat het (sporen)beeld op de blouse ten tijde van het veiligstellen (bij de sectie) is veranderd ten opzichte van de oorspronkelijke situatie zoals die is aangetroffen op de plaats delict.

In deze fase van het onderzoek is geen microsporenonderzoek en/of DNA-onderzoek verricht aan de blouse. Voorgaande bevindingen maken dat er zeer omzichtig dient te worden omgegaan met de interpretatie van resultaten van inmiddels verrichte (en eventueel nog uit te voeren) onderzoeken aan de blouse.

6.2.5 Telecom

Ten slotte is het telecom-onderdeel uitgebreid behandeld.

In het verloop van het onderzoek is te zien dat op 21 oktober 1999 de verdenking van Louwes bij het RBT vaste vormen aanneemt: in de ogen van het RBT wordt op die dag bevestigd dat Louwes liegt over de plek waarvandaan hij het slachtoffer heeft gebeld.

Er worden drie pagina's ruwe onderzoeksresultaten aangetroffen in het onderzoeksdossier, die niet als zodanig in het procesdossier zijn terug te vinden. Deze ruwe onderzoeksresultaten bevatten mogelijk ontlastende informatie die een ander en genuanceerder beeld had kunnen geven omtrent de mogelijke locatie waarvandaan dat telefoongesprek gevoerd had kunnen zijn. Deze ruwe onderzoeksresultaten zijn grotendeels overgenomen in een proces-verbaal. Juist de mogelijk ontlastende informatie is in dit proces-verbaal niet overgenomen.

Uiteraard blijft het mogelijk dat het telefoongesprek vanuit Deventer of nabije omgeving is gevoerd, maar de verklaringen van Louwes lijken door de vondst van deze ruwe onderzoeksresultaten aannemelijker dan destijds werd ingeschat.

6.3 Beantwoording onderzoeksvragen

Voor aanvang van de review werden vragen geformuleerd door dhr. Aben, die in dit hoofdstuk beantwoord zullen worden. Het betreft de volgende vragen:

- Hadden we meer kunnen weten? Hebben wij genoeg gedaan?
- Zijn de processen-verbaal betrouwbaar?
- Hoe moeten we de sporen wegen?
- Zijn er nu nog forensische onderzoeksmogelijkheden?

6.3.1 Hadden we meer kunnen weten? Hebben we genoeg gedaan?

Het antwoord op de eerste vraag is ja. Er waren diverse mogelijkheden om meer te weten te komen.

Een heel belangrijke is de mogelijkheid van een onderzoek naar de aanwezigheid van vezels op het mes en vervolgens een vezelvergelijkend onderzoek met referentievezels van de blouse. Dit is niet uitgevoerd, terwijl het een zeer goede mogelijkheid voor onderzoek betrof naar een eventueel verband tussen het mes en het delict. Ook is bijvoorbeeld geen onderzoek verricht aan de druppels die in de gang zijn aangetroffen, of aan de inhoud van de sifon in de keuken. Helaas is er überhaupt geen beeld van de keuken doordat daarvan geen foto's zijn genomen. Mogelijk bevond zich (latent) bloed aan de kraan of heeft er een handdoek/theedoek gehangen waarmee de dader zijn handen kan hebben afgedroogd na zijn handen en/of het steekwapen te hebben gewassen.

Een ander waardevol onderzoeksobject betrof het 'afwijkende' tasje over de stoel in de woonkamer, potentieel in aanmerking komend voor de sporen van verwurging in de hals van het slachtoffer. Dit tasje is niet in beslag genomen.

Ook in dit verband maken we melding van het onvolledig verbaliseren van de ruwe onderzoeksresultaten (de drie gefaxte pagina's) van het onderzoek naar *calling channels*, naar aanleiding van het telefoongesprek tussen Louwes en het slachtoffer. Potentieel ontlastende informatie ontbrak in dat proces-verbaal.

Deze voorbeelden geven aan dat als er meer onderzoek was verricht en meer volledig was geverbaliseerd, justitie en de rechter meer had kunnen weten. Daarmee kan ook de tweede vraag worden beantwoord: nee, er is naar ons inzicht onvoldoende technisch onderzoek verricht en onvoldoende geverbaliseerd. Daarmee is niet voldoende gereconstrueerd wat de toedracht was van het delict.

6.3.2 Zijn de processen-verbaal betrouwbaar?

De betrouwbaarheid van verschillende processen-verbaal is in deze rapportage al aan bod gekomen. Hieruit blijkt dat de gestelde vraag legitiem is: niet alle processen-verbaal blijken in volle omvang betrouwbaar.

Dit komt specifiek naar voren bij het pv over het onderzoek naar *calling channels*, waar niet alle beschikbare informatie geverbaliseerd is.

Ook bij de datering van de vier pv's over het veiligstellen van het geursorteermateriaal van de paraplu kunnen vraagtekens worden geplaatst. Op basis van verschillende aanwijzingen in het onderzoeksdossier blijkt dat het geursorteermateriaal het meest waarschijnlijk is veiliggesteld op 22 oktober 1999, en niet zoals geverbaliseerd op 27 september 1999.

Deze constatering roepen twijfels op over de betrouwbaarheid van onderdelen van de in dit onderzoek opgemaakte processen-verbaal.

6.3.3 Hoe moeten we de sporen wegen?

Bij het beantwoorden van deze vraag geven wij weer hoe wij, met de tijdens de review opgedane kennis, de sporen zouden wegen. Er worden alleen stukken van overtuiging (svo's) besproken die destijds daadwerkelijk zijn veiliggesteld. Eerst worden svo's besproken waaraan in deze fase onderzoek heeft plaatsgevonden, gevolgd door svo's waaraan (in de RBT-fase van het onderzoek) nog geen onderzoek heeft plaatsgevonden.

Er wordt per svo (en daarmee de daarop aanwezige sporen) een weging besproken. Onze weging vindt plaats aan de hand van de context van het svo, zijnde een combinatie van informatie uit het dossier en bevindingen en opgestelde scenario's uit deze review waarbij het door ons meest aannemelijk geachte scenario als volgt luidt:

Na het avondeten neemt het slachtoffer plaats in de serre en kijkt naar het acht-uur journaal. Op tafel staat een ontkurkte, volle fles wijn en een vol glas jus d'orange. Haar schort hangt over de stoel. Ze maakt/bekijkt een boodschappenlijstje.

Om 20.36 uur wordt het slachtoffer hierbij onderbroken omdat zij gebeld wordt door Louwes. Na dit gesprek loopt ze naar boven, mogelijk naar aanleiding van het telefoontje, om de braadpan van zolder te halen.

Wanneer het slachtoffer met de braadpan naar beneden loopt, wordt zij wederom onderbroken. Er wordt aan de voordeur aangebeld. Het slachtoffer plaatst de braadpan in de werkkamer en loopt naar beneden om de voordeur te openen, voor een haar bekend persoon. Samen lopen zij de woonkamer binnen en ontstaat er een aanleiding/had de dader al het plan waarbij het slachtoffer door botsend geweld op de vloer terecht komt. De dader poogt al zittend op of naast het slachtoffer met een smal, bandvormig object het slachtoffer te wurgen waarbij zij haar bewustzijn (deels) verliest. De dader verplaatst het slachtoffer tot onder het schilderij van haar overleden man. Vervolgens steekt de dader het slachtoffer vijf keer. Mogelijk wast de dader zijn handen en/of het steekwapen. De dader verlaat de woning via de voordeur.

Per svo wordt de delictgerelateerdheid en de integriteit (ongeschondenheid, betrouwbaarheid en daarmee bruikbaarheid) beoordeeld. Aan de hand daarvan wordt vastgesteld of het svo criminalistische waarde heeft.

Als de delictgerelateerdheid hoog is en de integriteit onaangetast, is er een hoge criminalistische waarde en zal een eventueel resultaat van onderzoek waardevol zijn. In de omgekeerde situatie zal het eventuele resultaat van onderzoek zonder of van lage waarde zijn. Bij de weging van de svo's zullen wij niet ingaan op de interpretaties die destijds door het RBT zijn gedaan.

Sommige svo's zijn overduidelijk delictgerelateerd. In sommige gevallen is de delictgerelateerdheid, op basis van de beschikbare contextinformatie, moeilijk te bepalen, omdat het in verschillende scenario's verschillende waardes kan hebben. Waar dat het geval is wordt gesproken over *mogelijk* delictgerelateerd.

De volgende svo's zijn destijds in beslag genomen en aan verschillende daarvan werd onderzoek verricht. Eerst worden de svo's behandeld waar ook onderzoek aan gedaan is, daarna komen de svo's aan bod die alleen in beslag genomen zijn.

P1 - Mes (T.G. Gibsonstraat)

Het mes is in deze fase van het onderzoek niet te relateren aan het delict. Het mes werd (samen met paraplu P2) aangetroffen op de T.G. Gibsonstraat te Deventer, ongeveer 1000 tot 1200 meter van de plaats delict. Getuige R.M. heeft het mes (en paraplu P2) op 25 september 1999 gevonden op een openbare plaats in de buitenlucht, vóór de deur van de fietskelder van het appartementencomplex. Hij heeft het mes toen met zijn trui verplaatst tot áchter de deur van de fietskelder. Een dag later heeft hij de politie gebeld en zijn de svo's veiliggesteld. De TR heeft geen foto's gemaakt van hoe de svo's zijn aangetroffen en heeft de conditie van de svo's en omstandigheden bij aantreffen onvoldoende beschreven.

Delictgerelateerd: Nee

Integriteit: Aangetast

Criminalistische waarde: Nee

P1.1 - Geursorteermateriaal mes

Het mes is in deze fase van het onderzoek niet te relateren aan het delict. Dit is wél een vereiste volgens de toen geldende normen voor het veiligstellen van geursorteermateriaal. Daarnaast is het mes mogelijk gecontamineerd door een getuige.

Delictgerelateerd: Nee

Integriteit: Aangetast

Criminalistische waarde: Nee

Onderzoek naar aanwezigheid bloed

Het mes is in deze fase van het onderzoek niet te relateren aan het delict. Er wordt tijdens het onderzoek geen bloed aangetroffen.

Delictgerelateerd: Nee

Integriteit: Niet van toepassing

Criminalistische waarde: Niet van toepassing

C1 - Dactyloscopisch spoor vanaf mes P1

Het mes is in deze fase van het onderzoek niet te relateren aan het delict. Dit dactyloscopische spoor was destijds niet geschikt voor vergelijkend onderzoek.

Delictgerelateerd: Nee

Integriteit: Niet van toepassing

Criminalistische waarde: Niet van toepassing

Geurproef

Het mes is in deze fase van het onderzoek niet te relateren aan het delict. Dit is wél een vereiste volgens de toen geldende normen voor het veiligstellen van geursorteermateriaal. Daarnaast is het mes mogelijk gecontamineerd door een getuige.

Bij deze geurproef wordt een geurovereenkomst gerapporteerd tussen mes P1 en verdachte Louwes. Dit maakt niet dat er ook een verband is tussen mes P1 en het delict.

Delictgerelateerd: Nee

Integriteit: Aangetast

Criminalistische waarde: Nee

C16 - Dactyloscopisch spoor Louwes op woonkamerdeur Zwolseweg

Dit spoor is niet aan te merken als daderspoor, aangezien het niet specifiek te relateren is aan handelingen omtrent het delict. Daarnaast is logischerwijs niet vast te stellen wanneer dit spoor precies achtergelaten is en is bekend dat Louwes in de weken voorafgaand aan haar dood diverse malen bij het slachtoffer op bezoek is geweest.

Delictgerelateerd: Nee

Integriteit: Niet aangetast

Criminalistische waarde: Nee

Overige dactyloscopische sporen

Afkomstig van slachtoffer: A5 - hal, C11 en C12 - woonkamer

Niet geschikt voor identificatie/niet bruikbaar: B9 t/m B14 - gang, C13 en C14 - woonkamer, D2 t/m D5 - voordeur

Voor de overige dactyloscopische sporen geldt dat er een aantal afkomstig waren van het slachtoffer. Het grootste deel is destijds als niet geschikt voor identificatie / niet bruikbaar aangemerkt. Voor deze sporen geldt ook dat ze niet specifiek te relateren zijn aan handelingen omtrent het delict en dat niet vast te stellen is wanneer deze sporen precies achtergelaten zijn.

Delictgerelateerd: Nee

Integriteit: Niet van toepassing

Criminalistische waarde: Niet van toepassing

P2 - Paraplu (T.G. Gibsonstraat)

De paraplu is in deze fase van het onderzoek niet te relateren aan het delict. De paraplu werd (samen met mes P1) aangetroffen op de T.G. Gibsonstraat te Deventer, ongeveer 1000 tot 1200 meter van de plaats delict. Getuige R.M. heeft de paraplu (en het mes P1) op 25 september gevonden op een openbare plaats in de buitenlucht, vóór de deur van de fietskelder van het appartementencomplex. Hij heeft de paraplu toen met zijn blote handen verplaatst tot achter de deur van de fietskelder. Een dag later heeft hij de politie gebeld en zijn de svo's veiliggesteld. De TR heeft geen foto's gemaakt van hoe de svo's zijn aangetroffen en heeft de conditie van de svo's en omstandigheden bij aantreffen onvoldoende beschreven.

Er is dactyloscopisch onderzoek en een onderzoek naar de aanwezigheid van bloed verricht aan de paraplu, beide hebben geen sporen opgeleverd.

Delictgerelateerd: Nee

Integriteit: Aangetast

Criminalistische waarde: Nee

P2.1 en P2.2 - Geursorteermateriaal paraplu

De paraplu is in deze fase van het onderzoek niet te relateren aan het delict. Dit is wél een vereiste volgens de toen geldende normen voor het veiligstellen van geursorteermateriaal. Daarnaast is de paraplu mogelijk gecontamineerd door een getuige. Er zijn discrepanties in het moment van veiligstellen van het sorteermateriaal).

Delictgerelateerd: Nee

Integriteit: Ernstig aangetast

Criminalistische waarde: Nee

Dactyloscopisch onderzoek

De paraplu wordt onderzocht op de aanwezigheid van dactyloscopische sporen. Deze worden niet aangetroffen.

Delictgerelateerd: Nee

Integriteit: Niet van toepassing

Criminalistische waarde: Niet van toepassing

Onderzoek naar aanwezigheid bloed

De paraplu werd in eerste instantie door de politie onderzocht op de aanwezigheid van bloed. Hierbij werden op bloed gelijkende sporen aangetroffen. Nader onderzoek bij het GL wees uit dat het geen bloed betrof.

Delictgerelateerd: Nee

Integriteit: Niet van toepassing

Criminalistische waarde: Niet van toepassing

Geurproef

De paraplu is in deze fase van het onderzoek niet te relateren aan het delict. Dit is wél een vereiste volgens de toen geldende normen voor het veiligstellen van geursorteermateriaal. Daarnaast zijn er issues met het sorteermateriaal. Bij deze geurproef wordt geen geurovereenkomst gerapporteerd tussen paraplu P2 en verdachte Louwes.

Delictgerelateerd: Nee

Integriteit: Aangetast

Criminalistische waarde: Nee

S12 - Blouse slachtoffer

Toen het slachtoffer werd aangetroffen droeg zij deze blouse. Gezien de wijze waarop het slachtoffer om het leven is gebracht en de handelingen die door de dader met het lichaam lijken te zijn uitgevoerd, is het aannemelijk dat de dader sporen heeft achtergelaten op deze blouse. Eventueel aanwezige sporen zouden ook door normaal contact met het slachtoffer of tijdens het pd-onderzoek kunnen zijn achtergelaten, dit is afhankelijk van contextinformatie. Daarnaast is niet vast te stellen wanneer deze sporen precies achtergelaten zijn.

De blouse is pas bij aanvang van de sectie veiliggesteld. Er hebben gedurende het onderzoek veel handelingen plaatsgevonden aan/met de blouse die zonder meer invloed hebben gehad op het sporenbeeld. Daarnaast lijkt de blouse enige tijd niet voor handen te zijn geweest, waardoor de *chain of custody* (mogelijk) is onderbroken. Ook is de blouse onderzocht door de afdeling Haren en Textiel van het GL, wat gezien de vraagstelling waarschijnlijk niet DNA-vrij zal zijn uitgevoerd.

Delictgerelateerd: Ja

Integriteit: Ernstig aangetast

Criminalistische waarde: Ja - laag

Textielonderzoek

De blouse is naar het GL gestuurd met als vraagstelling: "met welk voorwerp is in en door de blouse gestoken?" Het GL geeft aan dat de beschadigingen in de blouse kunnen zijn veroorzaakt door een zeer scherprandig voorwerp. Er kan geen uitspraak gedaan worden over het vermoedelijk gebruikte scherprandig voorwerp.

Delictgerelateerd: Ja

Integriteit: Niet aangetast

Criminalistische waarde: Ja - laag

G7 - Braadpan en H1 - Deksel braadpan

De braadpan wordt aangetroffen op een vreemde plaats: op de vloer in de werkkamer op de eerste verdieping.

De gebruikelijke plaats van de braadpan is op zolder, waar nu alleen nog het deksel lag. In de braadpan zijn diverse waardevolle spullen, waaronder sieraden en contant geld, nog aanwezig. Het is onduidelijk of de braadpan en het deksel zijn onderzocht op de aanwezigheid van bloed.

Delictgerelateerd: Mogelijk

Integriteit: Niet aangetast

Criminalistische waarde: Mogelijk

Dactyloscopisch onderzoek

Zowel de braadpan als het deksel worden onderzocht op de aanwezigheid van dactyloscopische sporen, evenals een deel van de inhoud. Hierbij worden geen dactyloscopische sporen aangetroffen. .

Delictgerelateerd: Ja

Integriteit: Niet van toepassing

Criminalistische waarde: Niet van toepassing

H2 - Plastic tasje zolder

Het plastic tasje is nabij de deksel van de braadpan aangetroffen op zolder. Het tasje lijkt "bol" te staan, maar er is niet te zien of er nog iets in het tasje aanwezig was. Tijdens de schouw met de schoonmaakster op 27 september 1999 verklaart zij: *"Op het schap waar ik voor het laatst de braadslee heb gezien, lag nu alleen het deksel. De plastic zak met daarin een voorwerp, welke nu op de verwarmingsketel lag, lag toen ook op dit schap. Ik vind het vreemd dat dit op de verwarmingsketel ligt. Mevrouw Wittenberg zou dit absoluut niet doen, mede omdat ze de verwarmingsketel al weer gebruikte en dus aan had."*

Het tasje lijkt in de woning te horen en verplaatst te zijn. Het is onbekend of het tasje is onderzocht op de aanwezigheid van bloed.

Delictgerelateerd: Mogelijk

Integriteit: Niet aangetast

Criminalistische waarde: Mogelijk

Dactyloscopisch onderzoek

Het tasje is onderzocht op de aanwezigheid van dactyloscopische sporen, deze werden niet aangetroffen.

Delictgerelateerd: Mogelijk

Integriteit: Niet van toepassing

Criminalistische waarde: Mogelijk

V1 - Pantalon Louwes

Er is door de TR een bloedvlek(je) aangetroffen in de broekzak van de pantalon van Louwes, die hij droeg op de dag van zijn aanhouding. Hier is een DNA-profiel van verkregen dat is vergeleken met het DNA-profiel van het slachtoffer, dat bleek niet overeen te komen.

Delictgerelateerd: Nee

Integriteit: Niet aangetast

Criminalistische waarde: Nee

M1 - Mes

Het mes is in deze fase van het onderzoek niet te relateren aan het delict. Dit mes is op 10 januari 2000 aangetroffen op de Arnold Moonenstraat te Deventer, ongeveer 90 meter van de plaats delict. Het is door zowel de vinder als haar man aangeraakt en in een doos gestopt. Verbalisanten van de uniformdienst hebben het mes uit deze doos gehaald en bij gebrek aan verpakkingsmateriaal in het dashboardkastje vervoerd naar het politiebureau. De TR heeft het mes daar ter plaatse veiliggesteld, en is er vervolgens mee teruggegaan naar de Arnold Moonenstraat. Het mes is daar uit de verpakking gehaald, getoond aan de vinder, en vervolgens terugggelegd op de oorspronkelijk plaats van aantreffen. Toen zijn er foto's van het mes gemaakt en is het weer verpakt en door de TR meegenomen. Al deze onwenselijke en onnodige handelingen hebben zonder meer het sporenbeeld op het mes beïnvloed.

Delictgerelateerd: Nee

Integriteit: Ernstig aangetast

Criminalistische waarde: Nee

Onderzoek naar de aanwezigheid van bloed

Het mes werd onderzocht op de aanwezigheid van bloed. Hierbij werd geen bloed aangetroffen.

Delictgerelateerd: Nee

Integriteit: Niet van toepassing

Criminalistische waarde: Niet van toepassing

Dactyloscopisch onderzoek

Het mes werd onderzocht op de aanwezigheid van dactyloscopische sporen, deze werden niet aangetroffen.

Delictgerelateerd: Nee

Integriteit: Niet van toepassing

Criminalistische waarde: Niet van toepassing

D1 - Handgeschreven excuusbrief

Deze brief wordt verfrommeld aangetroffen in de tuin (voorzijde) van het slachtoffer. In de brief worden excuses aangeboden voor het stelen van spullen. Het GL verricht een schriftonderzoek aan deze brief, en benoemt een aantal mogelijke aspecten van degene die de brief heeft geschreven (waarbij het accent ligt op informatie t.b.v. de opsporing, niet op bewijsvoering). Verder wordt benoemd dat het zich goed leent voor een vergelijkend handschriftonderzoek.

Delictgerelateerd: Mogelijk

Integriteit: Niet aangetast

Criminalistische waarde: Mogelijk

Dactyloscopisch onderzoek

De brief werd onderzocht op de aanwezigheid van dactyloscopische sporen, deze werden niet aangetroffen.

Delictgerelateerd: Mogelijk

Integriteit: Niet van toepassing

Criminalistische waarde: Mogelijk

Schriftonderzoek

Het GL rapporteert de volgende mogelijke aspecten van de briefschrijver:

“Zowel het taalgebruik als het schriftbeeld wijzen op een vrij laag opleidingsniveau van de schrijver. Het handschrift vertoont kenmerken van een Nederlands schoolvoorbeeld, zodat het aannemelijk is dat de schrijver in Nederland schrijfonderricht heeft genoten. De constructie van bepaalde letters wijst erop dat het hierbij een schoolvoorbeeld is gebruikt van na 1968. De schrijver is daarom vermoedelijk niet ouder dan dertig jaar. Het geslacht van de schrijver is niet op betrouwbare wijze uit het handschrift vast te stellen. Ten hoogste kan worden opgemerkt dat de tamelijk ronde vormen van het handschrift iets vaker voorkomen bij jonge vrouwelijke schrijvers dan bij dito mannelijke schrijvers.”

Delictgerelateerd: Mogelijk
Integriteit: Niet aangetast
Criminalistische waarde: Mogelijk

N1.1 - Enveloppe en N1.2 - Anonieme brief

Deze brief wordt bezorgd op politiebureau Bureau Boxbergerweg. In de brief wordt gesteld dat het slachtoffer tegen betaling jonge mannen aan huis zou ontvangen.

Diverse politiemensen hebben de brief aangeraakt, maar daarvan zijn de namen bekend. Er dient ook rekening te worden gehouden met de mogelijkheid dat de brief is aangeraakt in het postsorteercentrum en door de postbode.

Delictgerelateerd: Nee

Integriteit: Aangetast

Criminalistische waarde: Geen

Dactyloscopisch onderzoek

De enveloppe en de brief worden onderzocht op de aanwezigheid van dactyloscopische sporen, deze worden niet aangetroffen.

Delictgerelateerd: Nee

Integriteit: Niet van toepassing

Criminalistische waarde: Niet van toepassing

Telecomverbinding via basisstation 14501

Louwes blijft gedurende de verhoren volhouden dat hij niet in Deventer is geweest die avond en dat hij dus niet vanuit Deventer heeft gebeld. De politie houdt vast aan de bevindingen van de door BTO/deskundigen uitgevoerde onderzoeken.

Tijdens deze review werden ruwe onderzoeksresultaten van het onderzoek naar *calling channels* aangetroffen en werd vastgesteld dat niet alle informatie hieruit is geverbaliseerd.

Delictgerelateerd: Ja

Integriteit: Niet aangetast

Criminalistische waarde: Ja - hoog

Vastgestelde werkingsgebied basisstation 14501

Zowel door de politie als door deskundige J.R. wordt het werkingsgebied van basisstation 14501 vastgesteld. Deze vastgestelde werkingsgebieden verschillen van elkaar. Dit impliceert dat er geen consistentie was in ofwel de gebruikte methodes ofwel de gebruikte technische apparatuur en dat er kennelijk op verschillende wijze gemeten (en / of geïnterpreteerd) kon worden.

Delictgerelateerd: Ja

Integriteit: Niet aangetast

Criminalistische waarde: Ja - hoog

Ruwe onderzoeksresultaten onderzoek naar *calling channels*

Er wordt op 22 november 1999 een onderzoek ingesteld naar de *calling channels* van de basisstations die beschikbaar zijn langs de route die Louwes de betreffende avond verklaart te hebben gereden. De ruwe onderzoeksresultaten hiervan worden geverbaliseerd, maar niet volledig: het is ons opgevallen dat precies de uitschieter, basisstation 13037 (Donk), niet is geverbaliseerd.

Delictgerelateerd: Ja
Integriteit: Niet aangetast
Criminalistische waarde: Ja - hoog

Er zijn in deze fase van het onderzoek diverse sporen wel veiliggesteld, maar niet onderzocht, terwijl die sporen potentieel criminalistische waarde hebben. Deze svo's worden hieronder beschreven:

S6 - Microsporenfolie gezicht slachtoffer

Het gezicht van het slachtoffer werd op de plaats delict afgeplakt met een microsporenfolie. Gezien de wijze waarop het slachtoffer om het leven is gebracht, is het mogelijk dat de dader sporen heeft achtergelaten op het gezicht van het slachtoffer. Eventueel aanwezige sporen zouden ook door normaal contact met het slachtoffer of door handelingen tijdens het pd-onderzoek kunnen zijn achtergelaten, dit is afhankelijk van de context. Daarnaast is niet vast te stellen wanneer deze sporen precies achtergelaten zijn.

Delictgerelateerd: Mogelijk
Integriteit: Niet aangetast
Criminalistische waarde: Mogelijk

Blouse en overige kleding slachtoffer

S18 - Vest, S13 - Pantalon, S14 - Pantykousen en S19 - Schoenen

Toen het slachtoffer levenloos werd aangetroffen droeg zij deze kledingstukken. Gezien de wijze waarop het slachtoffer om het leven is gebracht en de handelingen die door de dader met het lichaam lijken te zijn uitgevoerd, is het aannemelijk dat de dader sporen heeft achtergelaten op deze kledingstukken. Eventueel aanwezige sporen zouden ook door normaal contact met het slachtoffer of tijdens het pd-onderzoek kunnen zijn achtergelaten, dit is afhankelijk van de locatie van de sporen. Daarnaast is niet vast te stellen wanneer deze sporen precies achtergelaten zijn.

De kleding is pas bij aanvang van de sectie veiliggesteld. Er hebben voor het veiligstellen veel handelingen plaatsgevonden aan/met het lichaam die invloed kunnen hebben gehad op het sporenbeeld.

Delictgerelateerd: Ja
Integriteit: Aangetast
Criminalistische waarde: Ja - hoog

Microsporenfolies kleding slachtoffer

S3 - Blouse, S4/S5 - Vest en S1/S2 - Pantalon

Deze kledingstukken werden destijds op de plaats delict afgeplakt met microsporenfolie. Voor de broek werd voor elk been één folie gebruikt, voor het vest voor elke mouw één folie, en de voorzijde van de blouse werd met één folie afgeplakt. Gezien de wijze waarop het slachtoffer om het leven is gebracht en de handelingen die door de dader met het lichaam lijken te zijn uitgevoerd, is het aannemelijk dat de dader sporen heeft achtergelaten op deze kledingstukken. Eventueel aanwezige sporen zouden ook door normaal contact met het slachtoffer of door handelingen tijdens het pd-onderzoek kunnen zijn achtergelaten, dit is afhankelijk van de context. Daarnaast is niet vast te stellen wanneer deze sporen precies achtergelaten zijn.

Delictgerelateerd: Mogelijk
Integriteit: Niet aangetast
Criminalistische waarde: Ja - hoog

Onderkleding slachtoffer

S16 - Slip groot, S15 - Slip klein en S17 - BH

Deze kledingstukken droeg het slachtoffer onder haar kleding. Zij droeg een dubbele slip.

Er zijn geen aanwijzingen voor een zedencomponent.

Delictgerelateerd: Nee

Integriteit: Niet aangetast

Criminalistische waarde: Nee

S8 - Geknipte nagels rechterhand en S9 - Geknipte nagels linkerhand

De nagels van het slachtoffer werden niet op de plaats delict, maar in het mortuarium afgeknipt en veiliggesteld.

Op dat moment waren al diverse handelingen aan/met het lichaam verricht en was het lichaam al getransporteerd naar het mortuarium. De handen waren tijdens dit transport verpakt in plastic zakken. Er lijkt geen sprake te zijn geweest van een worsteling tussen het slachtoffer en de dader.

Eventueel aanwezige sporen zouden ook door normaal contact met het slachtoffer of door handelingen tijdens het pd-onderzoek kunnen zijn achtergelaten, dit is afhankelijk van de context. Daarnaast is niet vast te stellen wanneer deze sporen precies achtergelaten zijn.

Delictgerelateerd: Mogelijk

Integriteit: Niet aangetast

Criminalistische waarde: Mogelijk

B1 t/m B7 - Bemonsteringen natte plekken vloer hal

Van deze natte plekken zijn geen detailfoto's aangetroffen. Ze worden als volgt omschreven "*kleine ronde natte/glimmende vlekjes, als druppels van een ingedroogde vloeistof.*" Het is onbekend wat de kleur van deze vlekjes was en of er bijvoorbeeld een TB-test is uitgevoerd.

Delictgerelateerd: Mogelijk

Integriteit: Niet aangetast

Criminalistische waarde: Mogelijk

C1 - Bemonstering natte plek vloer woonkamer

Dit spoor staat niet beschreven in het proces-verbaal van technisch onderzoek. Er is geen detailfoto aangetroffen. In de sporenlijst staat dat de natte plek zich tussen de deur en het vloerkleed bevond. Op de foto's is te herleiden dat de plek zich vlak bij een hoek van het kleed bevindt. Het is onbekend wat de kleur van deze vlekjes was en of er bijvoorbeeld een TB-test is uitgevoerd.

Delictgerelateerd: Mogelijk

Integriteit: Niet aangetast

Criminalistische waarde: Mogelijk

C17 - Microsporenfolie tegelplateau open haard

Het slachtoffer is naast dit tegelplateau aangetroffen. Het plateau werd afgeplakt met microsporenfolie. Gezien de handelingen die door de dader met het lichaam lijken te zijn uitgevoerd zou de dader hierop sporen hebben kunnen achterlaten. Eventueel aanwezige sporen zouden ook door normaal contact met het slachtoffer of door handelingen tijdens het pd-onderzoek kunnen zijn achtergelaten, dit is afhankelijk van de context. Daarnaast is niet vast te stellen wanneer deze sporen precies achtergelaten zijn.

Delictgerelateerd: Nee

Integriteit: Niet aangetast

Criminalistische waarde: Mogelijk

S7 - Microsporenfolie kleed

Het slachtoffer lag grotendeels op dit kleed toen zij werd aangetroffen. Het kleed is afgeplakt met een microsporenfolie. Gezien de handelingen die door de dader met het lichaam lijken te zijn uitgevoerd, is het mogelijk dat de dader sporen heeft achtergelaten op dit kleed. Eventueel aanwezige sporen zouden ook door normaal contact met het slachtoffer of door handelingen tijdens het pd-onderzoek kunnen zijn achtergelaten, dit is afhankelijk van de context. Daarnaast is niet vast te stellen wanneer deze sporen precies achtergelaten zijn.

Delictgerelateerd: Mogelijk

Integriteit: Niet aangetast

Criminalistische waarde: Mogelijk

C2 - Goudkleurige knoop blouse slachtoffer

Deze knoop werd onder het lichaam van het slachtoffer aangetroffen. Het is onbekend op welke wijze de knoop is losgeraakt van de blouse. De knoop kan zijn losgetrokken, losgesneden of bijvoorbeeld los zijn gesprongen door uitoefenen van kracht op de blouse.

Delictgerelateerd: Ja

Integriteit: Niet aangetast

Criminalistische waarde: Ja - hoog

A9 - Microsporenfolie vloer hal

De vloer van de hal werd afgeplakt met microsporenfolie. Eventueel aanwezige sporen zouden ook door normaal contact met het slachtoffer of door handelingen tijdens het pd-onderzoek kunnen zijn achtergelaten, dit is afhankelijk van de context. Daarnaast is niet vast te stellen wanneer deze sporen precies achtergelaten zijn.

Delictgerelateerd: Nee

Integriteit: Niet aangetast

Criminalistische waarde: Mogelijk

E1/E2 - Bemonsteringen linker spoelbak en E3/E4 - Bemonsteringen rechter spoelbak

Er werden vier bemonsteringen van de spoelbak veiliggesteld. Er zijn geen foto's aangetroffen van de spoelbak en er is niet beschreven of er een TB-test is uitgevoerd.

Delictgerelateerd: Mogelijk

Integriteit: Niet aangetast

Criminalistische waarde: Ja - hoog

E5 - (afval) water uit stankafsluiter gootsteen

Er werd een bemonstering genomen van het water uit de stankafsluiter. Er zijn geen foto's aangetroffen van de gootsteen en er is niet beschreven of er een TB-test is uitgevoerd.

Delictgerelateerd: Mogelijk

Integriteit: Niet aangetast

Criminalistische waarde: Ja - hoog

A1 - Geurdoek grendel opzetslot voordeur

De voordeur is gesloten aangetroffen. Op foto's is te zien dat de voordeur op de dagschoot was afgesloten, het extra schuifslot en grendel waren niet op slot. De achterdeur werd op de nachtschoot en een extra grendel aangetroffen.

Delictgerelateerd: Mogelijk

Integriteit: Niet aangetast

Criminalistische waarde: Mogelijk

Stofzuigerzak

Er werd een kruimelzuiger vermist uit de woning. Er werd wel een stofzuiger aangetroffen in de kelderkast. Van deze stofzuiger werd de stofzuigerzak veiliggesteld.

Delictgerelateerd: Nee

Integriteit: Niet aangetast

Criminalistische waarde: Nee

Sleuteletui

Deze sleuteletui werd vlakbij het slachtoffer aangetroffen, op de grond, half onder haar linker bovenbeen. Het is onbekend of zij deze etui altijd bij zich droeg.

Delictgerelateerd: Mogelijk

Integriteit: Niet aangetast

Criminalistische waarde: Mogelijk

A6 - Driehoekig spoor

Het is ons niet duidelijk geworden wat dit voor spoor betreft. Het wordt niet beschreven in het proces-verbaal van technisch onderzoek en er zijn geen foto's van aangetroffen. Uit de sporenlijst blijkt dat het is aangetroffen op het kozijn van de tussendeur.

Delictgerelateerd: Nee

Integriteit: Niet aangetast

Criminalistische waarde: Nee

Opvallend bij de weging van deze sporen is dat van alle sporen die door het RBT onderzocht zijn het meeste betiteld kan worden als 'niet delict gerelateerd'. De svo's waar geen onderzoek aan verricht is krijgen door ons veel vaker de benoeming van delictgerelateerd.

Het is met name van meerwaarde om de focus van eventueel aanvullend onderzoek te richten op svo's met (hoge) criminalistische waarden. In het volgende hoofdstuk zullen forensische onderzoeksmogelijkheden van dergelijke sporen worden besproken.

Er zijn gedurende het onderzoek meer sporen en goederen veiliggesteld dan hierboven vermeld. Deze zijn, doordat ze niet afkomstig waren van de plaats(en) delict, niet meegenomen in voorgaande weging. Dit betreft bijvoorbeeld svo's van doorzoekingen bij de verdachte en divers "tactisch beslag".

6.3.4. Zijn er nu nog forensische onderzoeksmogelijkheden?

Door de vraag 'zijn er nu nog forensische onderzoeksmogelijkheden?' te beantwoorden worden onze aanbevelingen geformuleerd. Het is hierbij van belang om de weging van de sporen in aanmerking te nemen. De svo's zijn namelijk gewogen op basis van delictgerelateerdheid en integriteit en daarmee op basis van de criminalistische waarde van het spoor. Waar in de vorige paragraaf wordt gesproken over (ernstig) aangetaste integriteit betekent dat niet automatisch dat de betreffende svo's geen aanbeveling verdienen om verder onderzocht te worden. Wel betekent het dat daar bij de interpretatie van verkregen resultaten rekening moet worden gehouden. Het heeft vooral een meerwaarde om forensische onderzoeken uit te voeren op sporen die een hoge criminalistische waarde hebben.

Bij het beantwoorden van de vraag welke forensische mogelijkheden er nu nog bestaan, zal beoordeeld worden welke onderzoeken het RBT destijds al had kunnen uitvoeren en welke actuele technieken nieuwe mogelijkheden bieden. Deze verdeling in mogelijkheden zal steeds gemaakt worden. Bij de motivatie van deze aanbevelingen zal onder andere teruggegrepen worden op verschillende scenario elementen die in hoofdstuk 2 zijn geformuleerd:

Binnenkomen van de dader en verlaten van woning

Vallen en/of botsend geweld

Manipuleren slachtoffer

Verwurgden

Steken

Route woning dader

Bij het bespreken van de huidige aanbevelingen dient opgemerkt te worden dat deze geformuleerd zijn over de eerste fase van het onderzoek, en dus op de stand van het technisch onderzoek op dat moment. Wij hebben géén kennis over eventuele onderzoeken die in de loop der jaren zijn uitgevoerd, de bewaarcondities van svo's en of de betreffende svo's nog beschikbaar zijn. Voornoemde factoren kunnen echter invloed hebben op de door ons geformuleerde aanbevelingen.

1. Binnenkomen van de dader en verlaten van woning

"Dader is binnengelaten door het slachtoffer op normale dagelijkse tijden en de dader heeft de woning via de voordeur verlaten."

Forensische onderzoeksmogelijkheden die destijds zinvol hadden kunnen zijn:

Er is destijds geen onderzoek gedaan naar de mogelijkheid dat de dader de achterdeur als ingang kon hebben gebruikt (aangezien de achterdeur met grendel afgesloten was, kan de dader de achterdeur niet als uitgang hebben gebruikt), waarschijnlijk omdat de politieagenten die als eerste ter plaatse kwam via die route naar binnen zijn gekomen. Dit neemt echter niet weg dat er alsnog dactyloscopisch onderzoek aan de achtergevel en achterdeur had kunnen plaatsvinden. Er is bekend welke verbalisanten aanwezig waren. Van hen hadden dactyloscopische signalementen kunnen worden verzameld die konden worden vergeleken met de eventueel aangetroffen dactyloscopische sporen.

Daarnaast had het schuifslot van de achterdeur en de eventueel aanwezige deurklink onderzocht kunnen worden op aanwezigheid van bloed. Dit geldt ook voor het trekslot van de voordeur met de bijbehorende schuifslot.

Forensische onderzoeksmogelijkheden die nu zinvol zouden kunnen zijn:

Er is destijds uitgebreid dactyloscopisch onderzoek uitgevoerd op zowel de voorgevel van het huis als op de voordeur en de tussendeur. Hierbij werden echter 'niet bruikbare' sporen aangetroffen en drie sporen die overeenkwamen met het dactyloscopisch signalement van het slachtoffer.

De 'niet bruikbare' dactyloscopische sporen zouden door een dactyloscoop opnieuw beoordeeld kunnen worden en eventueel vergeleken met in Havank aanwezige signalen. Destijds kon alleen gezocht worden met dactyloscopische sporen bestaande uit minimaal 12 typica. Vandaag de dag kan dat met een stuk minder. Ook zouden tegenwoordig de eventueel aangetroffen sporen van handpalmen in Havank ingevoerd kunnen worden met het oog op een zoekactie. Destijds kon dat niet met veiliggestelde sporen van handpalmen.

In het geval van slechte kwaliteit van sporen, zou onderzocht kunnen worden of de dactyloscopische sporen geschikt zijn voor uitsluiting en indien geschikt, dit laten uitvoeren. De sporen zouden één op één vergeleken kunnen worden met de signalen van de *persons of interest* (POI's). Ook zouden dactyloscopische signalen van personen die recent in de woning zijn geweest en op de pd zijn geweest veiliggesteld kunnen worden, dit om eventuele openstaande dactyloscopische sporen te elimineren vanwege de mogelijkheid van contaminatie. Indien geschikt, zou een probabilistische interpretatie uitgevoerd kunnen worden van de bewijskracht van de dactyloscopische sporen door middel van de methode van het project Wetenschappelijke Onderbouwing Vingersporenindividualisatie (WOVI).

Alle voorgaande aanbevelingen met betrekking tot dactyloscopisch onderzoek zal in het vervolg omschreven worden als 'uitgebreid dactyloscopisch onderzoek'.

De voordeur was alleen afgesloten op de dagschoot, daarmee is het plausibel dat de dader door de voordeur de woning heeft verlaten en hierbij de deur achter zich heeft dichtgetrokken. De dader moet het trekslot hebben gebruikt om deze voordeur te openen. Zoals eerder vermeld, werd door de TR destijds een geurdoek op het trekslot van de binnenzijde van de voordeur geplaatst. De geurdoek had als doel de geur van de meest recente gebruiker van dat trekslot veilig te stellen, echter zou tijdens de geuroverdracht ook het op het trekslot aanwezige DNA-materiaal op de geurdoek terecht kunnen zijn gekomen. Dit kan bestaan uit biologische contactsporen of misschien wel bloed. Indien het bloed betreft zou middels RNA-onderzoek⁸ een orgaantypering kunnen plaatsvinden om na te gaan of het bloed afkomstig is van een orgaan en daarmee tijdens het delict is achtergelaten. Dit in tegenstelling tot de mogelijkheid dat er een eerdere keer bloed van het slachtoffer op niet delictgerelateerde manier is achtergelaten.

De geurdoek zou in de huidige tijd onderworpen kunnen worden aan autosomaal DNA-onderzoek en indien er geen resultaat is verkregen, onderworpen kunnen worden aan mitochondriaal en/of Y-chromosomaal DNA-onderzoek. Alle autosomale (onvolledige) DNA-profielen zouden onderling vergeleken kunnen worden en worden opgenomen in de DNA-databank voor strafzaken. Verkregen autosomale profielen die ongeschikt zijn voor opname in de DNA-databank zouden beoordeeld kunnen worden op geschiktheid voor eenmalige vergelijking met de DNA-databank middels Smartrank.⁹

Ook zouden verkregen autosomale DNA-mengprofielen onderworpen kunnen worden aan MPS-onderzoek.¹⁰

⁸ Met RNA-onderzoek is het mogelijk om een spoor tegelijkertijd op de aanwezigheid van meerdere typen celmateriaal te onderzoeken. Bij RNA-celtypering wordt de aanwezigheid van bloed, sperma, speeksel, nasaal vocht, vaginale cellen en/of menstruele secretie in een spoor onderzocht. Bij RNA-orgaantypering wordt de aanwezigheid van centraal zenuwweefsel, long, lever, spier, vet, hart en/of nier in een spoor onderzocht.

⁹ Dit softwareprogramma is bedoeld voor het vergelijken van complexe DNA-mengprofielen met de DNA-profielen van alle personen in de DNA-databank.

¹⁰ Massively Parallel Sequencing (MPS) is een technologie waarbij niet alleen naar de lengtes van de loci wordt gekeken maar ook naar hun opbouw uit de afzonderlijke bouwstenen. Een groot voordeel is dat hierdoor de kans op het vinden van vals positieve matches afneemt en daarnaast complexe DNA-mengprofielen beter zijn te ontleden in afzonderlijke DNA-profielen.

Daarnaast zouden personen die recent in de woning van het slachtoffer en/of in contact met het slachtoffer zijn geweest benaderd kunnen worden om DNA af te staan. Dit geldt ook voor personen die op de pd zijn geweest en daar in contact kunnen zijn geweest met bepaalde svo's.

Uiteraard is het belangrijk om DNA van POI's veilig te stellen ter vergelijking.

Ook zouden ter vergelijking DNA-profielen gegenereerd moeten worden van personen die op de pd en/of in contact met het slachtoffer (zoals handen schudden) en/of in contact met bepaalde svo's zouden zijn geweest. Alle verkregen mitochondriale DNA-profielen binnen deze zaak zouden onderling vergeleken kunnen worden en met de mtDNA-profielen van de POI's.

Alle voorgaande aanbevelingen met betrekking tot DNA-onderzoek zal in het vervolg omschreven worden als 'uitgebreid DNA-onderzoek'.

2. Vallend en/of botsend geweld

"Het slachtoffer is door een klap (botsend geweld) op de grond terecht gekomen (vallend geweld)"

Forensische onderzoeksmogelijkheden die destijds zinvol hadden kunnen zijn:

Uit het sectierapport komt naar voren dat het slachtoffer mogelijk op haar neus/achterhoofd is geslagen. Er komt niet duidelijk naar voren of er onderzoek is gedaan naar de aanwezigheid van een eventueel 'slagwapen' op de pd. Men had de daarvoor in aanmerking komende objecten kunnen onderzoeken op aanwezigheid van bloed en/of haren.

Gezien de beschrijving van het beenderstelsel in het sectierapport, gaan we er van uit dat er röntgenfoto's zijn gemaakt van het stoffelijk overschot. Er had aan de patholoog gevraagd kunnen worden welke handelingen ten grondslag hadden kunnen liggen aan de letsels die niet aan het steken of wurgen te relateren waren. Zo zou de oppervlakkige breuk in de zesde halswervel misschien iets kunnen zeggen over het vallend en/of botsend geweld en of de kracht van achter naar voren kwam of omgekeerd. Het zou misschien ook kunnen dat de breuk een gevolg is van de verwurging. Door hierop antwoord te krijgen, zou er een steeds duidelijkere reconstructie gemaakt kunnen worden van de toedracht van het delict.

Forensische onderzoeksmogelijkheden die nu zinvol zouden kunnen zijn:

Een letseldeskundige vragen of er een uitspraak gedaan kan worden over de oppervlakkige breuk in de zesde halswervel van het slachtoffer; is vast te stellen of de krachtinwerking van achteren of van voren kwam. Dit zou van reconstructieve waarde kunnen zijn.

3. Manipuleren slachtoffer

Het slachtoffer is na haar val, versleept dan wel gedraaid.

Forensische onderzoeksmogelijkheden die destijds zinvol hadden kunnen zijn:

Er zijn meerdere microsporenfolies veiliggesteld vanaf de pd en vanaf het slachtoffer. Dit had als doel haren en vezels te verzamelen. De microsporenfolies werden niet onderworpen aan onderzoek. Dit had destijds wel ingezet kunnen worden. We weten dat het slachtoffer in de woonkamer is aangetroffen. De veiliggestelde haren op de microsporenfolies afgenomen van het tegelplateau bij de open haard, de voorzijde van de kleding en het gezicht van het slachtoffer en de folies vanaf het kleed rondom het slachtoffer hadden onderzocht kunnen worden. De aangetroffen haren hadden onderzocht kunnen worden op aanwijzingen die duiden dat haren waren uitgetrokken. Dit geeft een hogere criminalistische waarde aan het spoor. De uitgetrokken haren zouden

vervolgens vergeleken kunnen worden met het hoofdhaarpalet van het slachtoffer. Op basis van morfologische kenmerken had een schifting gemaakt kunnen worden tussen de haren die mogelijk afkomstig kunnen zijn van het slachtoffer en haren die mogelijk afkomstig kunnen zijn van iemand anders.

De haren die niet passen binnen het hoofdhaarpalet van het slachtoffer hadden onderzocht kunnen worden op aanwezigheid van haarwortels die vervolgens onderworpen hadden kunnen worden aan DNA-onderzoek. Hierbij geldt dat in het geval er DNA wordt aangetroffen van een persoon die geen relatie heeft tot het slachtoffer of met de pd, een interessant spoor kan zijn.

Ook de aangetroffen haar die op het waarnemingsblad van de afdeling Haren en Textiel betreffende de blouse staat beschreven, had onderworpen kunnen worden aan 'uitgebreid DNA-onderzoek'.

Forensische onderzoeksmogelijkheden die nu zinvol zouden kunnen zijn:

De microsporenfolies zouden alsnog onderworpen kunnen worden aan DNA-onderzoek. We weten ondertussen dat de schifting op basis van uiterlijke kenmerken van haren die al dan niet in het hoofdhaarpalet van het slachtoffer passen niet waterdicht is. Om die reden zouden alle haren onderworpen kunnen worden aan DNA-onderzoek. Indien er geen autosomaal profiel kan worden verkregen, zouden de haren onderworpen kunnen worden aan mitochondriaal DNA-onderzoek.

De microsporenfolies van de kleding zijn destijds veiliggesteld met als doel het verzamelen van haren en vezels. Het is echter mogelijk dat er ander op de kleding aanwezig materiaal, zoals biologische contactsporen of speeksel, op de folies zijn terechtgekomen. De folies zouden om die reden ook onderzocht kunnen worden op de aanwezigheid van vreemd DNA en deze onderwerpen aan 'uitgebreid DNA-onderzoek'.

Daarnaast zou de kleding van het slachtoffer verder bemonsterd kunnen worden op contactsporen. Het gaat dan vooral om de plaatsten die de dader kan hebben vastgepakt bij het verslepen en omdraaien van het slachtoffer: de onderzijde van de broekspijpen, de hiel/hak van de schoenen, de pantykousen ter hoogte van de enkels en wreeven, de oksels van het vest, de manchetten van de blouse en het vest en ter hoogte van de heup van de broek en het vest. De bemonsteringen zouden onderworpen kunnen worden aan 'uitgebreid DNA-onderzoek'.

4. Verwuringen

"Het slachtoffer is gewurgd en lag op rugzijde ten tijde van wurging"

Forensische onderzoeksmogelijkheden die destijds zinvol hadden kunnen zijn:

Omdat de sporen van verwurging in de hals niet passen bij verwurging met behulp van handen maar meer bij verwurging met gebruik van een dun lijnvormig object, is de tas die om de leuning van de stoel hangt in de woonkamer een interessant voorwerp. De tas in de woonkamer lijkt niet te passen bij de kledingstijl van het slachtoffer, en een hypothese had kunnen zijn dat die tas niet in de woning thuishoorde. Deze tas had veiliggesteld kunnen worden. Het letsel in de hals had onderzocht kunnen worden op de aanwezigheid van vezels en de eventuele aangetroffen vezels hadden vergeleken kunnen worden met de vezels van het hengsel van de tas. Ook had het hengsel van de tas onderzocht kunnen worden op aanwezigheid van bloed en weefsel en indien aangetroffen, onderworpen kunnen worden aan DNA-onderzoek.

Door de TR werden destijds in het mortuarium de nagels van beide handen van het slachtoffer veiliggesteld. Ondanks dat er mogelijk sprake was van verminderd bewustzijn bij het slachtoffer, is niet uit te sluiten dat zij zich

op enig moment heeft proberen te verweren. De veiliggestelde nagels hadden destijds onderzocht kunnen worden op de aanwezigheid van bijvoorbeeld stukjes weefsel en bloed.

De microsporenfolies afkomstig van de voorzijde van de kleding en het gezicht hadden onderzocht kunnen worden op de aanwezigheid van speeksel. Bij het verwurgen zal het gezicht van de dader relatief dicht bij dat van het slachtoffer zijn geweest. Hierbij kunnen speekselsporen door de dader zijn achtergelaten. De aangetroffen speekselsporen kunnen vervolgens onderworpen worden aan DNA-onderzoek. Hierbij dient de kanttekening geplaatst te worden dat ook bijvoorbeeld bij een gesprek waarbij de betreffende personen dicht bij elkaar staan ook speekselsporen op de voorzijde van het slachtoffer terecht kunnen zijn komen.

Ook de verkleuring op de rechterzijde van de kraag van de blouse had bemonsterd kunnen worden voor eventueel onderzoek om de aard van het materiaal te bepalen.

Forensische onderzoeksmogelijkheden die nu zinvol zouden kunnen zijn:

De nagels zouden onderzocht kunnen worden op aanwezigheid van weefsel, bloed en/of biologische contactsporen. De nagels zouden onderworpen kunnen worden aan 'uitgebreid DNA-onderzoek'. Bij een eventueel verkregen DNA-(meng)profiel zou onderzocht moeten worden of de donor recent regulier contact heeft gehad met het slachtoffer.

De blouse en het vest zouden ter hoogte van de hals opnieuw bemonsterd kunnen worden op biologische contactsporen. De bemonsteringen zouden onderworpen kunnen worden aan 'uitgebreid DNA-onderzoek'. Dit geldt ook voor destijds veiliggestelde microsporenfolies ter hoogte van de hals bij het vest en de blouse.

5. Steken

"Het slachtoffer is na het verwurgen, meerdere malen gestoken waarna zij weinig dan wel niet meer heeft bewogen"

Forensische onderzoeksmogelijkheden die destijds zinvol hadden kunnen zijn:

Het zou kunnen dat de dader het steekwapen zelf had meegenomen naar de pd. Een andere optie is dat de dader het steekwapen uit de keuken van het slachtoffer had gepakt. Het is ons onduidelijk of de keuken onderzocht is op de aanwezige typen messen en of er een aanwijzing is geweest dat er een mes ontbreekt. Dit had onderzocht kunnen worden. Als de keuken fotografisch was vastgelegd had hierover misschien meer duidelijkheid verkregen kunnen worden.

De blouse had onderworpen kunnen worden aan BPA-onderzoek. Daarnaast had aan de BPA-deskundigen gevraagd kunnen worden om het bloedbeeld op de blouse te vergelijken met mes P1 en M1.

Destijds had vezelvergelijkend onderzoek uitgevoerd kunnen worden tussen vezels van de blouse van het slachtoffer en de aangetroffen vezels op het lemmet van de messen. Daarbij hadden referentievezels veiliggesteld kunnen worden. Voor mes P1 zouden dat vezels van de kleding van getuige R.M., van het materiaal van het geurdoekje en van de kleding van de leden van de TR die in aanraking zijn geweest met het mes, kunnen zijn. Voor mes M1 zouden dat referentievezels van de meldster zijn geweest en van de kleding van de leden van de TR die in aanraking zijn geweest met het mes.

Voor beide messen geldt vanzelfsprekend dat referentievezels van de blouse van het slachtoffer hierbij onmisbaar zijn.

Destijds werden bij de huiszoeking van de verdachte meerdere kledingstukken waaronder schoenen en jassen veiliggesteld. Het is ons niet duidelijk geworden of deze kledingstukken onderworpen zijn aan onderzoek. De zoeking vond enige maanden na het delict plaats. Het zou voor de hand liggen dat de kledingstukken in die periode meerdere malen gewassen kunnen zijn. Voor schoenen en jassen is deze kans kleiner. Er had onderzoek gedaan kunnen worden naar aanwezigheid van (latente) bloedsporen om die vervolgens te onderwerpen aan DNA-onderzoek.

Ook is een goudkleurige knoop vanaf de blouse van het slachtoffer aangetroffen. Om na te gaan of de knoop mogelijk is losgekomen door een worsteling waarbij de knoop is afgetrokken of het misschien wel bij het bedreigen van het slachtoffer de knoop is losgesneden, zouden de garen onderzocht kunnen worden.

Forensische onderzoeksmogelijkheden die nu zinvol zouden kunnen zijn:

De blouse zou onderworpen kunnen worden aan een onderzoek op het gebied van bloedspoorpatronen (BPA). De vraag die hierbij gesteld zou moeten worden is of het aangetroffen mes P1 en mes M1 passen in het bloedspoorpatroon op de blouse. Daarnaast zou de gehele blouse en het gehele vest, dus zowel de voorzijde als de achterzijde, onderzocht kunnen worden op aanwezigheid van afwijkende bloedsporen onder de aanname dat dat bloed van de dader is. Die afwijkende bloedsporen zouden onderworpen kunnen worden aan 'uitgebreid DNA-onderzoek'.

In het scenario dat de dader het bebloede mes heeft afgeveegd op de blouse van het slachtoffer, zou ook de omgeving van de veegrichting bemonsterd worden op biologische contactsporen. Hierbij dient ook rekening gehouden te worden met het nemen van achtergrondbemonsteringen.

Voor zover we hebben kunnen nagaan zijn de kledingstukken van Louwes destijds al geretourneerd. Mochten er nog schoenen en jassen aanwezig zijn van de verdachte, zouden deze alsnog onderzocht kunnen worden op de aanwezigheid van (latente) bloedsporen en eventuele veiliggestelde bloedsporen onderworpen worden aan DNA-onderzoek.

De geurdoek waarmee destijds de geur van het mes was afgenomen zou nu onderworpen kunnen worden aan 'uitgebreid DNA-onderzoek'. Hierbij dient rekening te worden gehouden dat deze geurdoek gebruikt is als sorteermateriaal bij de destijds uitgevoerde geurproef. Mogelijk dat er tijdens het beluchten met de geurdoek, sporen van het heft van het mes, zoals biologische contactsporen, op de geurdoek zijn terechtgekomen middels overdracht.

Het lemmet en het heft zouden bemonsterd kunnen worden en onderworpen worden aan 'uitgebreid DNA-onderzoek' met als doel een verband te onderzoeken tussen het delict en het mes.

Daarnaast zouden de destijds niet bruikbare dactyloscopische sporen van mes P1 en M1 onderworpen kunnen worden aan 'uitgebreid dactyloscopisch onderzoek'.

6. Route door woning dader

"De dader heeft zich heel bewust en gericht door de woning bewogen"

Forensische onderzoeksmogelijkheden die destijds zinvol hadden kunnen zijn:

Door de TR destijds werden in de hal 'enkele kleine ronde natte/glimmende vlekjes, als druppels van een ingedroogd vloeistof' aangetroffen. Deze werden volgens het pv bemonsterd en veiliggesteld onder nummer B1

tot en met B6. In de sporenlijst staat dat er nog een extra druppel is veiliggesteld onder nummer B7. Deze bemonsteringen hadden onderzocht kunnen worden op de aanwezigheid van bloed en indien dit het geval was, onderworpen worden aan DNA-onderzoek. Dat zou van reconstructieve waarde kunnen zijn.

Daarnaast werd volgens de sporenlijst een bemonstering genomen van een natte plek op de vloer tussen de deur en het vloerkleed. De bemonstering werd veiliggesteld onder nummer C1. Op de foto's is niet te zien hoe het spoor eruitziet, wel is te zien waar het spoor zich ongeveer bevond. Het spoor wordt niet genoemd in het pv van de Zwolseweg. Ook deze bemonstering had onderzocht kunnen worden op aanwezigheid van bloed en onderworpen kunnen worden aan DNA-onderzoek.

Van de spoelbak en het (afval)water uit de stankafsluiter van de gootsteen zijn ook bemonsteringen genomen. Het lijkt ons voor de hand liggend dat deze bemonsteringen waarschijnlijk zijn genomen op basis van een scenario waarbij de handen van de dader of het steekwapen zijn (af)gewassen. Ook deze bemonsteringen hadden onderzocht kunnen worden op bloed en onderworpen kunnen worden aan DNA-onderzoek. Daarnaast hadden bemonsteringen veiliggesteld kunnen worden van de kraandoppen.

Er zijn alleen bemonsteringen genomen van de gootsteen in de keuken en niet van de wasbakken in andere ruimtes die mogelijk ook als plek gebruikt hadden kunnen worden om het steekwapen en de handen van de dader af te wassen. Kranen zijn in de gehele woning niet onderzocht op de aanwezigheid van bloed.

Daarnaast had binnen hetzelfde scenario onderzocht kunnen worden of er bloed aanwezig was op eventuele hand-/vaatdoeken die door de dader gebruikt zouden kunnen zijn, om bijvoorbeeld zijn handen af te drogen. Dit geldt ook voor de deurklinken in de woning.

De TR heeft dactyloscopisch onderzoek uitgevoerd aan de braadpan en deksel met als doel te achterhalen wie de braadpan heeft of hebben aangeraakt.

Een andere manier die destijds vaak werd gebruikt om hierop mogelijk antwoord te krijgen, was een geurproef. Zoals reeds is aangegeven wordt dit middel niet meer gebruikt maar op dat moment was dit nog een gebruikelijk onderzoek. Door geur van het handvat van de deksel en de handgrepen aan de zijkanten veilig te stellen, hadden destijds een geurproef kunnen worden uitgevoerd met eventuele latere verdachten.

De braadpan, de deksel en de inhoud van de braadpan hadden onderzocht kunnen worden op aanwezigheid van bloedsporen, die bij aantreffen onderwerpen hadden kunnen worden aan DNA-onderzoek. Dit onderzoek zou ook een indicatie hebben kunnen geven over de volgorde van handelingen die op de pd hebben plaatsgevonden. Dit geldt ook voor het plastic tasje dat naast de deksel van de braadpan op de zolder is aangetroffen.

Forensische onderzoeksmogelijkheden die nu zinvol zouden kunnen zijn:

Alle bemonsteringen van de druppels of natte plekken zouden onderzocht kunnen worden op de aanwezigheid van bloed en onderworpen kunnen worden aan 'uitgebreid DNA-onderzoek'. De eventuele resultaten zijn met name van reconstructieve waarde. In het geval dat het (verdund) bloed betreft waarbij er een DNA-mengprofiel wordt verkregen, stijgt de criminalistische waarde. Het zou ook kunnen dat het druppels zijn die die ochtend bij het schoonmaken zijn ontstaan. Er staat namelijk geen omschrijving van de kleur van de druppels en er zijn geen detailfoto's beschikbaar.

De bemonstering van de natte plek op de vloer tussen de deur en het vloerkleed zou ook onderzocht kunnen worden op de aanwezigheid van urine.

De braadpan, deksel van de braadpan, de inhoud van de braadpan en de plastic tas zouden onderzocht kunnen worden op de aanwezigheid van bloed en biologische contactsporen. Het is ons niet duidelijk of er dactyloscopische folies zijn gebruikt bij het dactyloscopisch onderzoek. Indien dit het geval was, zouden de folies hierop onderzocht kunnen worden. Dit zou afkomstig kunnen zijn van het slachtoffer maar ook van de dader indien de dader de braadpan heeft aangeraakt.

Daarnaast zouden de folies (en bij onvoldoende kwaliteit de foto's van de folies) onderworpen kunnen worden aan 'uitgebreid dactyloscopisch onderzoek'. Dit geldt ook voor de overige destijds veiliggestelde dactyloscopische sporen die in de hal, de gang en de woonkamer zijn aangetroffen.

De kwasten die gebruikt werden voor dactyloscopisch onderzoek waren niet DNA-vrij (en zijn dat overigens nog steeds niet). De kwasten worden bij meerdere pd's gebruikt waardoor contaminatie van DNA tussen eerdere onderzoeken d.m.v. kwasten aanwezig is. Dit betekent dat eventueel uit te voeren DNA-onderzoek naar biologische contactsporen geen hoge prioriteit heeft bij sporendragers die met een kwast zijn onderzocht. Het mogelijke resultaat zou echter wel iets zeggen als er een DNA-profiel verkregen wordt van een persoon die bijvoorbeeld verklaart nooit de braadpan te hebben aangeraakt maar wel op andere wijze aan het delict te relateren is.

Indien er een andere methode/techniek is gebruikt voor dactyloscopisch onderzoek, zouden de svo's misschien meer geschikt zijn voor DNA-onderzoek. Zo is bekend dat cyanoacrylaat DNA-sporen omkapselt waardoor DNA-sporen bewaard blijven.

Het blijkt dat er nog een aantal forensische onderzoeksmogelijkheden uit te voeren zijn die een bijdrage kunnen leveren aan het inzicht in hoe de uitvoering van het delict en de handelingen daaromheen kunnen hebben plaatsgevonden. Mogelijk zou daarmee ook meer gezegd kunnen worden over de identiteit van de dader van de moord. Uiteraard is één en ander afhankelijk van welke svo's nog beschikbaar zijn.

Los van de genoemde scenario's hebben we nog een aantal overige aanbevelingen geformuleerd:

7. De serre

Forensische onderzoeksmogelijkheden die destijds zinvol hadden kunnen zijn:

Op de foto's van de serre is op tafel een glas jus d'orange te zien en een ontkurkte, volle fles wijn. Het glas en de fles hadden veiliggesteld en onderzocht kunnen worden op dactyloscopische sporen. Dit zou een indicatie hebben kunnen geven over eventueel aanwezige personen en zouden van meerwaarde kunnen zijn voor het vervolg van het tactisch onderzoek.

8. De excuusbrief

Hierbij dient opgemerkt te worden dat alle forensische onderzoeken die hierbij worden aanbevolen met name bedoeld zijn ter bevordering van het tactisch onderzoek en niet meteen delictgerelateerd zijn.

Forensische onderzoeksmogelijkheden die destijds zinvol hadden kunnen zijn:

In de tuin werd een verfrommeld deel van een brief aangetroffen die werd veiliggesteld onder nummer D1. De brief had onderzocht kunnen worden op de aanwezigheid van speeksel en haren. Bij de aanhouding van de verdachte had een vergelijkend handschriftonderzoek uitgevoerd kunnen worden.

Ook had de brief en de enveloppe onderworpen kunnen worden aan dactyloscopisch onderzoek.

Forensische onderzoeksmogelijkheden die nu zinvol zouden kunnen zijn:

Bij het schrijven van de brief en de enveloppe kan er contact zijn geweest tussen de hand en het papier. Het papier zou kunnen worden bemonsterd op biologische contactsporen en worden onderworpen aan 'uitgebreid DNA-onderzoek'. Ook is onduidelijk of de enveloppe dicht gezeten heeft en er mogelijk aan de likrand gelikt is en of er een postzegel op de enveloppe heeft gezeten waar zo mogelijk ook aan gelikt is. Dit biedt ook mogelijkheden voor 'uitgebreid DNA onderzoek'

9. Telecom

Forensische (digitale) onderzoeksmogelijkheden die destijds zinvol hadden kunnen zijn:

In dit reviewrapport komt naar voren dat de kans bestaat dat buitengewone radiopropagatie vaker voorkomt dan aanvankelijk werd aangenomen. Over de tijdsduur van het contact tussen een mobiele telefoon en een (vergelegen) basisstation in het geval van (buitengewone) radiopropagatie hebben wij geen kennis. Mogelijk had destijds onderzoek gedaan kunnen worden om te achterhalen hoe lang een contact met een basisstation vastgehouden kon worden in zowel het geval van radiopropagatie als buitengewone radiopropagatie.

Wij hebben geen volledige historische gegevens van de telefoon van het slachtoffer kunnen vinden. Het volledig inzichtelijk hebben van de historische gegevens van de telefoon van het slachtoffer is noodzakelijk.

De ruwe onderzoeksgegevens waarin deze twee uitschieters zijn opgenomen hadden kunnen worden toegevoegd aan het betreffende pv van verhoor van Louwes zodat duidelijk was wat hem getoond was.

Forensische (digitale) onderzoeksmogelijkheden die nu zinvol zouden kunnen zijn:

De nieuw gevonden ruwe onderzoeksresultaten (drie gefaxte pagina's) zouden aan een deskundige op het gebied van telecom voorgelegd kunnen worden met de vraag of deze ruwe onderzoeksresultaten invloed zouden kunnen hebben op de bevindingen van destijds.

Daarnaast zou door een deskundige onderzocht kunnen worden of een *likelihood ratio*-berekening uitgevoerd kan worden op elkaar uitsluitende hypothesen van het OM en de verdediging, met inachtneming van alle relevante omstandigheden die invloed zouden kunnen hebben gehad op het tot stand komen van die verbinding:

H1: Louwes bevond zich ten tijde van het gesprek in Deventer

H2: Louwes bevond zich ten tijde van het gesprek op de snelweg A28 tussen Harderwijk en t' Harde

9. Verhoren Louwes

Digitale onderzoeksmogelijkheden die nu zinvol zouden kunnen zijn:

De kwaliteit van de audiovisuele opnames van de verhoren van Louwes zijn matig. Het is van belang dit op te waarderen. Daarnaast is het aan te bevelen om de verhoren letterlijk uit te werken, hetgeen tot op heden niet is uitgevoerd.

Digitale onderzoeksmogelijkheden die nu zinvol zouden kunnen zijn:

Er zou getracht kunnen worden om de audiovisuele opnames van de verhoren van Louwes te verbeteren, met name de kwaliteit van het geluid.

10. Ontbrekende journaalmutaties

Forensische onderzoeksmogelijkheden die nu zinvol zouden kunnen zijn:

De vaststelling van de ontbrekende journaalmutaties voorleggen aan een digitaal deskundige met de vraag of het mogelijk is nader te onderzoeken of de mutaties nooit hebben bestaan of dat ze actief verwijderd zijn. Gedacht kan worden aan het achterhalen in welk softwaresysteem het journaal is opgemaakt en een zoektocht naar de eerste versie in een back-up. Wellicht zou op deze wijze achterhaald kunnen worden of deze journaalmutaties nooit zijn ingevoerd of dat deze ontbrekende journaalmutaties actief verwijderd zijn. In het laatste geval zou nagegaan kunnen worden of de inhoud van de mutaties achterhaald zouden kunnen worden.

11. Stukken van overtuiging

Bij cold cases is het in zijn algemeenheid zo dat in de loop der jaren diverse svo's bij de politie kunnen zijn vernietigd, teruggegeven of verloren gegaan. In de regel is het zo dat van svo's die in het verleden voor bijvoorbeeld DNA-onderzoek naar het GL (of andere laboratoria) zijn gestuurd, DNA-extracten en/of restmateriaal bewaard zijn gebleven. Dit geldt ook voor andere deskundigheidsgebieden.

Het verdient aanbeveling om zowel bij de politie als alle relevante deskundigheidsgebieden bij het NFI (en/of andere laboratoria) te (laten) inventariseren wat er nog aan svo's beschikbaar is.

6.4 Slotopmerkingen

In deze review hebben wij in chronologische en getrapte volgorde kennisgenomen van de opgemaakte forensisch-technische processen-verbaal en hebben we het forensisch dossier minutieus bestudeerd. Hierbij zijn op het forensische terrein twijfelpunten en omissies naar boven gekomen die wij hiervoor uitdrukkelijk hebben benoemd. Naar onze opvatting raken die twijfelpunten en omissies de criminalistische waarde van de resultaten van forensisch-technisch onderzoek op de pd, aan stukken van overtuiging (svo's) en andere in beslag genomen stukken, en van technisch onderzoek naar de 16 seconden durende spraakverbinding tussen de mobiele telefoon van Louwes en het basisstation 14501 te Deventer. Vanuit dit nieuwe perspectief had de criminalistische waarde van de onderzoeksresultaten indertijd mogelijk anders ingeschat geworden of moeten worden.

Daarnaast zijn in dit rapport aanbevelingen gedaan voor forensisch onderzoek dat indertijd uitgevoerd had kunnen worden, en dat naar huidige inzichten ten onrechte achterwege is gebleven. Onze aanbevelingen luiden om dit onderzoek alsnog uit te voeren, afhankelijk van de aanwezigheid van de stukken van overtuiging en de overige in beslag genomen voorwerpen en de wijze waarop deze stukken en voorwerpen tot op heden zijn bewaard.

Het was niet onze onderzoeksopdracht en niet onze taak om conclusies te trekken over de verwijtbaarheid van de twijfelpunten en omissies.

6.5 Nawoord

Deze review heeft langer geduurd dan wij konden voorzien. Gedurende deze review hebben wij een aantal obstakels moeten overwinnen. Zo bleek het combineren van onze dagelijkse werkzaamheden (bestaande uit lopende actuele en cold case-zaken) met het uitvoeren van deze review geen gemakkelijke opgave. Ook de Covid-19 pandemie heeft hierin een rol gespeeld.

Bij het schrijven van het rapport bleek dat de essentie van onze bevindingen zo met elkaar verweven waren, dat het een professionele uitdaging was om dit helder vast te leggen. Wij hopen dat dit zich heeft vertaald in de leesbaarheid van dit rapport.

Het doel van deze review was om de basis van het onderzoek minutieus in kaart te brengen en te analyseren, om zodoende de gestelde onderzoeksvragen te beantwoorden. Wij hebben geprobeerd onze bevindingen zo feitelijk mogelijk te formuleren, zonder de intentie te hebben gehad hierover een oordeel te vellen.

Graag willen wij de mensen bedanken die ons tijdens deze review hebben ondersteund door middel van het visualiseren van de tijdlijnen, het visualiseren van de ruwe onderzoeksdata en het auditief optimaliseren van (een deel van) de verhoren. Ook zouden we graag de aanspreekpunten van het cold case team Oost-Nederland en het Nederlands Forensisch Instituut willen bedanken.

Tot slot zouden we graag advocaat-generaal mr. D.J.C. Aben willen bedanken voor het in ons gestelde vertrouwen.

Dit rapport werd door ons ondertekend op 3 mei 2022 te Amsterdam.

T-166

T-213

T-969

7. Literatuurlijst

1. M.A. Almazrouei, I.E. Dror & R.M. Morgan, 'The forensic disclosure model: What should be disclosed to, and by, forensic experts?', *International Journal of Law, Crime and Justice* 2019/100330.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1756061618304592?via%3Dihub>
2. S. Lie Kwie, F. Loadsman-Wammes, A. Lubach & de Jongh, A 'De probabilistische interpretatie van de bewijskracht van vingersporen', Nederlands Forensisch Instituut 2020.
<https://www.forensischinstituut.nl/forensisch-onderzoek/vingersporenindividualisatie-wovi>
3. Hof Arnhem-Leeuwarden 10 november 2006, ECLI:NL:GHARN:2006:AZ1983, en ECLI:NL:GHARN:2006:AZ1994.:
4. NOS Nieuws 'OM stopt met geurproef door honden', 11 april 2011 van <https://nos.nl/artikel/234864-om-stopt-met-geurproef-door-honden>.
5. G.A.A. Schoon, *De betrouwbaarheid van de sorteerproef*, Leiden/Den Haag: RUL/WODC 1996.
6. E.I.M.T. van der Westen-Baptist, *Effectiviteit van de sorteerproef*, Leiden/Den Haag: RUL/WODC 1998.
7. Hof Arnhem-Leeuwarden ECLI:NL:GHARN:2000:AD8964
8. A.G.M. van Gorp, P.A. Maaskant-van Wijk, A. Lindenberg, I.E.P.M. Blom & T. Sijen 'RNA-celtypering geeft meer duidelijkheid over de delictgerelateerdheid van sporen bij zedenmisdrijven'. *Expertise en Recht*. 2012-5 193-197.
9. *Jaarverslag 2016* Nederlands Forensisch Instituut, Nederlandse DNA-databank voor strafzaken, bladzijde 20 van [file:///H:/Mijn%20Documenten/Downloads/Jaarverslag+DNA-databank+2016_def_web_tcm35-258863%20\(1\).pdf](file:///H:/Mijn%20Documenten/Downloads/Jaarverslag+DNA-databank+2016_def_web_tcm35-258863%20(1).pdf)
10. *Jaarverslag 2015* Nederlands Forensisch Instituut, Nederlandse DNA-databank voor strafzaken, bladzijde 5 van [file:///H:/Mijn%20Documenten/Downloads/nfi-dna-jaarverslag-2015-web_tcm35-31396%20\(1\).pdf](file:///H:/Mijn%20Documenten/Downloads/nfi-dna-jaarverslag-2015-web_tcm35-31396%20(1).pdf)